

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
Fakulta stavební



Ing. Martin Kuchař

Změny územně plánovacích podkladů a dokumentace na vybraných územích

Changes in land-use planning information and documentation on selected territories

Disertační práce

Studijní program:	P3655	Stavební inženýrství
Studijní obor:	3607V012	Městské inženýrství a stavitelství

Školitel: prof. Ing. Vítězslav Kuta, CSc.

Ostrava 2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem celou doktorskou disertační práci vypracoval samostatně pod vedením školitele a uvedl jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Ostravě dne 30. 1. 2019

Ing. Martin Kuchař

Poděkování:

Děkuji svému školiteli, panu prof. Ing. Vítězslavu Kutovi, CSc., za jeho vstřícný přístup, odborné vedení disertační práce, cenné rady a podněty během celého studia.

Rovněž chci poděkovat své rodině za podporu v mém úsilí, respektování mé vytíženosti a vytvoření podmínek pro úspěšné dokončení této disertační práce.

Citace

KUCHAŘ, Martin. *Změny územně plánovacích podkladů a dokumentace na vybraných územích*. (Disertační práce). Ostrava: VŠB-TUO, 2019, 127 s.

Anotace

Předmětem disertační práce je téma *Změny územně plánovacích podkladů a dokumentace na vybraných územích*. Práce je zaměřena zejména na fungování, průběh zpracování, historii a změny územně plánovacích podkladů a územně plánovacích dokumentací, a to jak z hlediska legislativního rámce a teoretických aspektů, tak následně také názorným posouzením těchto dokumentů a uvedením konkrétních oblastí, kterými jsou v tomto případě oblast Hlučínska a Osoblažska, respektive posouzením územně plánovacích podkladů a územně plánovacích dokumentací jednotlivých obcí této oblasti.

Provedením analýzy situace v určitém časovém rozmezí z hlediska porovnání vybraných ukazatelů reprezentujících průběh změn a vývoje konkrétních obcí sledovaného území, průzkumem možné závislosti polohy těchto obcí vzhledem k nejbližším městům, dopravní přístupnosti, nabízené občanské vybavenosti, stavu technické infrastruktury, pracovních příležitostí, nabídce nových zastavitelných ploch a následné omezení možnosti realizace staveb či celkovou atraktivitou prostředí, je snaha prověřit, zda i přes veškerou činnost obcí ve smyslu utvářet, měnit a přizpůsobovat rozvoj jejich území aktuálním požadavkům, si stávající sídelní struktura, která vznikala po staletí, zachovává stále svojí osobitou tvář a také, co ovlivňuje územní rozvoj v těchto lokalitách.

Závěrem jsou uvedeny výsledky a vyhodnocení práce včetně možnosti jejího uplatnění v následné územně plánovací činnosti a nastínění dalšího možného postupu rozvoje obcí a regionů.

Klíčová slova: region, územní rozvoj, sídelní struktura, územní plán, suburbanizace

Annotation

The subject of this doctoral thesis is the topic Changes of land-use planning information and documentation on selected territories. The thesis is focused mainly on the functioning, the progress of the work, the history and the changes of the land-use planning information and the land-use planning documentation, both from the point of view of the legislative framework and the theoretical aspects, as well as by the illustrative assessment of these documents and the specific territories, Hlučín and Osoblaha regions, respectively the assessment of the land-use planning information and the land-use planning documentation of individual municipalities in the area.

By analyzing the situation over a certain period of time in terms of comparison of selected indicators representing the course of changes and development of particular municipalities of the monitored territory, exploring the possible dependence of the position of these communities with respect to the nearest towns, transportation accessibility, offered amenities, condition of technical infrastructure, employment opportunities, offering new building lands and the consequent limitation of the possibility of realization of the buildings or the overall attractiveness of the environment there is an attempt to verify whether despite the entire activity of the municipalities in the sense of shaping, changing and adapting the development of their territory to the current requirements, the existing settlement structure, which has been established for centuries, still retains its distinctive face and also what influences the territorial development of these sites.

In conclusion, the results and evaluation of the work, including the possibility of its application in the subsequent land-use planning activities and the outline of the possible development of municipalities and regions are set out.

Key words: region, territorial development, settlement structure, land-use plan, suburbanization

Seznam zkratek

ÚPP	Územně plánovací podklady
ÚAP	Územně analytické podklady
ÚS	Územní studie
PÚR	Politika územního rozvoje
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ZÚR	Zásady územního rozvoje
ÚP	Územní plán
ORP	Obec s rozšířenou působností
KÚ MSK	Krajský úřad Moravskoslezského kraje Ostrava
ÚÚP	úřad územního plánování - jako orgán územního plánování obecního úřadu obce s rozšířenou působností
ČOV	čistírna odpadních vod

Obsah

1	Úvod	8
2	Obecná východiska – vymezení pojmů	9
2.1	Územně plánovací činnost	9
2.2	Osídlení	9
2.2.1	Osídlení v České republice	9
2.2.2	Osídlení a územní plánování po roce 1989	10
2.3	Sídelní struktura	11
2.3.1	Sídelní struktura Moravskoslezského kraje	11
2.4	Urbanizace	13
2.5	Region	15
2.6	Územní rozvoj	15
3	Teoretická východiska územního plánování	17
3.1	Územní plánování před rokem 2007	17
3.1.1	Územně plánovací podklady	18
3.1.2	Územně plánovací dokumentace	19
3.2	Územní plánování od roku 2007	20
3.2.1	Územně plánovací podklady	21
3.2.1.1	Územně analytické podklady	22
3.2.1.2	Územní studie	24
3.2.2	Politika územního rozvoje	25
3.2.3	Územně plánovací dokumentace	26
3.2.3.1	Zásady územního rozvoje	27
3.2.3.2	Územní plán	28
3.2.3.3	Regulační plán	29
3.2.4	Územní rozhodování	29
3.2.5	Úprava vztahů v území	30
4	Cíl práce	32
5	Použité metody	34
6	Celková charakteristika zkoumaného území	35
6.1	Vymezení území	35
6.2	Hlučínsko	37
6.2.1	Vývoj struktury osídlení obcí Hlučínska	39
6.3	Osoblažsko	44
6.3.1	Vývoj struktury osídlení obcí Osoblažska	45
7	Charakteristika vybraných obcí	51
7.1	Hlučín	51
7.2	Sudice	60
7.3	Osoblaha	64
7.4	Slezské Rudoltice	67
8	Výběr a zdůvodnění vybraných regionů a konkrétních obcí včetně analýzy dat	69
8.1	Výběr a zdůvodnění vybraných regionů	69
8.2	Výběr konkrétních obcí	69
8.3	Analýza dat	69

8.3.1	Analýza vývoje počtu obyvatel.....	70
8.3.1.1	Vývoj počtu obyvatel v období do roku 1991	70
8.3.1.2	Vývoj počtu obyvatel v období let 1991 - 2015	71
8.3.2	Analýza zaměstnanosti	72
8.3.3	Analýza stavu dopravní infrastruktury	74
8.3.3.1	Dopravní infrastruktura na Hlučínsku	75
8.3.3.2	Dopravní infrastruktura na Osoblažsku	77
8.3.4	Analýza stavu technické infrastruktury.....	78
8.3.4.1	Technická infrastruktura na Hlučínsku	79
8.3.4.2	Technická infrastruktura na Osoblažsku	81
8.3.5	Analýza stavu pořizování územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace.....	83
8.3.5.1	Analýza územně plánovací podkladů	84
8.3.5.2	Územní plány vybraných obcí Hlučínska	86
8.3.5.3	Územní plány vybraných obcí Osoblažska	90
8.3.5.4	Zhodnocení stavu pořizování územně plánovací dokumentace vybraných obcí Hlučínska a Osoblažska	92
9	Vyhodnocení hypotéz	96
10	Závěr	98
10.1	Splnění předpokládaných cílů práce	98
10.2	Doporučení dalšího postupu možného rozvoje	99
10.3	Využití výsledků cílovými skupinami.....	104
10.4	Shrnutí.....	105
11	Seznam zdrojů	106
11.1	Použitá literatura a zdroje informací.....	106
11.2	Další použitá literatura a zdroje informací.....	109
11.3	Seznam vlastních publikací	109
12	Seznam obrázků	110
13	Seznam tabulek	112
14	Seznam příloh	113

1 Úvod

Dle platné legislativy tvoří územně plánovací podklady územně analytické podklady, které zjišťují a vyhodnocují stav a vývoj území a územní studie, které ověřují možnosti a podmínky změn v území; slouží jako podklad k pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace, jejich změně a pro rozhodování v území.

Samotná územně plánovací činnost byla jak v minulosti, tak i nyní chápána jako organická součást systému řízení rozvoje společnosti. Určuje způsob funkčního využití území, stanoví zásady organizace území a věcně a časově v něm koordinuje probíhající výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území, s cílem zabezpečit trvalý soulad všech přírodních, civilizačních a kulturních prvků v území a vytvořit podmínky pro rozvoj optimálního životního prostředí a ochranu jeho hlavních složek - půdy, vody a ovzduší. K dosažení tohoto cíle musí územní plánování řešit pracovní metody a nástroje činnosti v účelné návaznosti.

Způsob dalšího využití uvedených nástrojů územního plánování, návrh na možné změny územně plánovacích podkladů a územně plánovacích dokumentací je předmětem této práce, a to názorným posouzením dvou konkrétních oblastí, kterými jsou v tomto případě oblasti Hlučínska a Osoblažska. Časovým horizontem průzkumu je období let 2001 – 2015.

Jak oblast Hlučínska tak Osoblažsko jsou území specifické svým historickým vývojem, polohou a strukturou. Území Hlučínska je jako součástí Ostravské sídelní a průmyslové aglomerace silně ovlivněno ve vazbě na jeho ekonomický, sociální a územní rozvoj. Naopak Osoblažsko je vzhledem k svému umístění v rámci kraje i celého státu vnímáno jako periferie vykazující znatelné rozvojové odchylky oproti jiným částem kraje, zároveň se zde dosud odráží také historické aspekty (např. jako bývalé území Sudet a nepříliš vyvinutý vztah nově přistěhovalého obyvatelstva po druhé světové válce ke svému nejbližšímu okolí trvající dodnes).

Jako zdroj informací posloužily zejména data z veřejně přístupných zdrojů, a to jednak územně plánovací podklady a územně plánovací dokumentace obcí posuzovaného území, a také dostupná literatura o dotčeném území či jednotlivých obcích, informace o jednotlivých obcích poskytnuté zástupci obcí, archivních dokumentů či další informace zveřejněné na webových stránkách obcí, měst, kraje a dalších informačních webech týkající se rozvojem obcí a regionů, územním plánováním apod.

Předkládaná práce rovněž řeší všechny náměty vznesené při obhajobě tezí.

2 Obecná východiska – vymezení pojmů

Při popisu územně plánovací činnosti lze narazit na spoustu specifických pojmů, některé z nich se objevují i v této práci. Význam některých z nich zde přibližuje následující přehled:

2.1 Územně plánovací činnost

Za územně plánovací činnost lze považovat pořizování územně plánovacích podkladů, územně plánovací dokumentace, vymezení zastavěného území, územní rozhodování a vydávání územních opatření. Neopominutelnou činností je pak vydávání stanovisek v řízeních podle zvláštních právních předpisů, v nichž se rozhoduje o změnách v území. V neposlední řadě pak do této skupiny činností náleží evidence územně plánovací činnosti. Popis územně plánovacích činností spolu s dalšími činnostmi stavebních úřadů je de facto obsažen v části druhé stavebního zákona, v § 5 až 17 Působnost ve věcech územního plánování a stavebního řádu [43].

2.2 Osídlení

Osídlení je soubor lidských obydlí a jejich skupin rozmístěných na určitém území. Urbanisticky můžeme chápat osídlení jako soubor všech sídel (sídelních útvarů), všech základních výrobních a nevýrobních fondů a veškerého obyvatelstva na daném území, zahrnující i všechny vztahy mezi jednotlivými sídly (sídelními útvary) ve sféře výroby, obsluhy, bydlení a využívání volného času, vztahy mezi těmito sférami, jakož i důsledky antropogenních činností [40].

2.2.1 Osídlení v České republice

Česká republika je vnitrozemským státem [13] [14] ležícím uprostřed mírného pásu severní polokoule ve střední části Evropy. Má celkovou rozlohu 78 866 km². Délka její hranice se sousedním Polskem je 762 km, Německem 810 km, Rakouskem 466 km a Slovenskem 252 km. Zároveň je území České republiky vnitřní částí EU.

Dopravní přístupnost území České republiky je dobrá. Dálniční síť je tvořena 691 km dálnic, tzn. 8,76km/1000km²(údaje z roku 2008), přičemž jen ve Středočeském kraji je přibližně dvojnásobné množství dálnic, než ve zbytku republiky (154 km).

Hustota železniční sítě v krajích České republiky je v rozsahu 0,1 - 0,4 km/km², s vyšší hustotou v průmyslových regionech, způsobenou především v existenci hlavních elektrifikovaných tratí spojujících Prahu, Plzeň, České Budějovice, Pardubice, Ústí nad Labem, Olomouc, Brno a Ostravu se sítěmi okolních zemí [40].

Na rozvoji technické vybavenosti je kromě historických změn polohy území uvnitř státu také vztah k sousedním státům a změny struktury osídlení (např. z důvodu odsunu Němců). Podstatnou roli hrála také poloha a velikost velkých měst v regionech.

Na rozdílný vývoj osídlení v nedávné minulosti, přesněji v druhé polovině 20. století, měly vliv mj. i administrativní zásahy, necitlivá politická rozhodnutí či nevhodně přidělované prostředky v souvislosti s nastavením hierarchie sídel ve střediskové soustavě, a to vše ve spojitosti s centrálním plánováním. Průmyslová centra státu byly zatížena těžkým průmyslem se značným vlivem na kvalitu životního prostředí.

2.2.2 Osídlení a územní plánování po roce 1989

Rozvoj osídlení a jeho fungování dosáhly po roce 1989 vlivem politických, společenských a ekonomických podmínek podstatných změn. Klade se větší důraz na tvorbu územně plánovacích dokumentací, její projednání a schvalování, to vše za pružnější spolupráce státní správy, samosprávy a zapojením veřejnosti. Územní plán není jen jako podklad pro navrhování konkrétních investičních záměrů, ale větší roli zde zastává i větší míra regulace funkčního využití daného území, mění se funkční využití množství ploch jak uvnitř, tak na okraji sídla. ÚPD i nadále dochází k rozdělení území na zastavěná (stabilizovaná) či rozvojová, či jejich využití jako hlavního (dominantního), vedlejšího či výjimečně přípustného.

Vlivem změnových procesů zejména na úrovni ekonomické a politické úrovni dochází k přeorientaci a vzniku nových vazeb na státy vyspělé Evropské unie, tyto změny měly dopad kromě na ekonomiku a legislativu rovněž na rozvoj sídel a jejich strukturu a hustotu. V návaznosti na předchozí vývojové trendy je další vývoj osídlení ovlivněn suburbanizací, vznikem nových území pro bydlení či podnikání a výrobu, a to převážně v blízkosti kapacitních dopravních přístupů. I z pohledu historického se jedná o opakující se situaci, kdy pro výběr sídla a následný rozvoj osídlení je důležité dobré dopravní napojení a celkový provoz v území (dříve v blízkosti vodních toků a údolí řek, obchodních stezek či na rovinách apod.).

V současnosti ovlivňují další rozvoj osídlení různé faktory, patří sem rozvoj technologií, intenzivní propojování globálních vazeb s okolním světem, mobilita, špatný stav životního prostředí či využívání přírodních zdrojů. Mají vliv na další rozvoj efektivních forem urbanizace i na rozvoj území dle strategických koncepcí vycházejících z principů rovnovážného a setrvalého rozvoje. Na rozdíl od odděleného vývoje území jednotlivých států v minulosti je dnes možné řešit územní rozvoj na mezinárodní úrovni v rámci evropské územní koncepce.

2.3 Sídlní struktura

Sídlní struktura je výslednicí dlouhodobého vývoje, ve kterém se uplatnily vnitřní i vnější vlivy.

Zásadní proměnu osídlení znamenal příchod průmyslové revoluce (označované souhrnně jako proces urbanizace). Započal tak globální proces přeměny venkovských oblastí na oblasti městské a přeměny venkovské společnosti na společnost městskou. Současné osídlení (v Evropě) je i přes značné rozdíly charakterizováno vysokým stupněm urbanizace a složitosti sídlní struktury [40]. Charakter a uspořádání sídel v osídlení, jejich vztahy a intenzita těchto vztahů vyjadřuje různé úrovně vývoje sídlní struktury a stupně urbanizace: od území pouze s dostřednými vazbami spádových sídel a nízkým stupněm urbanizace až po aglomerační území [42].

Nynější struktura osídlení České republiky vychází ze souvisle se rozvíjející sítě sídel a je nejmladší etapou jejího dosavadního vývoje. Je charakterizována hustotou osídlení a podílem městského a venkovského obyvatelstva.

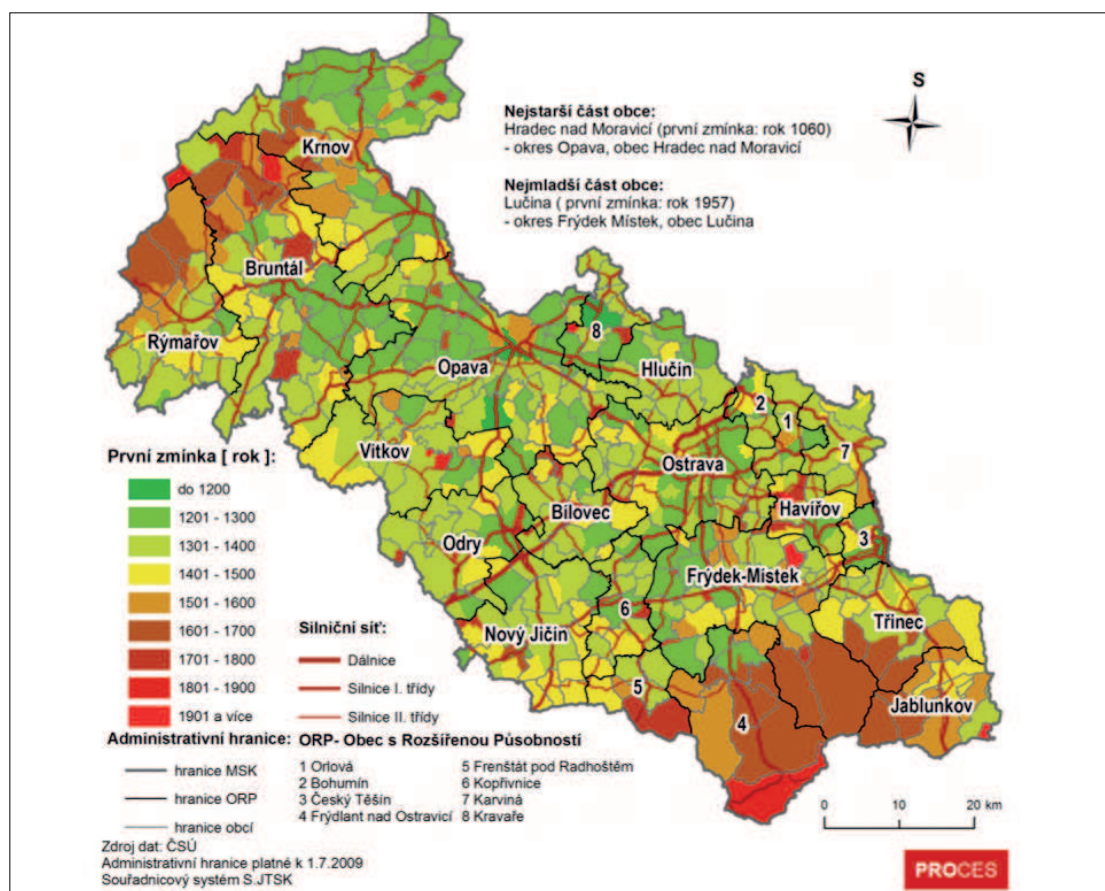
2.3.1 Sídlní struktura Moravskoslezského kraje

Při porovnání jednotlivých charakteristik sídlní struktury jednotlivých krajů má Moravskoslezský kraj (do roku 2008 dokonce nejlidnatějším krajem) podstatně vyšší podíl městského obyvatelstva než je celostátní průměr, dále nadprůměrnou hustotu obyvatel, spolu s Libereckým krajem nejvyšší podíl zaměstnanosti v průmyslu a patří mezi kraje s nejnižším podílem zemědělské zaměstnanosti.

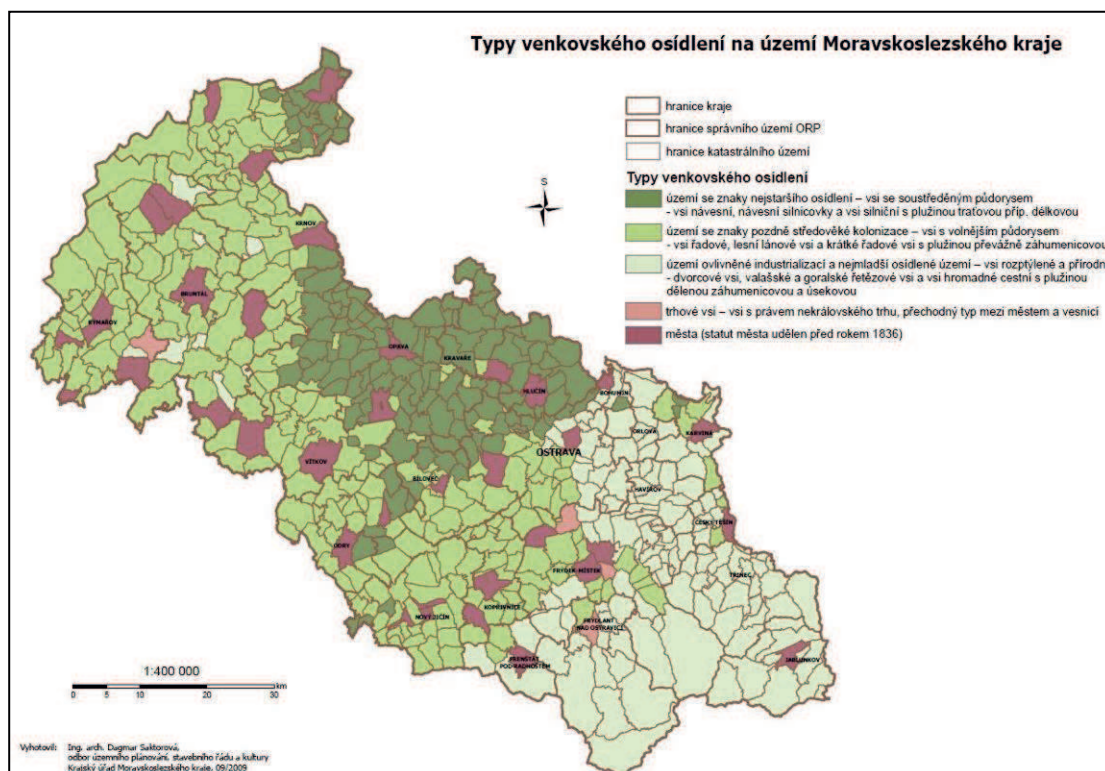
Staré sídlní území, osídlené souvisle od neolitu, které mělo pro zakládání sídel relativně příznivé podmínky, se rozkládalo hlavně ve sníženinách (zřídka vystupovalo do výšky nad 300 m.n.m.). Na území dnešního Moravskoslezského kraje je toto území vymezeno jednak tzv. Opavským zálivem, tj. poříčím dolní Opavy a Moravice, Hlučínskem a dále Osoblažskem, které stejně jako Opavsko náleží geograficky do Slezské nížiny [34].

Historie sídlní struktury kraje sahá až do středověku, kdy se v rámci urbanizačních procesů formují jednotlivá sídla. Sídlní strukturu kraje lze v souvislosti s porovnáním stáří sídel či prvních zmínek o jednotlivých sídlech zařadit spíše k mladším oproti porovnání s ostatními kraji. Nejvíce sídel vznikalo v období 14. a 15. století, dokonce u ¾ sídel jsou první zmínky datovány před rok 1500, v této době se formoval základ celé sídlní struktury kraje.

Za území se znaky nejstaršího osídlení je považováno Opavsko, Hlučínsko, Osoblažsko (Bílovecko a Fulnecko). Jedná se o vsi návesní, silniční a ulicovky. Naopak za nejmladší osídlené území je považována oblast vyšších poloh Beskyd jako Frenštátsko, Frýdlantsko, částečně Frýdecko-Místeco, Třinecko a Jablunkovsko, kam patří valašské a goralské řetězové vsi a dvorcové vsi [34].



Obr. 1 – První zmínka o částech obcí v Moravskoslezském kraji, zdroj: [5]



Obr. 2 – typy venkovského osídlení Moravskoslezského kraje, zdroj: www.msk.cz

Rozvoj sídelní struktury kraje byl v druhé polovině 18. století poznamenán industrializačními procesy, zejména začínající těžbou černého uhlí a s tím spojeným vznikem hutí a zpracování železa. V polovině 19. století pak následovalo postavení železniční tratě vedené přes území kraje z Vídně na sever.

Rozdílnost vývoje sídelní struktury byla v moravské a slezské části kraje ovlivněna odlišnými stavebními řády, kde ve slezské části byla na rozdíl od moravské se svojí kompaktní zástavbou umožněna od 1883 rozvolněná, tzv. „slezská zástavba“ (specifický druh zástavby s domy roztroušenými v krajině bez zřetelného urbanistického konceptu s vysokými nároky na pozemek a jeho napojení na dopravní a technickou infrastrukturu) [36].

Současnou sídelní strukturu ovlivnilo pokračující industrializace. S těžbou uhlí a rozmachem hornictví docházelo také k rozvoji ekonomiky, dopravy, průmyslu, hutnictví. Zároveň docházelo i k navýšení počtu obyvatel, docházelo k sídelní roztříštěnosti a tato situace byla z hlediska urbanistického rozvoje řešena se zpožděním. Na okraji průmyslových oblastí Ostravska, Karvinska a Třinecka tak vznikaly postupně navazující nové zastavěné plochy plnící hlavně obytnou funkci.

Na základě těchto procesů vznikala polycentrická sídelní struktura měst, která je silně ovlivněna Ostravskou aglomerací. Lze rozlišit obce, které jsou součástí aglomerace a krajská metropole zde má primární vliv. V blízkém sousedství aglomerace jsou obce se sekundárním vlivem a na ostatní obce působí aglomerace nepřímo [7].

Vlivem přechodu industriální společnosti v postindustriální dochází k postupné změně sídelní struktury tohoto kraje a přináší sebou různé další problémy zejména v sociální sféře (bohatství, chudoba, bezdomovectví, vyloučené lokality apod). V okolí měst se v rámci procesu suburbanizace jen stěží daří regulovat stále vzrůstající individuální obytnou zástavbu, kdy oproti stávající kompaktní zástavbě dochází ke zvýšeným nárokům na dopravní napojení, technickou infrastrukturu či zábor zemědělského půdního fondu.

2.4 Urbanizace

Urbanizace je první fází vývoje sídelní struktury, při které dochází kolem historického jádra sídla k nahromadění obyvatelstva v blízkosti nových průmyslových center. Spolu s nárůstem počtu obyvatelstva dochází i k nárůstu výroby, služeb, funkcí apod.. a změnám v procesech výroby.

Urbanizace je součástí, v dané lokalitě i výslednicí sociální, kulturní, hospodářské i technologické proměny [27]. Urbanizace přináší i rozsáhlé sociální změny a pronikání městského způsobu života do celého osídleného prostoru. Proces urbanizace má několik fází; nejprve nastává příliv obyvatelstva do všech městských center, poté zejména do největších měst. Po nasycení probíhá suburbanizace, někdy až dezurbanizace (snižování

počtu obyvatelstva na administrativním území městských sídel). Zpravidla bývá jako hnací síla počátečních fází urbanizace uváděna industrializace, avšak v současných rozvojových zemích je příliv obyvatelstva do měst dán především relativním přelidněním zemědělských oblastí. Ve vyspělých zemích se již podíl městského obyvatelstva výrazně nezvětšuje (v některých zemích dosáhl i přes 80 %. Přehlcení městského území se projevuje rozsáhlou, často neřízenou, suburbanizací, která je charakteristická pro rozsáhlé urbanizované oblasti ve světě [40].

Suburbanizace je další fází vývoje sídelní struktury, při které dochází k rozvoji okrajových částí sídla, vzniká nízkopodlažní zástavba v tzv. suburbánních pásmech, zároveň jsou zde vysoké relativní přípustky obyvatel imigrací na úkor postupného vyklidňování centra sídla či jeho starších čtvrtí. Tento proces sebou přináší zvýšenou dopravní zátěž a klade zvýšené nároky na zábor (někdy i kvalitního) zemědělského půdního fondu. Suburbanizace je často spojována se stěhováním obyvatel s vyšším sociálním statusem z centrálních částí města na předměstí, kde je zdravější životní prostředí [40]. Kromě nové výstavby a imigrací obyvatel zde dochází k novému využití stávající venkovské zástavby. Před rokem 1989 byla postupně nenucená individuální rodinná výstavba nahrazena v blízkosti větších sídel kompaktní zástavbou staveb hromadného bydlení (většinou panelová zástavba), která následně opětovně přešla po provedení funkčních změn předměstských lokalit v územně plánovacích dokumentacích na nízkopodlažní individuální bytovou zástavbu. V současnosti se využívá také pojem „sídelní kaše“ („urban sprawl“) (tzn. rozšiřování měst), který označuje způsob příměstské monofunkční zástavby s chybějící veřejnou občanskou vybaveností (školy, obchody apod) a plochami veřejného prostranství.

Deurbanizace je označována jako třetí urbanizační fáze a projevuje se poklesem počtu obyvatel v celém vnitřním sídle a populační stagnací předměstí.

Dle Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR je deurbanizace definována jako postupné snižování počtu trvalých obyvatel v sídlech, zejména pak v centrech a vnitřních částech velkých měst. Trvalé obyvatelstvo opouští části měst s vysokou hustotou zástavby a odchází za klidnějším a zdravějším obytným prostředím do lokalit s dobrou dopravní vazbou na velká města a těsnější vazbou na plochy a zařízení každodenní rekreace a na okolní krajinu [44].

Reurbanizace znamená oživování městských center obnovou funkce bydlení, opuštěné průmyslové areály a zóny se mění na bytové, administrativní či obchodní soubory.

Dle Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR je reurbanizace definována jako opakování procesu urbanizace tzn. opětovný proces růstu podílu městského obyvatelstva ve vnitřních částech města.

2.5 Region

Region se obvykle vymezuje jako teritoriální společenství, které je charakteristické životní úrovní, způsobem života i kulturou, které jsou specifické pro dané území a které jsou výsledkem komplexů faktorů přírodních, hospodářských a sociálních i historických (jedná se o sociálně - kulturní region jako např. Hlučínsko) [7]. Vymezení regionu v prostoru lze provést na základě jednoho či více shodných ukazatelů. Může to být např. funkčnost území, které má určité vzájemně fungující vazby (ekonomické, sociální či kulturní vazby), mají společné centrum či centra spádových oblastí nabízející potřebou občanskou vybavenost pro obyvatelé regionu či opačně okolí centra nabízí možné využití pro volnočasové aktivity občanům tohoto spádového centra. Tyto vazby jsou charakteristické pro tzv. přírozený region. Kdežto tzv. administrativní region je vymezen pro systém veřejné správy. Jedná se o obce a správní obvody obcí s rozšířenou působností, které pro uvedený region v rámci státní správy provádějí územně plánovací činnost, pořizují územně plánovací podklady a územně plánovací dokumentace obcí regionu.

2.6 Územní rozvoj

Územní rozvoj je komplexní rozvoj území, který zahrnuje rozvoj všech hmotných složek, aktivit a procesů vztahujících se k území a jejich vzájemné vztahy. Je to tedy trvalý proces vývoje a změn využití ploch, pozemků, staveb (urbanistických struktur) a krajiny (přírodních struktur), včetně jejich údržby a ochrany hodnot. Cílem je udržitelný a vyvážený rozvoj všech těchto složek v území. Nástroji usměrňování územního rozvoje jsou zejména územní plánování, regionální politika, péče o životní prostředí a péče o kulturní a přírodní dědictví [42].

Územní rozvoj ve smyslu čl. (3) PÚR ČR je *konsensuální obecně prospěšný rozvoj hodnot území ČR* a proto je nutno posuzovat jej komplexně, a to jak s ohledem na záměry rozvoje obce i všech partnerů, kteří jej ovlivňují a podílejí se na něm, tak i v mezích limitů využití území, zjištěných v ÚAP a doplňujících průzkumech a rozborech. Požadovaným výsledkem je dlouhodobé směřování územního rozvoje k vyváženým územním podmínkám, které umožňují zvyšování kvality života obyvatel území při rozvoji jeho hodnot. I když stavební zákon upravuje proces projednávání pořizované ÚPD, je zřejmé, že k nalezení vhodných řešení to samo o sobě nepostačuje. Dle §18 odst. 2 SZ: „*Územní plánování zajišťuje předpoklady pro udržitelný rozvoj území soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území.*“. Za tím účelem sleduje společenský a hospodářský potenciál rozvoje. Proto je účelné zapojit do územně plánovací činnosti aktéry územního rozvoje s významným vlivem na jeho hospodářský a sociální rozvoj, kteří mu poskytují potřebné impulsy i prostředky

(soukromý sektor), nebo kteří ho mohou významně omezovat. Zapojením vlivných aktérů územního rozvoje je možno získat důležité informace, náměty a připomínky pro plánovací proces a tím zvýšit jeho účinnost [24].

3 Teoretická východiska územního plánování

Vzhledem k tomu, že tato práce řeší územně plánovací činnost v určitém časovém horizontu, kdy byla v platnosti rozdílná legislativa, následující text proto přibližuje obě dvě situace, tzn. legislativní stav před rokem 2007 (platnost stavebního zákona č. 50/1976 Sb. včetně prováděcích předpisů a další navazující legislativy) a současný stav, kdy od 1.1.2007 nabyl účinnosti nový stavební zákon č. 183/2006 Sb.

Historie územního plánování sice sahá až do 13. století a souvisí se zakládáním měst a zároveň vytvořením určitých právních zvyklostí ve smyslu regulace obecných či soukromých staveb, zakládacích listin měst, postupu schvalování staveb měšťany, stanovováním podmínek pro výstavbu, řešení obecné bezpečnosti (včetně té požární), později pak vzniku dekretů a stavebního řádu různých měst, až po novodobou historii stavebního práva, jejichž tzv. IV. etapa (rozmezí let 1976 – 2006) a V. etapa (2007 – dosud) je zde v souvislosti s procesem územně plánovací činnosti prezentována [15].

3.1 Územní plánování před rokem 2007

Územní plánování jakožto nástroj státní správy a související územně plánovací činnost jsou i v posledních 40 letech stejně jako nyní chápány jako organická součást systému řízení rozvoje společnosti. Územní plánování určovalo způsob funkčního využití území, stanovovalo zásady organizace území a věcně a časově v něm koordinovalo probíhající výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území, s cílem zabezpečit trvalý soulad všech přírodních, civilizačních a kulturních prvků v území a vytvořit podmínky pro rozvoj optimálního životního prostředí a ochranu jeho hlavních složek - půdy, vody a ovzduší. K dosažení tohoto cíle muselo územní plánování řešit pracovní metody a nástroje činnosti v účelné návaznosti.

Územní plánování stejně jako nyní bylo v minulosti propojeno na následné činnosti přípravy investiční výstavby a bylo chápáno jako samostatná souběžná činnost navazující na oblastní plánování. Při tvorbě a realizaci územně plánovací dokumentace se využívalo poznatků přírodních, technických a společenských věd, vlastních průzkumů a rozborů řešeného území, ale také i dalších podkladů, které byly pro řešené území zpracovány [49]. Územně plánovací činnost před rokem 2007 byla legislativně ošetřena stavebním zákonem č. 50/1976 Sb., na základě kterého byla tvořena skladba územně plánovacích podkladů, územně plánovací dokumentace a územního rozhodnutí jakožto základních nástrojů územního plánování. Územně plánovací podklady a dokumenty ve své skladbě umožňovaly, aby pořizovatelé územně plánovací dokumentace mohli podle složitosti problematiky použít vhodného a kvalitního nástroje pro územní rozhodování.

3.1.1 Územně plánovací podklady

Územně plánovací podklady tvořily zejména:

1. Urbanistická studie
2. Územní generel
3. Seznam pozemků pro výstavbu rodinných domků
4. Územně technické podklady

1. Urbanistická studie

- řešila dílčí problémy v území a řešila je z větší podrobností a hloubkou než vlastní územní plán. Byla podkladem pro územní rozhodování v území s komplikovanými územně technickými, urbanistickými nebo architektonickými podmínkami, bylo-li nutné ověřit či prověřit řešení navržené územně plánovací dokumentace nebo nebyla-li územně plánovací dokumentace vyhotovena vůbec. Obsah a rozsah studie nebyl ve stavebním zákoně podrobně definován, takže objednavatel této studie zadával obsah této studie.

2. Územní generel

- řešil územní rozvoj jednotlivých složek osídlení (bydlení, průmysl, zemědělství, inženýrské sítě, služby, občanské vybavení, doprava, zeleň a rekreace). Často se zpracovával pro takové oblasti, kde bylo nutné prohloubit řešení určité složky osídlení navržené v územně plánovací dokumentaci. Byl podkladem pro územní rozhodnutí, pro zpracování územního plánu nebo dalších kategorií a stupňů územně plánovací dokumentace.

3. Seznam pozemků pro výstavbu rodinných domků

- bilancoval volné parcely pro výstavbu rodinných domků. Dnes už se používá a vyskytuje jen ojediněle.

4. Územně technické podklady

- byly účelově zaměřené a soustavně doplňované soubory údajů, které charakterizovaly stav a podmínky území. Zpracovávaly se pro celé území České republiky a vybrané územní celky. Tyto podklady sloužily zejména:

- pro zpracování územně plánovací dokumentace,
- pro posuzování a tvorbu koncepce investiční výstavby,
- pro průběžné sledování změn v podmínkách území a změn organizace a využití území,
- jako podklad pro územní rozhodování.

Ústřední orgány státní správy pro územní plánování zajišťovaly v dohodě s ostatními ústředními orgány jednotný způsob územní identifikace a struktury dat o území, umožňující jejich zpracování do formy územně technických podkladů, zároveň určovaly jednotnou metodiku zpracování, s využitím podkladů zpracovávaly a aktualizovaly dlouhodobé koncepce územního rozvoje České republiky.

3.1.2 Územně plánovací dokumentace

Kritériem pro členění územně plánovací dokumentace byla délka návrhového období, pro kterou byla dokumentace zpracována. Podle tohoto kritéria existovaly tři kategorie územně plánovací dokumentace:

1. územní prognóza
2. územní plán
3. územní projekt

1. Územní prognóza

- připravovala nebo prověřovala možnosti dlouhodobého urbanistického rozvoje území, popřípadě jeho jednotlivých urbanistických funkcí. Vychází přitom zejména z rozboru územně technických a územně ekonomických podmínek, demografických a sociologických úvah a z tendencí technického a hospodářského rozvoje území. Tato dokumentace se zpracovávala na dlouhé výhledové období 15 až 30 let.

2. Územní plán

- řešil funkční vymezení a uspořádání ploch a stanoví základní zásady organizace území, postup při jeho využití a podmínky výstavby. Vyhotovoval se na časové období 10 až 15 let.

3. Územní projekt

- řešil způsob využití ploch vymezených pro místně a časově soustředěnou výstavbu a způsob jejich zástavby a stanoví podmínky věcné a časové koordinace výstavby. Zpracovával se na období 5 až 7 let.

Dalším kritériem pro členění územně plánovací dokumentace bylo velikost řešeného území, pro které byla dokumentace zpracována. Podle tohoto kritéria se rozlišovaly tři stupně územně plánovací dokumentace, které se zpracovávali pro :

1. velký územní celek
2. sídelní útvar
3. zónu

1. Územně plánovací dokumentace velkého územního celku

- zpracovávala se pro území, na němž bylo umístěno více sídelních útvarů, nebo pro velké území, ve kterém se uplatňují speciální zájmy jako například těžba, průmysl, zemědělství, rekreace a podobně se zaměřením zejména na výhledovou strukturu osídlení, regionální územní systémy ekologické stability, dopravního a technického vybavení.

2. Územně plánovací dokumentace sídelního útvaru

- zpracovával se pro území sídelního útvaru včetně jeho zájmového území (se zaměřením zejména na urbanistickou koncepci a využití území), pro seskupení sídelních

útvary a pro území střediska cestovního ruchu a rekreace. Sídelní útvar je každá jednotka osídlení, která tvoří uzavřený, od jiných jednotek osídlení prostorově oddělený útvar.

3. Územně plánovací dokumentace zóny

- zpracovával se pro ucelené části sídelního útvaru, zejména pro jeho část průmyslovou, obytnou, centrální a historickou, a část rekreačního nebo krajinného celku, popřípadě pro celé území malého sídelního útvaru jako plán zastavovací (regulační) se zaměřením zejména na využití parcel.

Kombinací jednotlivých kategorií a stupňů bylo možné vytvořit 9 typů územních plánů – viz. Tab.1.

stupně kategorie	velký územní celek	sídelní útvar	zóna
územní prognóza	vhodná kombinace	vhodná kombinace	nevhodná kombinace
územní plán	nejčastěji používaná kombinace	nejčastěji používaná kombinace	nevhodná kombinace
územní projekt	nevhodná kombinace	nevhodná kombinace	nejčastěji používaná kombinace

Tab. 1 – Kombinace typů územně plánovací dokumentace, zdroj: [49]

Takto vytvořený systém byl však velmi komplikovaný, proto se v novele stavebního zákona (v roce 1998) navrhlo jeho zjednodušení. Některé složky odpadly a zbývající se diferencovaly do kategorie územně plánovacích podkladů. Zůstaly jen tyto typy územně plánovací dokumentace:

- **plán územních vazeb** - představoval územní plán velkého územního celku. Stanovil zásady uspořádání a limity využití území. Zpracovával se pro více obcí či okresů.

- **územní plán** - představoval územní plán sídelního útvaru. Řešil funkční využití ploch, stanovil urbanistickou koncepci a stanovil základní regulaci území. Zpracovával se pro území celé obce, pro více obcí (po dohodě těchto obcí) či pro území statutárních měst.

- **regulační plán** – řešil využití jednotlivých pozemků, stanovoval regulační prvky prostorového uspořádání.

3.2 Územní plánování od roku 2007

Vlivem rozsáhlých systémových, kompetenčních a právních změn po roce 1989 a změn vlivů usměrňujících výkon a systém územního plánování a stavebního řádu se již

v průběhu 90 let zvažovalo o sestavení nového stavebního zákona, který by vycházel z nového správního řádu. V souběhu s tímto novým stavebním předpisem zároveň došlo k úpravám dalších více jak 40 jiných zákonů, které na změny v tomto právním předpisu měly vliv. Nový stavební zákon č. 183/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební zákon“) včetně příslušných vyhlášek a zákona o změně zákonů pak vstoupil v platnost 1.1.2007.

Stejně jako v minulosti i nyní platí, že cílem územního plánování je v souladu s § 18 stavebního zákona vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, který spočívá ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích. Územní plánování pak mj. zajišťuje předpoklady pro udržitelný rozvoj území soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Přitom chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti. [46].

Následující kapitoly podrobněji řeší jednotlivé nástroje územního plánování, jejichž rozdělení a rozsah vycházejí ze stavebního zákona a jeho prováděcích předpisů.

Nástroje územního plánování dle stavebního zákona tvoří:

- územně plánovací podklady,
- politika územního rozvoje,
- územně plánovací dokumentace,
- územní rozhodování,
- úprava vztahů v území.

Stavebním zákonem (§ 2 odst. 2 písm. a) je vymezen pojem pořizovatel. Pořizovatelem je příslušný obecní úřad, krajský úřad, Ministerstvo pro místní rozvoj nebo Ministerstvo obrany, který pořizuje územně plánovací podklady, územně plánovací dokumentaci, vymezení zastavěného území nebo politiku územního rozvoje.

3.2.1 Územně plánovací podklady

Územně plánovací podklady (dále jen „ÚPP“) jakožto tradiční nástroj územního plánování tvoří:

- územně analytické podklady,
- územní studie.

ÚPP pořizuje:

- obecní úřad obce s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) jako orgán územního plánování (dále jen „úřad územního plánování“ nebo „ÚUP“) v přenesené působnosti,
- krajský úřad v přenesené působnosti,
- újezdni úřad pro území vojenského újezdu,
- Ministerstvo pro místní rozvoj pořizuje potřebné územně plánovací podklady pro politiku územního rozvoje.

ÚPP slouží jako podklad k pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace, jejich změně a pro rozhodování v území (tzn. územní rozhodnutí, územní opatření, úprava vztahů v území).

3.2.1.1 Územně analytické podklady

Územně analytické podklady (dále jen „ÚAP“) jsou nástrojem územního plánování určeným ke zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území. Tento nástroj na rozdíl od předešlých postupů daných původním stavebním zákonem (zákon č. 50/1976 Sb.), dle kterého se stav území zjišťoval pro potřebu zpracování územně plánovací dokumentace (průzkumy a rozборы) jednorázově, jsou ÚAP pořizovány a průběžně aktualizovány pro celé území České republiky, a to v podrobnosti pro správní obvod jednotlivých ORP a pro území jednotlivých krajů.

Jak je uvedeno ve vyhlášce č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti (dále jen „vyhláška“), ÚAP obsahují:

- podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území,
- rozbor udržitelného rozvoje území,
- údaje o území, zjištění vyplývající z průzkumů území, další důležité dostupné informace a případně data vzniklá analýzou shromážděných informací (tzv. databáze územně analytických podkladů).

Podrobnější náležitosti obsahu ÚAP včetně náležitostí dokladů spojených s jejich pořizováním a dalšími postupy jsou uvedeny ve výše uvedené vyhlášce.

ÚAP slouží jako podklad pro zpracování zadání územně plánovací dokumentace či případně její změny, slouží také jako podklad pro posuzování vlivu územně plánovací dokumentace na udržitelný rozvoj území, vlivu záměrů na životní prostředí, jako podklad poskytování územně plánovacích informací a také jako podklad pro rozhodování místně příslušných stavebních úřadů v územích obcí, které nemají platný územní plán.

Dle portálu www.uur.cz, na němž je k dispozici metodický materiál Ministerstva pro místní rozvoj pod názvem Principy a pravidla územního plánování, pořizuje ÚÚP pro svůj správní obvod ÚAP v podrobnosti a rozsahu nezbytném pro pořizování územních plánů a

regulačních plánů. Krajský úřad pořizuje ÚAP pro území kraje v podrobnosti a rozsahu nezbytném pro pořizování zásad územního rozvoje. ÚAP pro území kraje a jejich aktualizace pořizuje krajský úřad s využitím ÚAP pro správní obvody ORP.

Pořizovatel již od nabytí účinnosti nového stavebního zákona (tzn. od 1.1.2007) pořídil ÚAP k datu 31.12.2008, které pak prezentoval na svých webových stránkách.

V souladu se stavebním zákonem provádí pořizovatel průběžnou aktualizaci ÚAP, a to na základě nových údajů o území (jsou to informace nebo data o stavu území, o právech, povinnostech a omezeních, která se váží k určité části území, například ploše, pozemku, přírodnímu útvaru nebo stavbě, a která vznikla nebo byla zjištěna zejména na základě právních předpisů a dále informace nebo data o záměrech na provedení změny v území; údaje o území zahrnují i informace o jejich vzniku, pořízení, zpracování, případném schválení nebo nabytí platnosti a účinnosti) a průzkumu území. Podkladem pro pořízení územně analytických podkladů může být i technická mapa. Tyto údaje o území poskytuje pořizovateli orgán veřejné správy, jím zřízená právnická osoba a vlastník dopravní a technické infrastruktury (dále jen "poskytovatel údajů") v digitální formě bezodkladně po jejich vzniku nebo po jejich zjištění, přitom zodpovídá za jejich správnost, úplnost a aktuálnost. Grafická část se poskytuje ve vektorové formě v souřadnicovém systému Jednotné trigonometrické sítě katastrální. Údaje o území mohou být použity pro činnost orgánů veřejné správy, založení a vedení technické mapy a pro činnost projektanta územně plánovací dokumentace a územní studie.

Pořizovatel každé 4 roky (do 31.12.2017 to bylo každé 2 roky) pořídí jejich úplnou aktualizaci. Nejpozději do 42 měsíců (dříve 18 měsíců) od pořízení územně analytických podkladů nebo od jejich poslední úplné aktualizace pořizovatel pořídí návrh nové úplné aktualizace, doručí oznámení o aktualizaci poskytovatelům údajů a vyzve je k potvrzení správnosti, úplnosti a aktuálnosti jimi poskytnutých údajů o území ve lhůtě do 3 měsíců. Pokud tak poskytovatel údajů neučiní v této lhůtě, má se za to, že jejich správnost, úplnost a aktuálnost potvrdil.

První úplná aktualizace ÚAP obcí ORP měla být pořízena do 31. 12. 2010.

Druhá úplná aktualizace ÚAP obcí ORP měla být pořízena do 31. 12. 2012.

Třetí úplná aktualizace ÚAP obcí ORP měla být pořízena do 31. 12. 2014.

Čtvrtá úplná aktualizace ÚAP obcí ORP měla být pořízena do 31. 12. 2016.

Pátá úplná aktualizace ÚAP obcí ORP však bude v souladu s novelou stavebního zákona účinnou od 1.1.2018 pořízena nejpozději až do 31.12.2020, tzn. do 4 let od poslední aktualizace.

V případě řešeného území a konkrétních vybraných obcí jsou pořizovatelem ÚAP:

- pro **Hlučín** – Městský úřad Hlučín, odbor výstavby, oddělení strategií a plánování,

- pro obec **Sudice** – Městský úřad Kravaře, odbor výstavby, územního plánování a životního prostředí,
- pro obce **Osoblaha** a **Slezské Rudoltice** - Městský úřad Krnov, odbor výstavby.

Tyto úřady ORP pořizují a průběžně aktualizují v podrobnosti pro správní obvod těchto ORP.

Pro vybraná území (Hlučínsko, Osoblažsko) pak pořizuje a průběžně aktualizuje ÚAP v podrobnosti pro území Moravskoslezského kraje Krajský úřad Moravskoslezského kraje Ostrava (dále jen „KÚ MSK“).

3.2.1.2 Územní studie

Územní studie (dále jen „ÚS“) v souladu se stavebním zákonem ověřují možnosti a podmínky změn v území. Navrhuje, prověřuje a posuzuje možná řešení vybraných problémů, případně úprav nebo rozvoj některých funkčních systémů v území, například veřejné infrastruktury, územního systému ekologické stability, které by mohly významně ovlivňovat nebo podmiňovat využití a uspořádání území nebo jejich vybraných částí.

ÚS v přenesené působnosti v souladu se stavebním zákonem pořizují:

- ÚÚP pro ORP nebo na žádost obce ve svém správním obvodu,
- obecní úřad, který zajistí splnění kvalifikačních požadavků pro výkon územně plánovací činnosti; na základě veřejnoprávní smlouvy vykonává tuto působnost též pro obec ve stejném správním obvodu obce s rozšířenou působností,
- krajský úřad,
- újezdni úřad pro území vojenského újezdu.

Úkolem pořizovatele je pořizovat ÚS v případech, kdy je to uloženo územně plánovací dokumentací, nebo z vlastního nebo jiného podnětu. V zadání ÚS pak pořizovatel určí obsah, rozsah, cíle a účel tohoto dokumentu. Pokud je ÚS pořizována z jiného podnětu, může pořizovatel od toho, kdo podnět podal, podmínit částečnou či úplnou úhradou nákladů na pořízení tohoto územně plánovacího podkladu. Po pořízení ÚS pořizovatel schválí možnost jejího využití a podá návrh na vložení dat o této studii do evidence územně plánovací činnosti prostřednictvím registračního listu ÚS, který zašle krajskému úřadu.

Právním předpisem nejsou stanoveny náležitosti ani způsob projednání ÚS.

Jak v zásadách územního rozvoje tak v územních plánech je možné vymezit plochy nebo koridory, pro něž lze uložit prověření jejich změn jejich využití (v případě ÚP rozhodování o změnách v území) zpracováním ÚS. V takovémto případě jsou v územním plánu také uvedeny podmínky pro její pořízení a přiměřená lhůta pro vložení dat o ní do

evidence územně plánovací činnosti. Pokud však nejpozději do 4 let nedojde ke zpracování ÚS, omezení a možnost zpracování ÚS zaniká.

ÚÚP může ve spolupráci s dotčenými obcemi prověřit aktuálnost urbanistických studií, územních generelů a územních prognóz, které byly zpracovány přede dnem nabytí účinnosti stavebního zákona (před 1.1.2007), a které nepřesahovaly hranice působnosti jednoho úřadu územního plánování. V ostatních případech prověří jejich aktuálnost krajský úřad ve spolupráci s dotčenými úřady územního plánování. Po prověření aktuálnosti uvedených dokumentů podá ÚÚP návrh na vložení dat, popřípadě vloží data o nich do evidence územně plánovací činnosti prostřednictvím registračního listu ÚS.

Pro obce řešeného území pořizují ÚS na žádost obce:

- **Hlučín** – Městský úřad Hlučín, odbor výstavby, oddělení strategií a plánování,
- **Sudice** – Městský úřad Kravaře, odbor výstavby, územního plánování a životního prostředí,
- **Osoblaha a Slezské Rudoltice** - Městský úřad Krnov, odbor výstavby.

KÚ MSK pořizuje ÚS v případě, kdy je prověření změn využití vybraných ploch a koridorů uloženo v ZÚR.

3.2.2 Politika územního rozvoje

Politika územního rozvoje (dále jen „PÚR“) dle stavebního zákona určuje ve stanoveném období požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, přes hraničních a mezinárodních souvislostech, zejména s ohledem na udržitelný rozvoj území, a určuje strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů. Dále pak má za úkol koordinovat s ohledem na možnosti území tvorbu a aktualizaci zásad územního rozvoje, tvorbu koncepcí schvalovaných ministerstvy a jinými ústředními správními úřady a záměry na změny v území republikového významu a stanovovat úkoly zajišťující tuto koordinaci. Pořizovatelem tohoto dokumentu je Ministerstvo pro místní rozvoj, pořizuje se pro území celé republiky a schvaluje ho vláda. Ve Sbírce zákonů pak je uveřejněno sdělení o schválení PÚR, a celá PÚR se pak zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup.

PÚR je závazná pro pořizování a vydávání ZÚR, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území dnem následujícím po dni zveřejnění sdělení.

V souladu se stavebním zákonem PÚR:

- a) stanoví republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území,
- b) vymezuje oblasti se zvýšenými požadavky na změny v území z důvodů soustředění aktivit mezinárodního a republikového významu nebo které svým významem přesahují území jednoho kraje, to je rozvojové oblasti a rozvojové osy,

- c) vymezuje oblasti se specifickými hodnotami a se specifickými problémy mezinárodního a republikového významu nebo které svým významem přesahují území jednoho kraje,
- d) schematicky vymezuje plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury mezinárodního a republikového významu nebo které svým významem přesahují území jednoho kraje,
- e) stanoví ve vymezených oblastech, plochách a koridorech kritéria a podmínky pro rozhodování o možných variantách nebo alternativách změn v území a pro jejich posuzování, zejména s ohledem na jejich budoucí význam, možná ohrožení, rozvoj, útlum, preference a rizika,
- f) stanoví úkoly podle § 31 stavebního zákona.

Z hlediska vazeb na ostatní nástroje územního plánování je PÚR závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. V nadmístních souvislostech území kraje ZÚR zpřesňují a rozvíjejí cíle a úkoly územního plánování v souladu s PÚR, určují strategii pro jejich naplňování a koordinují územně plánovací činnost obcí [41].

Doposud platná PÚR České republiky z roku 2008 přestala v měněných částech platit a je nahrazena PÚR České republiky ve znění Aktualizace č. 1, schválené usnesením Vlády České republiky č. 276 ze dne 15. dubna 2015.

3.2.3 Územně plánovací dokumentace

Územně plánovací dokumentace (dále jen „ÚPD“) je základním nástrojem územního plánování.

ÚPD je závazným podkladem pro rozhodování v území (nelze se od ní při rozhodování odchýlit, neexistují výjimky). Pořizuje se ve třech úrovních:

- zásady územního rozvoje,
- územní plán a
- regulační plán.

Územně plánovací dokumentaci schvaluje zastupitelstvo a vydává formou opatření obecné povahy [26].

Jednotlivé druhy ÚPD se liší mírou podrobnosti:

- zásady územního rozvoje se zpracovávají pro celé území kraje,
- územní plán řeší celé území obce,
- regulační plán je zpracováván pro vymezenou část území.

V souladu se stavebním zákonem je pořizovatelem ÚPD:

- příslušný obecní úřad,
- krajský úřad,

- Ministerstvo pro místní rozvoj,
- Ministerstvo obrany.

Obce a kraje mají povinnost soustavně sledovat uplatňování ÚPD a vyhodnocovat je podle stavebního zákona. V případě změn podmínek, na základě kterých byla ÚPD vydána, mají povinnost pořídit změnu příslušné ÚPD.

ÚPD se vydává formou opatření obecné povahy podle správního řádu.

Územně plánovací dokumentace schválená přede dnem 1. července 1992 pozbývá platnosti nejpozději do 3 let ode dne nabytí účinnosti stavebního zákona.

Územně plánovací dokumentaci sídelního útvaru nebo zóny, územní plán obce a regulační plán schválené před 1. lednem 2007 lze do 31. prosince 2022 podle tohoto zákona upravit, v rozsahu provedené úpravy projednat a vydat, jinak pozbývají platnosti. Marným uplynutím stanovené lhůty pozbývá tato ÚPD platnosti. Tato lhůta neběží v případě řešení rozporů při pořizování nového územního plánu nebo regulačního plánu.

3.2.3.1 Zásady územního rozvoje

Zásady územního rozvoje (dále jen „ZÚR“) v souladu se stavebním zákonem stanoví zejména základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území kraje, vymezí plochy nebo koridory nadmístního významu a stanoví požadavky na jejich využití, zejména plochy nebo koridory pro veřejně prospěšné stavby, veřejně prospěšná opatření, stanoví kritéria pro rozhodování o možných variantách nebo alternativách změn v jejich využití. Záležitosti týkající se rozvoje území státu, které nejsou obsaženy v politice územního rozvoje, mohou být součástí zásad územního rozvoje, pokud to Ministerstvo pro místní rozvoj z důvodů významných negativních vlivů přesahujících hranice kraje nevyloučí. Zásady územního rozvoje mohou vymezit plochu nebo koridor a stanovit jejich využití, jehož potřebu a plošné nároky je nutno prověřit (tzv. „územní rezerva“). V územní rezervě jsou zakázány změny v území, které by mohly stanovené využití podstatně ztížit nebo znemožnit. Změnit územní rezervu na plochu nebo koridor umožňující stanovené využití lze jen na základě aktualizace zásad územního rozvoje. Současně s návrhem zásad územního rozvoje se zpracovává vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území, stanovené využití územní rezervy se přitom z hlediska vlivů na životní prostředí a evropsky významné lokality a ptačí oblasti neposuzuje. Ve vyhodnocení vlivů na životní prostředí se popíšu a vyhodnotí zjištěné a předpokládané závažné vlivy zásad územního rozvoje na životní prostředí a přijatelné alternativy naplňující cíle zásad územního rozvoje.

ZÚR nahrazují dříve pořizované územní plány velkých územních celků pořizovaných dříve podle zákona (před rokem 2007). ZÚR zpřesňují záměry stanovené PÚR, vymezují krajské priority pro územně plánovací činnost obcí ve správním území kraje a přispívají k zachování, případně k odstranění nerovnováhy, udržitelného rozvoje území kraje.

ZÚR v nadmístních souvislostech území kraje zpřesňují a rozvíjejí cíle a úkoly územního plánování v souladu s PÚR, určují strategii pro jejich naplňování a koordinují územně plánovací činnost obcí [41].

Řešená území (Hlučínsko a Osoblažsko) včetně konkrétních vybraných obcí (Hlučín, Sudice, Osoblaha a Slezské Rudoltice) se nacházejí na území Moravskoslezského kraje, který má rovněž zpracovanou ZÚR. ZÚR Moravskoslezského kraje vydalo Zastupitelstvo Moravskoslezského kraje dne 22. 12. 2010 jako opatření obecné povahy s nabytím účinnosti dne 4. 2. 2011. Následně byla provedena Aktualizace č.1 ZÚR Moravskoslezského kraje, která byla projednána a dne 13.9.2018 bylo Opatření obecné povahy Aktualizace č.1 ZÚR Moravskoslezského kraje vydáno Zastupitelstvem Moravskoslezského kraje a nabylo účinnosti dne 21. 11. 2018.

3.2.3.2 Územní plán

Územní plán (dále jen „ÚP“) v souladu se stavebním zákonem stanoví základní koncepci rozvoje území obce, ochrany jeho hodnot, jeho plošného a prostorového uspořádání a koncepci veřejné infrastruktury (tzv. urbanistická koncepce). ÚP rovněž vymezuje zastavěné území, plochy a koridory zejména zastavitelné plochy, plochy změn v krajině a plochy vymezené ke změně stávající zástavby, k obnově nebo opětovnému využití znehodnoceného území (tzv. „plocha přestavby“), pro veřejně prospěšné stavby, pro veřejně prospěšná opatření a pro územní rezervy a stanoví podmínky pro využití těchto ploch a koridorů. Záležitosti nadmístního významu, které nejsou řešeny v zásadách územního rozvoje, mohou být součástí územního plánu, pokud to krajský úřad z důvodu významných negativních vlivů přesahujících hranice obce nevyhlásí. ÚP lze regulovat charakter a strukturu zástavby, výškovou regulaci zástavby nebo výměru a intenzitu využití stavebních pozemků.

ÚP je závazný pro pořízení a vydání regulačního plánu zastupitelstvem obce a pro rozhodování v území. Musí být v souladu se zásadami územního rozvoje a s politikou územního rozvoje. Poskytování prostředků z veřejných rozpočtů na provedení změn v území nesmí být v rozporu s vydaným územním plánem.

ÚP vydává zastupitelstvo obce formou opatření obecné povahy a o pořízení rozhoduje buď z vlastního podnětu, nebo na návrh orgánu veřejné správy, nebo na návrh občana obce, nebo na návrh osoby s vlastnickými či obdobnými právy k pozemku či stavbě na území obce, nebo na návrh oprávněného investora.

ÚP a stavební zákon stanovují určité normy pro tvorbu územně plánovacích dokumentů jednotlivých obcí, nicméně každé sídlo je neopakovatelná záležitost, nejsou dvě sídla identická.

Postup projednávání je stanoven stavebním zákonem, obsah ÚP pak stanoveny vyhláškou.

3.2.3.3 Regulační plán

Regulační plán (dále jen „RP“) dle stavebního zákona v řešené ploše stanoví podrobné podmínky pro využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí. RP vždy stanoví podmínky pro vymezení a využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb veřejné infrastruktury a vymezení veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření. Rovněž vymezuje územní rezervy. RP je závazný pro rozhodování v území, RP vydaný krajem je závazný i pro ÚP a RP vydávané obcemi. RP lze nahradit územní rozhodnutí; v tomto případě se v RP stanoví, která územní rozhodnutí nahrazuje. RP nelze nahradit územní rozhodnutí pro záměr, který podléhá posuzování vlivů na životní prostředí podle zvláštního právního předpisu.

RP musí být v souladu s PÚR, ZÚR a ÚP. RP je závazný pro rozhodování v území.

Obsahové náležitosti RP stanoví vyhláška.

3.2.4 Územní rozhodování

K možnosti získat podrobnosti o:

- podmínkách využívání území a změn jeho využití, zejména na základě územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace,
- podmínkách vydání regulačního plánu, územního rozhodnutí, včetně seznamu dotčených orgánů,
- podmínkách vydání územního souhlasu v případech, kdy je možno jím nahradit územní rozhodnutí, včetně seznamu dotčených orgánů,

slouží tzv. **územně plánovací informace**, kterou v souladu se stavebním zákonem poskytuje krajský úřad, úřad územního plánování (ÚÚP), obecní úřad pověřený pro výkon činnosti pořizovatele a stavební úřad.

Umísťovat stavby nebo zařízení, jejich změny, měnit vliv jejich užívání na území, měnit využití území a chránit důležité zájmy v území lze na základě:

- **územního rozhodnutí** (úplné či zjednodušené územní řízení),
- **veřejnoprávní smlouvy** (nahrazuje současně územní rozhodnutí a stavební povolení),
- **územního souhlasu**,
- **regulačního plánu**,
- **společného územního a stavebního řízení**,
- **společného územního souhlasu a souhlasu s provedením ohlášeného stavebního záměru**.

Územní opatření o stavební uzávěře nebo o asanaci území - je nástrojem s časově omezenou platností (z důvodu veřejného zájmu), který upravuje poměry v území formou

opatření obecné povahy (vydává rada obce nebo kraje - pokud se dotýká území více obcí).

Územní opatření o stavební uzávěře – omezuje nebo zakazuje stavební činnost, pokud by mohla zkomplikovat (snížit nebo znemožnit) budoucí využití území podle připravované ÚPD, jestliže bylo rozhodnuto o jejím pořízení nebo o pořízení její změny, nebo podle jiného rozhodnutí či opatření v území, jímž se upravuje využití území. Územní opatření o stavební uzávěře lze vydat také v případech, jestliže je zrušeno nebo změněno rozhodnutí o námitkách nebo zrušeno opatření obecné povahy o vydání územně plánovací dokumentace, případně jeho části. Stanoví dobu trvání stavební uzávěry, popřípadě podmínky pro povolení výjimek; nelze jím omezit nebo zakázat udržovací práce.

Územní opatření o asanaci území – vydává se na území postižené živelní pohromou nebo závažnou havárií, kdy dochází k tak podstatnému zásahu v území, že nelze postupovat podle dosavadních opatření v území, zejména podle schválené ÚPD. Využití územního opatření o asanaci území přichází rovněž v úvahu v případech významných závad v území, zejména staveb závadných z hlediska ochrany života a zdraví, u nichž je ve veřejném zájmu nařízení odstranění závad.

3.2.5 Úprava vztahů v území

Úprava vztahů v území dle stavebního zákona zahrnuje předkupní právo a náhrady za změnu v území.

Předkupní právo má obec nebo kraj anebo stát k pozemku určenému ÚP či RP pro veřejně prospěšnou stavbu nebo veřejné prostranství a ke stavbě na tomto pozemku, a to v rozsahu vymezeném touto ÚPD. Pokud pro veřejně prospěšnou stavbu postačí zřízení věcného břemene, není potřeba předkupní právo řešit. Vlastník pozemku nebo stavby, u kterých vzniklo předkupní právo podle tohoto zákona má povinnost v případě zamýšleného úplatného převodu nabídnout oprávněné osobě tyto k odkoupení postupem a za podmínek podle stavebního zákona.

Náhrady za změnu v území náleží:

- vlastníkově pozemku nebo stavby, jehož práva k pozemku nebo stavbě byla územním opatřením o stavební uzávěře omezena a byla mu tím způsobena majetková újma, náleží náhrada,

- vlastníkově pozemku, kterému vznikla prokazatelná majetková újma v důsledku zrušení určení pozemku k zastavění na základě změny územního plánu nebo vydáním nového územního plánu, a to náhrada vynaložených nákladů na přípravu výstavby v obvyklé výši, zejména na koupi pozemku, na projektovou přípravu výstavby nebo v souvislosti se snížením hodnoty pozemku, který slouží k zajištění závazku. Tato náhrada náleží též vlastníkově pozemku nebo osobě, která byla před změnou nebo

zrušením regulačního plánu anebo před změnou nebo zrušením územního rozhodnutí, územního souhlasu nebo veřejnoprávní smlouvy nahrazující územní rozhodnutí oprávněna vykonávat práva z nich vyplývající, pokud uvedenou změnou nebo zrušením bylo zrušeno určení k zastavění a vznikla mu prokazatelná majetková újma.

4 Cíl práce

Hlavním cílem této práce je zjištění, co ovlivňuje měnící se strukturu osídlení vybraných lokalit (tzn. oblastí Hlučínska a Osoblažska) z hlediska širšího regionu Ostravské sídelní a průmyslové aglomerace a dalších vlivů a jak se tato skutečnost odráží v dalším rozvoji jednotlivých obcí, jak obce reagovaly a reagují na současné trendy společnosti, aktuální potřeby dalšího svého rozvoje, a to zejména při tvorbě územně plánovacích dokumentací. Rovněž je prověřeno, zda i přes snahu utvářet, měnit a přizpůsobovat rozvoj obcí aktuálním požadavkům, si stávající struktura osídlení dvou rozdílných regionů, která vznikala po staletí, zachovává stále svojí osobitou tvář.

Kromě výše uvedeného cíle tato práce ověřila základní hypotézu, a to, že: *čím dál je sídlo od přirozeného centra poskytujícího veškerou vyšší občanskou vybavenost, lepší pracovní příležitosti a další kulturní a sportovní vyžití, tím menší zájem je o bydlení a výstavbu v tomto sídle a rozvoj v takovéto obci stagnuje.*

Dále pak ověřovala i dílčí hypotézu: *na další rozvoj řešeného území má vliv stávající stav dopravní a technické infrastruktury, nabízený rozsah občanské vybavenosti, pracovních příležitostí a možnost dle aktuálních požadavků měnit územně plánovací dokumentaci.*

V rámci disertační práce je provedena analýza dostupných údajů o jednotlivých vybraných obcích, které reprezentují dvě podobné a přitom odlišné lokality Moravskoslezského kraje, a to s cílem zhodnotit historický, současný a budoucí vývoj těchto obcí a lokalit. Z každé lokality byly vybrány dvě obce, které charakterizují odlišnou polohu v dané lokalitě. Potřebné údaje budou získány z územně plánovací dokumentace uvedených obcí a také z územně analytických podkladů ORP. Získané výsledky této analýzy budou následně porovnány s původní hypotézou a provedeno ověření, které tuto hypotézu potvrdí či vyvrátí.

Shrnutí cíle disertační práce:

- analyzovat data konkrétních obcí dvou regionů a demonstrovat jejich aktuální rozvoj s porovnáním s minulostí a řešením do budoucna,
- zjistit, co ovlivňuje měnící se strukturu osídlení z hlediska širšího regionu a dalších vlivů a jak se tato skutečnost odráží v dalším rozvoji jednotlivých vybraných obcí,
- zjistit, jak uvedené obce reagovaly a reagují na současné trendy společnosti, aktuální potřeby dalšího svého rozvoje, a to zejména při tvorbě územně plánovacích dokumentací,
- zjistit důvody pro případné změny územních plánů, důvody četnosti jejich změn,
- potvrdit (či vyvrátit) uvedené hypotézy.

Cílovou skupinou výsledku řešení předložené práce je primárně veřejná správa.

Výsledky jsou vhodným podkladem pro další územně plánovací praxi, zejména jako doporučení pro jednotlivé obce z hlediska nastínění jejich dalšího rozvoje a následné úpravy územně plánovacích dokumentací těchto obcí.

Výsledky mohou také být impulsem pro případné další zaměření výzkumné činnosti v oblasti územního plánování na lokální úrovni.

5 Použité metody

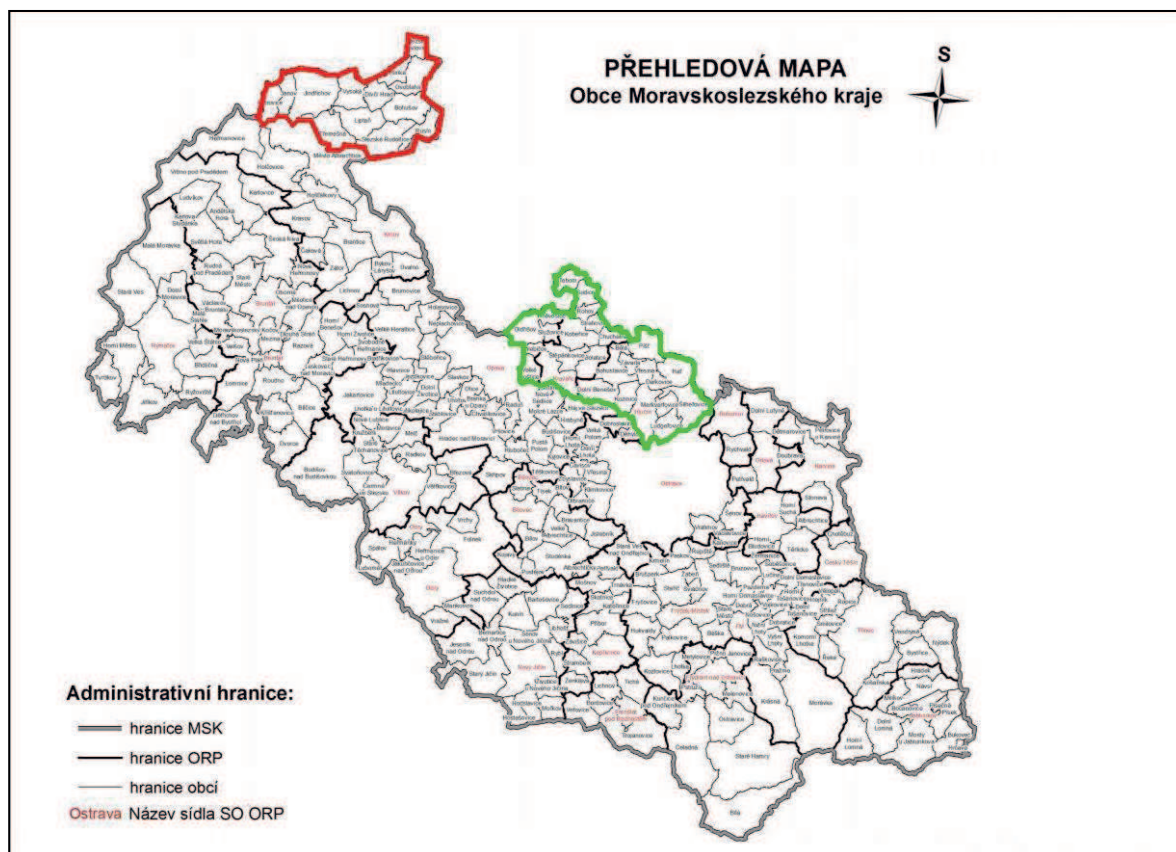
Jak již bylo naznačeno v předchozí kapitole, jsou pro tuto práci použity konkrétní metody výzkumu. Zde je uveden jejich souhrn a charakteristika:

- **hypotéza** (předpoklad) – jsou stanoveny tyto hypotézy:
 - o *čím dál je sídlo od přirozeného centra poskytujícího veškerou vyšší občanskou vybavenost, lepší pracovní příležitosti a další kulturní a sportovní vyžití, tím menší zájem je o bydlení a výstavbu v tomto sídle a rozvoj v takovéto obci stagnuje (tzv. základní hypotéza),*
 - o *na další rozvoj řešeného území má vliv stávající stav dopravní a technické infrastruktury, nabízený rozsah občanské vybavenosti, pracovních příležitostí a možnost dle aktuálních požadavků měnit územně plánovací dokumentaci (tzv. dílčí hypotéza),*
- **metoda komparace** (srovnání) údajů dat jednotlivých vybraných obcí, na základě kterých můžeme konstatovat jisté vývojové trendy v rozsahu hypotéz,
- **analýza časových řad** – v obecné rovině soubor metod, které slouží k popisu těchto řad a případně k předpovídání jejich budoucího chování, v tomto případě se jedná o porovnání chronologicky uspořádaných hodnot konkrétních statistických ukazatelů v intervalu 5 let,
- **komparace** (srovnání) **hypotéz** s výslednými vyhodnocenými trendy a zjištění, zda se stanovené hypotézy provedeným průzkumem, který spočíval ve výběru srovnávaných subjektů a vyčíslení jejich parametrů, potvrdily či nikoliv,
- **závěrečné shrnutí** – co je výsledkem celého průzkumu, co nám to srovnání pro potřeby hypotéz dalo, vyjádření, k čemu a komu by výsledek zkoumání měl sloužit.

6 Celková charakteristika zkoumaného území

6.1 Vymezení území

Jak již bylo uvedeno, předmětem této práce je průzkum průběhu zpracování, historii a změny územně plánovacích podkladů a územně plánovacích dokumentací, a to názorným posouzením dvou konkrétních regionů. Pro takto nastavený průzkum byly v tomto případě vybrány regiony Hlučínska a Osoblažska. Oba zkoumané regiony se nacházejí v příhraniční oblasti Moravskoslezského kraje, a to cca 80km od sebe. Dokonce dějinný vývoj obou oblastí, které se obě nacházejí ve Slezsku, byl v určitých časových úsecích společný, pak se ovšem rozcházel. Prvním důvodem rozchodu bylo v roce 1742 dělení Slezska mezi Prusko a rakouskou monarchii, kdy po dlouhé společném soužití v jednom státě se Hlučínsko stalo součástí Pruska a Osoblažsko zůstalo součástí rakouské monarchie. Tato situace vydržela až do roku 1920.



Obr. 3 – Postavení Hlučínska a Osoblažska v rámci Moravskoslezského kraje, zdroj: www.msk.cz

Dalším z mnoha faktorů ovlivňujících vývoj v těchto regionech znamenala situace po II. světové válce, a to hlavně na Osoblažsku odsun původních obyvatel německé národnosti z Československa (skoro 100%). Stav, který se v rámci těchto regionů lišil svou intenzitou (na Hlučínsku se odsun týkal pouze 7% obyvatel) a jehož vedlejším důsledkem byl vliv na další rozvoj regionu a obcí v nich a jejího dalšího využívání. Odlišný

socioekonomický vývoj oblastí ovlivnilo především jejich zcela rozdílné postavení v sídelním systému.

Pro porovnání dalších důležitých aspektů charakterizujících regiony Hlučínska a Osoblažska poslouží následující tabulka (Tab. 2):

Hlučínsko	Osoblažsko
společně do roku 1742 (rozdělení Slezska)	
správní centrum Opava	správní centrum Krnov
do roku 1920 – součást Pruska 33529 obyvatel (r.1869) <i>hustota zalidnění – 107 obyvatel/km² (r.1869)</i> hranice ze dvou stran ekonomický rozmach ztráta a získání vazeb na Opavu ztráta pozice na dálkové trase špatné propojení se správ. centrem Ratiboř zemědělství a drobná výroba textilní výroba, těžba uhlí Ostrava jako zdroj zaměstnání a odbytu výrobků 1913 – železnice Opava – Hlučín slovanská národnost nízká emigrace do německého vnitrozemí počet obyvatel roste	do roku 1918 – součást Rakousko – Uherska 18955 obyvatel (r.1869) <i>hustota zalidnění – 117 obyvatel/km² (r.1869)</i> hranice ze tří stran ekonomická stagnace zesilující vazby na Krnov ztráta pozice na místní trase zhoršení dostupnosti na správní centrum Krnov zemědělství a drobná výroba textilní výroba, produkce vlny nezaměstnanost 1898 – železnice Třemešná ve Slezsku – Osoblaha německá národnost vysoká emigrace do německého vnitrozemí počet obyvatel klesá
společně do roku 1938 – Československo (První republika)	
44055 obyvatel (r.1921) <i>hustota zalidnění – 145 obyvatel/km² (r.1921)</i> vazby na Opavu a Ostravu počet obyvatel stagnuje Ostrava jako zdroj pracovní příležitosti	23480 obyvatel (r.1921) <i>hustota zalidnění – 86 obyvatel/km² (r.1921)</i> vazba na Krnov počet obyvatel klesá nezaměstnanost
1938 – 1945 Německá říše 46258 obyvatel (r.1930) <i>hustota zalidnění – 151 obyvatel/km² (r.1930)</i> ekonomické a zaměstnanecké vazby na Německo vysoké ztráty materiální vysoké ztráty na životech	1938 – 1945 Sudety 22949 obyvatel (r.1930) <i>hustota zalidnění – 81 obyvatel/km² (r.1930)</i> vysoká nezaměstnanost, emigrace obyvatel vysoké ztráty materiální vysoké ztráty na životech
1945 – 1992 Československo	
1993 – dosud Česká republika	
64139 obyvatel (r.1991) <i>hustota zalidnění – 189 obyvatel/km² (r.1991)</i> odsun německy mluvících občanů cca 7% vysoká nezaměstnanost zázemí a vazby na Ostravu a Opavu počet obyvatel roste zemědělství, rozvoj výroby (podnikání)	10531 obyvatel (r.1991) <i>hustota zalidnění – 30 obyvatel/km² (r.1991)</i> odsun německy mluvících obyvatel skoro 100% vysoká nezaměstnanost zázemí a vazby na Krnov počet obyvatel klesá zemědělství (lesnictví), drobná výroba (podnikání)

Tab. 2 – porovnání důležitých aspektů charakterizujících regiony Hlučínska a Osoblažska, zdroj: [2] [6]

Neméně důležitým faktorem ovlivňujícím vývoj v obou oblastech byl i průběh administrativně správního členění a reforma veřejné správy v posledních létech. Cílem reformy veřejné správy bylo zvýšení kvality výkonu veřejné správy, její modernizace a informatizace, zvýšení profesionalizace úředníků a v neposlední řadě přiblížení státní správy k občanům uskutečňováním její decentralizace a dekoncentrace [32]. V roce 1990 došlo v rámci první fáze reformy veřejné správy k revitalizaci obcí na samosprávných principech, které navázaly na činnost zrušených národních výborů. Dalším krokem bylo v souladu s Ústavou České republiky vznik krajů jako vyšších územních samosprávných celků. Celkem bylo v roce 2000 nově vytvořeno 14 krajů. Následná druhá fáze reformy byla spojena především s ukončením činnosti okresních úřadů k 31. 12. 2002. Jejich

působnost byla přenesena na obce a kraje, popř. na orgány státní správy (např. Pozemkový úřad, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových aj.). Svoji roli při rušení okresních úřadů sehrála nepochybně také skutečnost, že tyto úřady byly - jako prvek systému dvojkolejné správy - v přímém rozporu s filozofií tzv. spojeného modelu, o jehož zavedení rozhodlo usnesení Poslanecké sněmovny ČR [8]. Začal se uplatňovat tzv. smíšený systém, tzn., že orgán územní správy vykonává kromě samostatné působnosti (samosprávy) i působnost tzv. přenesenou (zákonem stanovený díl státní správy na místní úrovni). Přičemž většina kompetencí přešla v rámci přenesené působnosti na obce, jen v menším rozsahu pak na kraje.

6.2 Hlučínsko

Region Hlučínska je předmětem zájmu mnoha publikací. Toto území je vzhledem ke své poloze v rámci České republiky a konkrétně Slezska a jistému patriotizmu jeho obyvatel rozebíráno v různých publikacích z různých úhlů pohledu, z hlediska své historie (Rejda [33], či Plaček [29] [30] [31] a Myška [28]) či podrobně zpracované historie jednotlivých obcí Hlučínska (Brabcová [1]). O historii Hlučínska jako součástí historie Pruska pojednává i Schoeps [38]. Kubátová [9] zase sleduje život na Hlučínsku od konce II. světové války po současnost [48].

Hlučínsko se nachází při severní hranici Moravskoslezského kraje v jeho slezské části mezi městy Ostravou a Opavou, kde hranici tohoto území tvoří z jižní strany řeka Opava, z východní strany řeka Odra a ze severní strany česko – polská státní hranice.

Dle PÚR České republiky ve znění Aktualizace č. 1 je část území Hlučínska (území obcí ORP Hlučín bez obcí v severní části, území obcí ORP Opava bez obcí v západní a jižní části a ORP Kravaře s obcemi v jihozápadní části) součástí Metropolitní rozvojové oblasti Ostrava (OB2), což je území ovlivněné rozvojovou dynamikou krajského města Ostravy a mnohostranným působením husté sítě vedlejších center a urbanizovaného osídlení [23].

Jako součást Ostravské sídelní a průmyslové aglomerace je toto území silně ovlivněno ve vazbě na jeho ekonomický, sociální a územní rozvoj.

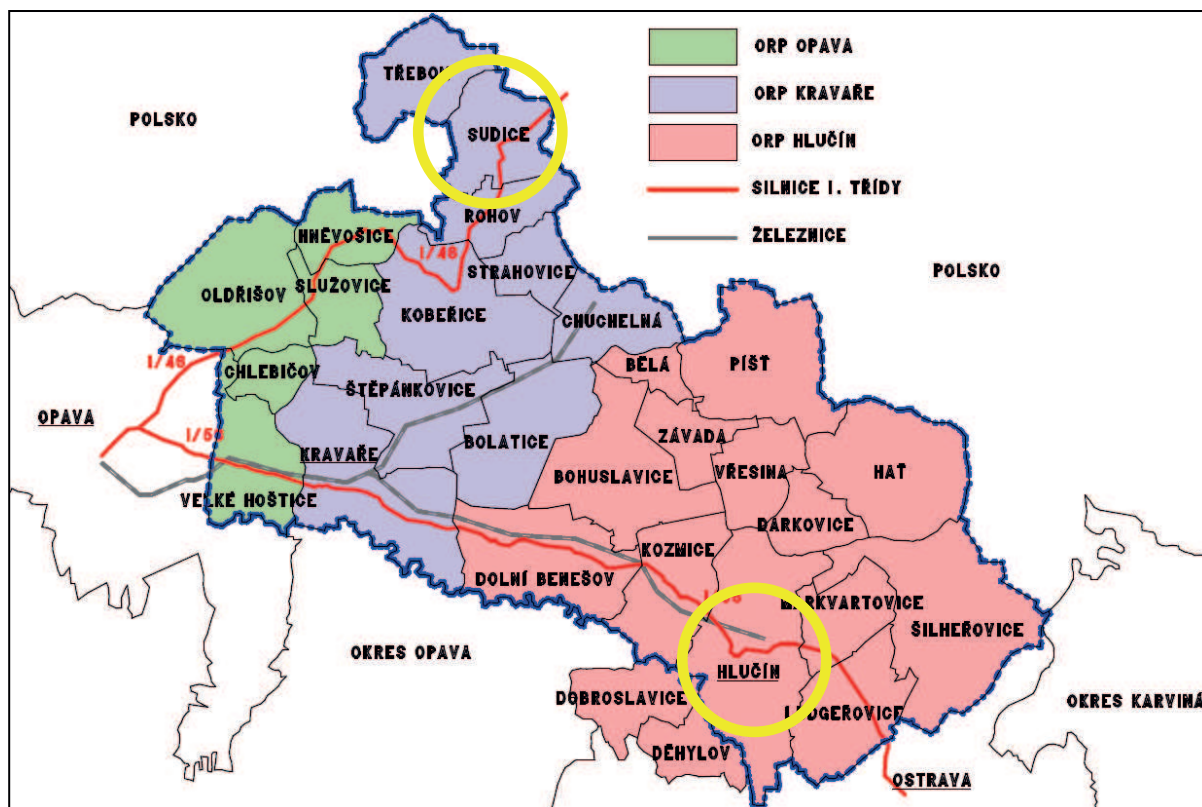
Pro přiblížení prostoru Hlučínska je potřeba nejprve představit rozsah řešeného území. Jedná se o oblast regionu Hlučínska (tzv. „Prajzská“), která je částí regionu Moravskoslezského kraje a je tvořeno 27 obcemi v severovýchodní části okresu Opava, spadajícími pod správu ORP Hlučín, Kravaře a z části i Opava.

Do správního území ORP Hlučín patří celkem 13 ze všech 15, které jsou součástí území Hlučínska: Bělá, Bohuslavice, Darkovice, Dolní Benešov, Hať, Hlučín, Kozmice, Ludgeřovice, Markvartovice, Píšť, Šilheřovice, Vřesina, Závada.

Do správního území ORP Kravaře pak patří všech 9 obcí, které jsou součástí Hlučínska, a to: Bolatice, Chuchelná, Kobeřice, Kravaře, Rohov, Strahovice, Sudice, Štěpánkovice, Třebom.

Do správního území ORP Opava náleží těchto 5 obcí, které jsou součástí území Hlučínska: Hněvošice, Chlebičov, Oldřišov, Služovice, Velké Hoštice.

Rozsah regionu Hlučínska rozkládající se na území 3 ORP - Kravaře, část ORP Hlučín a část ORP Opava, je včetně polohy Hlučina a Sudic patrný z následujícího obrázku (Obr. 4):



Obr. 4 – rozsah oblasti regionu Hlučínska rozkládající se na území 3 ORP - Kravaře, část ORP Hlučín a část ORP Opava, zdroj: vlastní

K Hlučínsku z historického hlediska náleží i Malé Hoštice (nyní městská část Opavy), Hošťákovice, Petřkovice a Lhotka (všechny tři tvoří městské obvody Ostravy), ale vzhledem k tomu, že jejich územně plánovací činnost je řešena v rámci uvedených měst Opavy a Ostravy, není předmětem této práce zkoumání stavu územně plánovací činnosti těchto sídel.

Sdružení obcí Hlučínska, které bylo založeno roku 1992, sdružuje všech 27 obcí, o kterých pojednává tato práce, a kterým umožňuje společně více vzájemně spolupracovat. Sdružení usiluje o dosahování úzkých specifických cílů a také o rozvíjení kulturní a ekonomické spolupráce se sousedními příhraničními polskými obcemi. S tímto sdružením volně spolupracuje právě i uvedená opavská městská část Malé Hoštice a ostravské městské obvody Hošťákovice, Petřkovice a Lhotka. Sdružení se také zaměřuje na spolupráci v oblasti cestovního ruchu, kultury, rozvoje a propagace regionu [37].

Hlučínsko se nachází mezi dvěma pro tento region důležitými městy, Ostravou a Opavou, které toto území silně ovlivňují. Význam Opavy se prosazuje i proti Ostravě

z důvodu tradiční spádové oblasti okresního města i pro oblast tzv. „Prajzské“, přestože dopravní dostupnost krajské metropole je z této oblasti velice dobrá, např. pro města Kravaře a Dolní Benešov. [5].

6.2.1 Vývoj struktury osídlení obcí Hlučínska

Historie počátku formování sídelní struktury a vznik jednotlivých obcí Hlučínska sahá až do první poloviny 13. století do doby vlády posledních Přemyslovců, kdy během kolonizace docházelo ke kácení pohraničních lesů. Existence některých obcí je patrná již koncem 12. století, řada lokalit však pak vznikla až počátkem 13. století zásluhou kolonizačního úsilí velehradského kláštera.

Z hlediska typu jednotlivých osídlení jsou na Hlučínsku zastoupeny různé půdorysy vesnic. Během středověké kolonizace nejprve vznikaly **silniční vsi**, které byly zakládány buď podél potoka či hlavní komunikace. Patří sem sídla jako Dolní Benešov, Bolatice, Hlučín - Darkovičky, Hněvošice, Velké Hoštice, Kobeřice, Kravaře včetně části Kouty, Slušovice, Strahovice a Zábřeh.

Rovněž jsou zde zastoupeny **návesní silnicovky**, což je přechodný typ mezi vsí návesní a ulicovou, kde oválná náves přecházela v silniční zástavbu, zde patří Štěpánkovice.

Dalším typem, který je na Hlučínsku obvyklý, je **návesní ves**, pro níž je charakteristické soustředění usedlostí kolem pravidelného, zpravidla obdélného návesního útvaru, jehož velikost je odvislá od počtu sedláků resp. lánů, pro který byla vesnice vyměřena. Zde je možné zařadit Bohuslavice, Darkovice, Kozmice, Oldřišov, Píšť, Rohov, Sudice a Třebom.

Ulicovky (na silnici navazující kolmo či šikmo ulice) patří Bělá, Borová a Slušovice – Vrbka.

Lesní vsi lánové, které jsou poměrně dlouhé s řadovým uspořádáním domů, kde parcely vycházely od usedlostí rozložených v řadách a táhly se většinou až na hranice katastru. Zde patří Hať, Ludgeřovice, Markvartovice a Šilheřovice.

Hromadné vsi mají nepravidelné a nesoustavné obestavění křižujících se cest (Hlučín – Bobrovníky, Závada a Chlebičov), kdy u Vřesiny s nepravidelnou návší uprostřed a v Chuchelné snad původní zástavba na jedné straně silnice se později změnila na hromadnou.

Středověké rozmístění a hustota sídel se od doby svého vzniku příliš nezměnila a vtisklo tak území současný ráz.

Posledním typem osídlení je **město**, jehož základem tvoří obdélníkové náměstí, soustředěný půdorys a vytvořené uzavřené a zřetelné jádro. K tomuto typu lze přiřadit Hlučín a Dolní Benešov.

Vesnice a města Hlučínska se rozvíjely jako organická součást středověké provincie holasické, Moravy a poté slezského knížectví opavského. Až do poloviny 18. století bylo Hlučínsko součástí slezského knížectví opavského, od roku 1742 do roku 1920 jako součást Pruska. Do roku 1938 pak bylo Hlučínsko součástí Československa, poté do roku 1945 připojeno k Třetí říši a od roku 1945 se Hlučínsko stalo součástí Československé a od roku 1993 součástí České republiky.

Charakteristické pro strukturu osídlení Hlučínska je jeho vlastní historický vývoj (historicky brzký vznik osídlení v úrodných nížinných polohách, pozdní a komplikovaný vznik státních hranic po r. 1918 či do jisté míry i důsledky druhé světové války). Z historického hlediska se struktura osídlení rozvíjela a měnila v souvislosti s měnicími se celospolečenskými a hospodářskými procesy.

Při pohledu do historie této lokality je zřejmé, že státní hranice se v minulosti nesčetněkrát posouvala směrem na sever či na jih od samotného Hlučínska a během té doby prošlo různými překotnými změnami, které zachovaly v tomto území méně či více patrnou stopu a přes všechna historická úskalí si tento region zachoval své specifikum.

Rozvoj původně zemědělských obcí Hlučínska ovlivnil v druhé polovině 18. století proces industrializace – objev černého uhlí a jeho další využití, založení hutí a navazující rozvoj průmyslu, měl vliv i na zaměstnanost obyvatel obcí nacházejících se v blízkosti Ostravy. Dalším momentem pro rozvoj obcí znamenalo od poloviny 19. století postupné přebudovávání a rozšíření silniční sítě a dopravního propojení nejen do Opavy a Ostravy, ale i na sever do tehdejší Ratiboře, okresního města obcí Hlučínska v tehdeším Prusku. Na přelomu 19. a 20. století pak došlo se zpožděním oproti jiným okolním oblastem i na území Hlučínska k vybudování železniční tratě (Opava – Ratiboř, Opava – Hlučín), čímž se z velké části odbourala dlouhé roky trvající izolace Hlučínska od okolí. S rozvojem dopravy docházelo i k vzestupu podnikání a vzniku nových pracovních míst, a vybudováním nových provozů, mj. i v návaznosti na vybudovanou železnici, např. v Dolním Benešově původně pila a stolárna, následně slévárna a výroba důlní techniky, v Chuchelné např. továrna na zpracování lnu. Kromě primárního a sekundárního sektoru se posiloval zejména v Hlučíně i navazující terciární sektor (nemocnice, školy, domovy mládeže apod.). Dost silným zdrojem pracovních příležitostí dále zůstávalo zemědělství, dále pak fungující kamenolomy (Hlučín, Kobeřice), cihelny (Hněvošice, Hlučín), mlýny (Dolní Benešov, Velké Hoštice, Hlučín, Kozmice, Kravaře, Píšť, Hněvošice a Sudice), pivovary (Hlučín, Kravaře), atd. S tím souviselo i nárůst obyvatel v těchto obcích a obcích v nejbližším okolí. I tak část obyvatel odcházela za prací do průmyslových center německého vnitrozemí. Obyvatelé vesnic blízkých Ostravě zase hledali pracovní příležitosti i ve zdejších průmyslových podnicích a dolech.

Po připojení Hlučínska k Československu v roce 1920 (od této doby se podle největšího města v území začalo užívat výrazu „Hlučínsko“) se mohli občané s německou

státní příslušností rozhodnout opustit dobrovolně toto území a usadit se v Německu, což tak nakonec učinilo 13 % obyvatel (cca 4600 osob) Hlučínska. Rozvoj obcí stagnoval, ale právě v této době se vazby na Ostravskou aglomeraci z hlediska zaměstnanosti ještě více posílily. Nové pracovní příležitosti přinášely do tohoto území i lepší výdělků a projevovalo se to mj. i na stavu stavební kultury a čistoty (zůstatek pruských zvyklostí), kterou vynikaly skoro všechny obce Hlučínska (kromě převážně nově osídlených obcí Třebom a Sudice). Některé vesnice (Bolatice, Kobeřice či Štěpánkovice) mají téměř městský ráz.

Ve 20. a 30. létech 20. století docházelo k postupné elektrifikaci obcí a opravám a rozšiřování stávajících okresních silnic, budování mostů či staveb občanské vybavenosti v obcích jako pošty, hasičské zbrojnice, kostely, kaple, peněžní úřady apod., gymnázium v Hlučíně či letiště u Dolního Benešova.

Po 2. světové válce je na Hlučínsku po opětovném připojení k Československu znatelný úbytek obyvatel, způsobený jednak válečnými ztrátami a také částečně odsunem původních německých obyvatel. V některých obcích se jednalo o pár lidí, ale v Třebomi a Sudicích byli odsunuti skoro všichni obyvatelé těchto obcí a nahrazeni volyňskými Čechy a Čechy z vnitrozemí. Obyvatelé Hlučínska byli z hlediska pracovních příležitostí závislí na blízké Ostravě (cca 1800 osob) a Opavě (cca 2000 osob). Občané severozápadní a severní části Hlučínska pracovali nejvíce v zemědělství.

Rovněž v 50. letech 20. století bylo jedním z hlavních možností pracovních příležitostí obyvatel Hlučínska blízké ostravské průmyslové centrum. Veliký vliv na dojížďku do zaměstnání zejména do Ostravy, ale i do Opavy (hlavně z obcí západní a severozápadní části Hlučínska) mělo zřízení autobusových linek a navazující železniční propojení Opava – Hlučín na tramvajovou linku Hlučín – Ostrava.

I v samotném Hlučínsku dochází k rozvoji průmyslu, vzniká nový závod na výrobu armatur pro cca 2000 zaměstnanců (Dolní Benešov), závod na výrobu lan a provazů pro cca 300 zaměstnanců (Bolatice), výrobky z umělých hmot pro cca 500 zaměstnanců (Chuchelná), cihelna a pila pro cca 220 osob (Hlučín), otvírá se sádrovcový důl (Kobeřice), dále různé komunální podniky, spotřební družstva, drobné provozovny apod. Zaměstnání v tomto odvětví nalézají občané původně pracující v zemědělství. Největší zaměstnanost v průmyslu tedy byla jednak v uvedených obcích, ale také v obcích v samé blízkosti Ostravy a Opavy. Ostatní obce vykazovaly největší zaměstnanost v zemědělství. Naopak z Ostravy a Opavy dojížděli na Hlučínsko za prací úředníci a pracující inteligence.

S rozvojem průmyslu v 50 - 60. létech 20. století a vznikem nových pracovních příležitostí dochází také k rozvoji osídlení obcí samotných a nárůstu obyvatel v těchto obcích (o cca 10 000). Kromě individuální rodinné výstavby (většinou stavění svépomocí) to byly i objekty hromadného bydlení (panelákové sídliště OKD a Rovniny v Hlučíně, Osada Míru v Dolním Benešově, později také Kravaře a v drobném rozsahu i některých

dalších obcích, zejména v blízkosti zemědělských družstev) a navazující občanská vybavenost (školy, zdravotní střediska, sportovní a kulturní zařízení).

Podobný nárůst počtu obyvatel je zaznamenán mezi léty 1970 – 1980 (o cca 4 000 obyvatel), poté je nárůst obyvatel velice pozvolný a v některých obcích dokonce počet obyvatel klesá (Bělá, Hať, Ludgeřovice. Rohov, Sudice, Strahovice a Třebom).

obec / rok	1869	1900	1921	1930	1950	1970	1980	1991	2001	2006	2011	2015	celkový přírůstek / úbytek obyvatel 1991 - 2015
Bělá	336	448	448	476	504	745	768	724	705	693	661	666	-58
Bohuslavice	1094	1202	1171	1273	1204	1438	1494	1499	1568	1607	1621	1696	197
Bolatice	1741	2101	2375	2487	2495	3398	3892	4177	4134	4272	4341	4464	287
Darkovice	499	865	989	1003	1090	1159	1186	1177	1217	1260	1272	1348	171
Dolní Benešov	2240	2374	2524	2694	2610	3694	4111	4368	4370	4203	4131	4081	-287
Hať	1352	1695	1720	1960	2119	2398	2515	2474	2564	2539	2516	2558	84
Hlučín	4 711	5 652	6 218	6 685	7 191	13 786	14 526	14390	14347	14201	13988	13988	-402
Hněvošice	528	663	629	694	658	842	873	957	1024	1013	1000	1020	63
Chlebičov	537	602	669	659	728	986	1026	1049	1069	1075	1059	1103	54
Chuchelné	504	592	1019	872	915	1109	1238	1313	1324	1313	1341	1285	-28
Kobeřice	1633	1817	1837	2050	1899	2689	2899	3125	3210	3224	3222	3304	179
Kozmice	905	1007	1113	1252	1306	1611	1764	1815	1811	1793	1761	1880	65
Kravaře	4527	5340	6199	6018	5354	5949	6395	6560	6693	6821	6570	6733	173
Ludgeřovice	1471	2566	3250	3916	4065	4525	4603	4505	4595	4683	4650	4754	249
Markvartovice	650	955	1204	1335	1288	1562	1692	1691	1770	1840	1826	1947	256
Oldřišov	1174	1441	1378	1328	1199	1247	1296	1238	1334	1317	1311	1358	120
Pišt'	1270	1565	1761	1689	1693	2075	2097	2094	2097	2090	2070	2112	18
Rohov	659	675	709	607	538	626	641	592	609	631	618	592	0
Slušovice	543	511	556	565	518	631	734	766	814	803	790	836	70
Strahovice	511	589	705	693	668	864	893	871	892	901	920	891	20
Sudice	1206	1172	1005	982	588	590	644	596	626	669	641	650	54
Šilheřovice	1311	1472	1597	1564	1547	1558	1567	1554	1520	1587	1601	1594	40
Štěpánkovice	1237	1669	1872	2052	1847	2571	2820	2953	3042	3099	3060	3200	247
Třebom	1018	961	760	752	367	359	286	213	203	216	206	234	21
Velké Hoštice	1125	1168	1269	1558	1399	1466	1588	1613	1657	1752	1756	1815	202
Vřesina	368	471	617	670	796	1170	1262	1261	1315	1359	1450	1598	337
Závada	379	415	461	424	406	521	572	564	576	583	574	591	27
Hlučínsko	33529	39988	44055	46258	44992	59569	63382	64139	65120	65575	64885	66298	2159
Ostrava	38 598	144 550	198 438	219 528	215 791	297 171	322 073	327 371	316 744	309 098	301 942	294 200	-33171
Opava	27 011	42 043	49 366	54 263	40 663	53 269	58 778	62 815	61 382	59 156	58 684	57 772	-5043

Tab. 3 - Vývoj počtu obyvatel v obcích Hlučínska v letech 1869 – 2015, zdroj: ČSÚ

Počátkem 90. let je pak vývoj struktury osídlení ovlivněn celospolečenskými změnami. Vzniká trend tzv. suburbanizace, či-li proces stěhování rezidenčních, komerčních a dalších funkcí z jádrového města do jeho zázemí; jinak také stěhování obyvatelstva a jeho aktivit z jádra do zázemí. Suburbanizace je součástí a jednou z forem suburbánního rozvoje. Výsledkem je postupný úbytek počtu obyvatel Ostravy a Opavy a zároveň nárůst obyvatel v jednotlivých obcích Hlučínska, jak je patrné z analýzy demografického vývoje (Vývoj počtu obyvatel obcí Hlučínska v letech 1869 – 2015), kdy v letech 1991 -2015 došlo k mírnému přírůstku obyvatelstva nárůstu počtu o 2159 obyvatel, což je v Moravskoslezském kraji, který zaznamenává úbytek obyvatelstva od roku 2009, netypické. Jako příklad je zde uveden vývoj počtu obyvatel Opavy a Ostravy, kde je evidentní úbytek obyvatel. Z uvedeného vyplývá, že tento stav zcela jistě není způsoben jen stěhováním těchto měst na Hlučínsko, ale i do jiných krajů České republiky.

Svou roli co se vývoje počtu obyvatel na Hlučínsku bez ohledu potřeby vzniku nové zástavby (v zastavitelných plochách či prolukách) hraje i soužití více generací v jednom

domě, zhruba 50% rodinných domů má více než jeden byt, což je ve srovnání s ostatními částmi kraje a republiky rozdíl téměř 2%.

Větší přírůstek obyvatel je zaznamenán u větších, lépe vybavených obcí, a dále pak obcí, které jsou blízko spádových měst či jsou nabízeny připravené stavební pozemky. Výjimku tvoří Hlučín a Dolní Benešov, kde sice dopravní napojení na spádová města (silnice I/56), občanské vybavení a možnost pracovních příležitostí je dostatečná, stejně jako nabídka stavebních míst, ovšem vzhledem k vlastnickým vztahům dosud nemožná realizace výstavby. V případě Dolního Benešova a Kravaře je problematické další rozšiřování zastavěného území těchto sídel, a to z důvodu omezení možnosti jejich rozvoje severním (koridor pro přeložku I/56, železniční trať) a jižním směrem (záplavové území řeky Opavy).

Naopak v menších obcích, více vzdálených od velkých měst obyvatelstvo stagnuje či dokonce ubývá.

Z hlediska administrativně správního členění v současnosti zasahují obce ORP Hlučín, které jsou součástí Hlučínska, do řešeného území svou velikostí 153 km² a 38 813 obyvateli (stav ke dni 1. 1. 2015) mají poměrně vysokou hustotu osídlení 254 obyvatel/km² (průměr ČR 133 obyvatel/km²).

Obce ORP Kravaře zasahující do řešeného území velikosti 100,4 km² a 21 353 obyvateli mají také nadprůměrnou hustotu osídlení - 212 obyvatel/km².

Obce ORP Opava zasahující do řešeného území o velikosti 41,6 km² a 6 132 obyvateli mají průměrnou hustotu osídlení - 147 obyvatel/km².

Z uvedeného vychází, že celé Hlučínsko o velikosti 295,2 km² a se svými 66 298 obyvateli (stav ke dni 1. 1. 2015) má tedy celkovou hustotu osídlení - 224 obyvatel/km², což je poměrně vysoká hustota osídlení. Vlastní sídelní struktura svědčí o značné koncentraci osídlení, a to bez rozptýlené „slezské“ zástavby.

Rozvoj sídelní struktury území je potřeba chápat také v rámci širších vazeb, rozvojových a specifických oblastí a rozvojových os, jejichž základní vymezení a definice je provedeno v PÚR. Dle tohoto dokumentu je část území Hlučínska (území obcí ORP Hlučín bez obcí v severní části, území obcí ORP Opava bez obcí v západní a jižní části a ORP Kravaře s obcemi v jihozápadní části) součástí Metropolitní rozvojové oblasti Ostrava (OB2). Dle provedené Aktualizace č.1 ZÚR je v rámci upřesnění vymezení rozvojové oblasti OB2 u dotčených obcí Hlučínska potvrzeno zařazení do této rozvojové oblasti republikového významu.

Sídelní struktura je výrazně ovlivněna také nadmístní dopravní a technickou infrastrukturou či nadregionálními a regionálními prvky ÚSES procházejícími územím.

Důležitými dopravními prvky v území jsou silnice I/56 (Opava – Kravaře – Hlučín – Ostrava), silnice I/46 (Opava – Sudice - statní hranice - Ratiboř), či železniční trať Opava – Hlučín.

Jistou možností dalšího ovlivnění rozvoje osídlení pak znamená blízkost státní hranice s Polskem. Prostupnost této hranice však byla zvýšena až v posledních letech. Státní hranice jako dělící prvek přirozeného regionu, součástí Horního Slezska, vznikla „poměrně pozdě“ v důsledku Slezských válek v 18. století. Dodnes vykazují regiony Opavska i Ratibořska řadu podobností např. značnou hospodářskou prosperitu, spíše podprůměrnou nezaměstnanost ve srovnání s okolními regiony. Se zvýšením prostupností hranice je možno předpokládat obnovení přirozených komparativních výhod, které by se pozitivně projevily zejména v hospodářské prosperitě a fungování nejsevernějších obcí Hlučínska.

Celé území je v současnosti ve značné míře homogenní, a to zejména u obcí v blízkosti státní hranice s Polskem, které však vykazují poměrně značné vazby na Ostravu a Hlučín (u ORP Hlučín), na Kravaře, Opavu a částečně i Ostravsko (u ORP Kravaře) a značnou vazbu na Opavu (u ORP Opava) zejména vlivem pohybu za prací. Vazby jsou zejména způsobeny možností dopravního spojení individuální dojížděnkou osobními auty a obsluhností veřejnou hromadnou dopravou (autobusové a vlakové linky) [47].

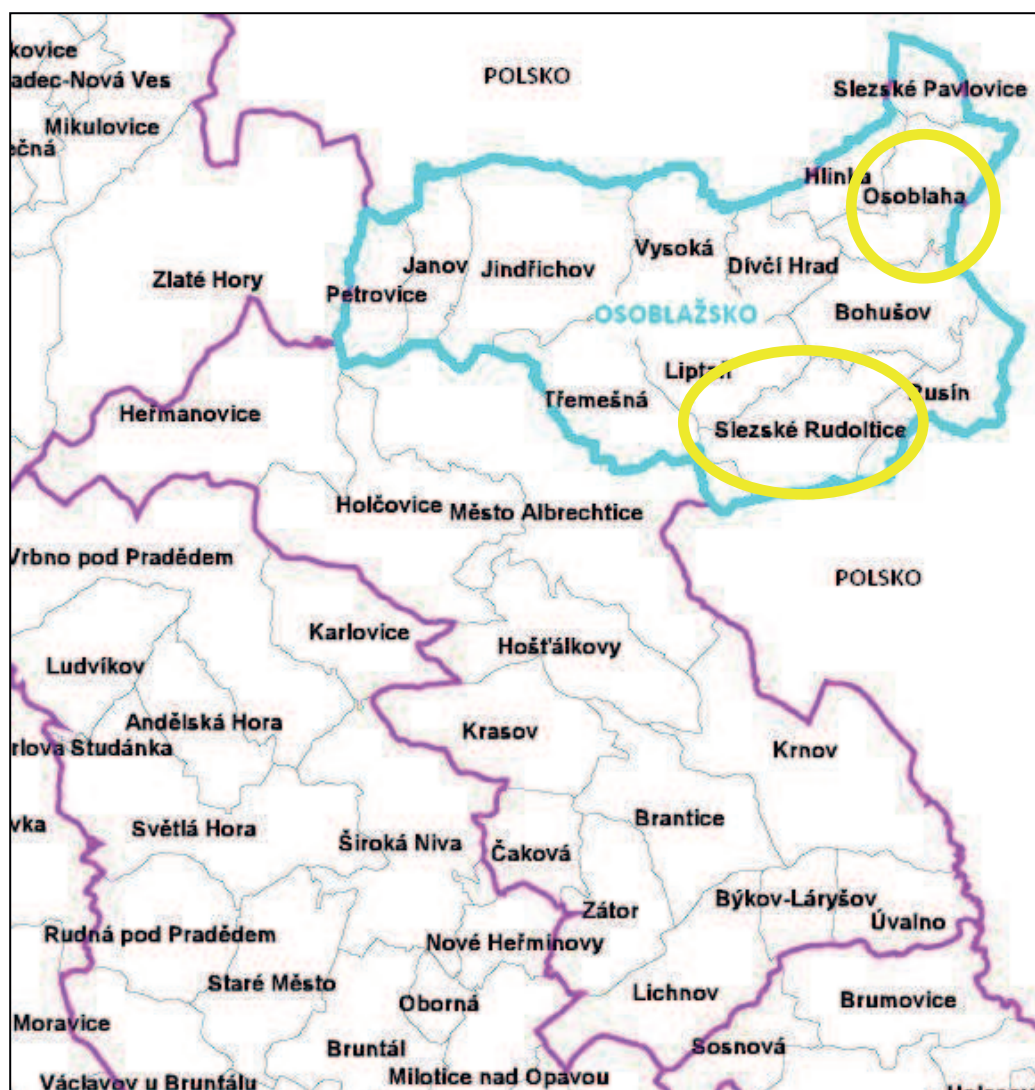
6.3 Osoblažsko

Osoblažsko se nachází v severozápadní části Moravskoslezského kraje, v okrese Bruntál, konkrétně v jeho severovýchodním tzv. Osoblažském výběžku, který tvoří výběžek území České republiky do území sousedního Polska. Je vzdáleno cca 100 km od Ostravy, 60 km od Opavy a přibližně 16 km od Krnova. Osoblažsko je součástí Slezska, zároveň je jednou z moravských enkláv a pro svou podobnost s krajinou Hané se mu říká také Slezská Haná.

Osoblažsko je tvořeno 12 obcemi a 2 částmi obce spadající pod správu ORP Krnov. Jedná se o obce Bohušov, Dívčí Hrad, Hlinka, Osoblaha, Rusín, Slezské Pavlovice, Slezské Rudoltice, Liptaň, Vysoká, Janov, Jindřichov, Petrovice a také Piskořov (část Města Albrechtice), a větší část obce Třemešná.

Dle PÚR České republiky ve znění Aktualizace č. 1 se Osoblažsko nachází ve specifické oblasti Jeseníky – Kralický Sněžník (SOB 3), u kterého je při rozhodování a posuzování záměru změny v území přednostně sledovat rozvoj rekreace a lázeňství, lepší a udržitelné využívání přírodních podmínek (např. rozvoj ekologického zemědělství, dřevozpracující průmysl apod.) či zlepšení dopravní dostupnosti území [23].

Mikroregion Sdružení obcí Osoblažska, který sídlí v Osoblaze, je dobrovolným svazkem obcí, jehož cílem je obnovení prosperity a rozvoj území Osoblažska. V současné době jsou jeho členy těchto 12 obcí (Bohušov, Dívčí Hrad, Hlinka, Janov, Jindřichov, Liptaň, Osoblaha, Petrovice, Rusín, Slezské Pavlovice, Slezské Rudoltice a Vysoká) a 2 části obce (Třemešná a Město Albrechtice).



Obr. 5 – rozsah oblasti regionu Osoblažska rozkládající se na území ORP Krnov včetně polohy Osoblahy a Slezských Rudoltic, zdroj: www.uur.cz

6.3.1 Vývoj struktury osídlení obcí Osoblažska

Historie formování sídelní struktury jednotlivých obcí Osoblažska sahá až do poloviny 13. století, kdy postupně získávali území od krále Přemysla Otakara II. olomoučtí biskupové a budovali zde své statky. Do této doby taky sahají počátky tzv. německé kolonizace. Docházelo k rozšiřování stávajícího osídlení a zvětšování vesnic, získávalo se více orné půdy. Vznikal po vzoru německého právního systému nový ekonomický systém, který vyhovoval hlavně novým osídlencům a vrchnosti.

Král Karel IV. pak později území patřící stále olomouckým biskupům vyčlenil jako samostatné knížectví v rámci Moravy a vznikly tzv. „Moravské enklávy ve Slezsku“. I přesto, že se zde za kolonizace ve 13. století usadilo hodně Němců, zůstal kraj, až do třicetileté války, převážně český. Poté česká populace na Osoblažsku zaniká a je

nahrazena německy mluvícím obyvatelstvem (včetně Židů). Soustavná germanizace pak vyvrcholila počátkem 20. století.

Dalším milníkem v historii tohoto regionu znamenaly rakousko-pruské války, výsledkem čehož bylo v roce 1742 Slezsko rozděleno a Osoblažsko bylo ohraničeno novou hranicí a ze dvou třetin obklopeno pruským územím, čímž se začal německý ráz oblasti více vyhraňovat. Vlivem toho došlo k přerušení po staletí budované hospodářské vazby a lokalita se tak dostává na okraj ekonomického zájmu. Jako zdroj obživy zde figurují drobné subjekty (zpracovávání lnu v domácnostech a tkalcovně v Třemešné, v Osoblaze podomácku vyráběné krajky, cukrovar, jatka, mlékárna, likérka, mlýny a pivovar), ale stále převažuje zemědělství, zatímco v okolích regionech se naplno rozvíjí průmyslová revoluce.

Zaostávání hospodářského vývoje od druhé poloviny 19. stol. mělo za důsledek úbytek obyvatel Osoblažska asi o jednu třetinu. Zatímco z Krnova směrem na Jeseník byla v polovině 19. století vystavena železnice, vzhledem k perifernímu postavení Osoblažska zde železniční spojení, tzv. osoblažská úzkokolejka, bylo realizováno až čtvrtstoletí poté, v roce 1898. Úzký rozchod železnice byl vybrán z finančních důvodů. Toto úsporné řešení tkvělo v tom, že úzký rozchod zajistilo vedení trati co nejvíce po vrstevnici, tím se snížily náklady na terénní úpravy. Trať prochází celým regionem a je dlouhá více než 21 km, i když přímá vzdálenost obou míst je pouhých 12,5 km.

Po roce 1918 vznikem Československa se mění i národnostní složení Osoblažska. Přichází z vnitrozemí stále více státních zaměstnanců českého původu (včetně jejich rodinných příslušníků) a dříve převážně německé obyvatelstvo již není v jednoznačné převaze. Do doby nástupu A. Hitlera v sousedním Německu k moci bylo vzájemné soužití Čechů i Němců v poklidu, poté docházelo k postupné radikalizaci místních německy smýšlejících obyvatel. Situace v zaměstnanosti a pracovních příležitostech i v této době stagnuje. Hospodářská krize měla vliv i na rozsah výroby v osoblažském cukrovaru a průmyslových podnicích v Městě Albrechtice a Krnově zaměstnávající mnoho obyvatel Osoblažska.

Zatímco Hlučínsko se dostalo do područí Německé říše již v říjnu 1938, území Českého Slezska, kam patřilo v rámci okresu Krnov i Osoblažsko, se stalo v březnu 1939 součástí Říšské župy Sudety [3]. Po dobu války se tak Osoblažsko zánikem hranic zbavilo periferní pozice, ovšem za tak krátkou dobu z toho toto území nebylo schopno profitovat. České obyvatelstvo v Sudetách stejně jako na Hlučínsku (a tam ještě výrazněji) bylo zbaveno všech základních politických a národnostních práv, Češi byli místními Němci neustále hlídáni, kontrolováni a šikanováni a zavražďováni, žili v trvalé nejistotě ve strachu z projevu nevraživosti a nenávisti [3].

Po 2. světové válce byly obce Osoblažska z velké části poškozeny, středisko regionu Osoblaha však na tom bylo nejhůř, ovšem značně zničené město pak bylo v následujících letech na původním skeletu postaveno zcela znova. Tento postup stejně jako v jiných podobných lokalitách postižených válkou měl spojitost s programem dalšího vývoje osídlení, kdy byla preferována totální reurbanizace sídelních struktur, ať už městských tak venkovských, spjatá s koncepcí důsledného plánování urbanistického vývoje [3].

obec / rok	1869	1900	1921	1930	1950	1970	1980	1991	2001	2006	2011	2015	celkový přírůstek / ubytěk obyvatel 1991 - 2015
Bohušov	2020	1825	1624	1508	703	633	579	461	456	443	381	385	-76
Divčí Hrad	1139	959	881	812	189	308	310	226	272	259	243	268	42
Hlínka	574	502	463	435	240	305	266	243	236	246	197	184	-59
Osoblaha	3682	3199	2664	2383	563	821	828	1127	1153	1134	1049	1146	-19
Rusín	1246	1072	924	886	467	318	242	174	147	133	132	150	-24
Slezské Pavlovice	555	497	437	427	231	260	246	213	189	178	195	224	11
Slezské Rudoltice	1976	1805	1667	1536	555	755	671	611	652	643	519	536	-75
Liptaň	2611	2101	1898	1781	915	687	564	477	445	472	434	474	-3
Vysoká	1973	1699	1379	1253	569	442	394	305	302	310	301	317	12
Třemešná	3179	2389	2001	2050	1156	1140	1110	984	971	971	904	888	-96
Janov	1625	1394	1073	1146	404	543	443	385	346	349	272	303	-82
Jindřichov	3168	3003	2538	2715	1576	1860	1635	1578	1565	1495	1287	1323	-255
Petrovice	1327	1169	806	749	267	306	237	167	141	136	141	129	-38
Město Albrechtice	6335	5219	5125	5268	3344	3237	3407	3580	3626	3630	3459	3524	-56
Osoblažsko	31410	26833	23480	22949	11179	11615	10932	10531	10474	10399	9514	9851	-680
Ostrava	38 598	144 550	198 438	219 528	215 791	297 171	322 073	327 371	316 744	309 098	301 942	294 200	-33171
Opava	27 011	42 043	49 366	54 263	40 663	53 269	58 778	62 815	61 382	59 156	58 684	57 772	-5043

Tab. 4. Vývoj počtu obyvatel v obcích Osoblažska v letech 1869 – 2015, zdroj: ČSÚ

Pro další rozvoj regionu Osoblažska znamenal po 2. světové válce okamžik, kdy bylo Osoblažsko po odsunu původního německého obyvatelstva (skoro 100%) následně nově osídleno lidmi z vnitrozemí, východního Slovenska, Rumunska, Volyně, Maďarska a Řecka. Toto dosídlení regionu však nebylo dostatečné, předválečný počet obyvatel (cca 23 000) již nebylo dosud (necelých 10 000) překonáno. Tento proces nového osídlování obcí Osoblažska bylo pomalé a často i v některých obcích neúspěšné. Důvodem byla válkou zničená dopravní infrastruktura (komunikace i železniční mosty) a s tím spojené špatné zásobování regionu, absence služeb, občanského vybavení, nedostačující bytová výstavba a hlavně chybějící pracovní příležitosti. Nové obyvatelstvo přicházelo sporadicky, bylo většinou z chudých poměrů a bez větších zkušeností s hospodařením v zemědělství. Záchranu z této situace hledali neúspěšní zemědělci v rychlém zakládání jednotných zemědělských družstev, která však z důvodu nedisciplinovanosti, nekvalifikovanosti a neznalosti místního prostředí dlouho nevydržela. V polovině 50. let 20. století pak došlo ke spojení družstev do jednoho státního statku (největšího v republice). Neodbornost a špatné hospodaření mělo za následek velké zásahy do krajiny. Z hlediska nové bytové výstavby dochází k mírnému rozvoji z důvodu realizace nového bydlení pro zemědělské pracovníky.

Později dochází k zlepšení stavu v zemědělství a Státní statek, který působí v každé obci a jehož činnost je ze strany státu masivně dotována, sklízí úspěchy v rostlinné a živočišné výrobě. Také se rozvíjí přidružená výroba formou jatek.

V 80. letech vzniká nová bytová zástavba pouze v Osoblaze a tím i narůstá počet obyvatel, u okolních obce je situace opačná, vzhledem ke stárnutí bytového fondu dochází k poklesu obyvatel.

Po roce 1989 se však postupně ztrácí snaha ze strany státu dotačně podporovat zemědělství v tomto regionu a dochází k utlumení zemědělské výroby. Následně byly pozemky obhospodařované státními statky rozprodány, popř. pronajaty soukromým zemědělcům [45]. Zpřetrhané vazby vlastníků k půdě a nerentabilita způsobily pokles zemědělské výroby, rovněž došlo k ponechání části zemědělské půdy ladem, zvyšuje se nezaměstnanost a odliv obyvatel mimo region.

Vývoj této lokality byl podobný jako v ostatních podhorských a horských oblastech. Původně zemědělská živočišná výroba byla ukončena a nahrazena chovem krav bez produkce mléka. Také se rozmáhá chov ovcí.

Na Osoblažsku dál přetrvává možnost pracovní příležitosti ve veřejné správě či službách, částečně však i v malých průmyslových podnicích, např. oděvní podnik LIPTX TRADING s.r.o., kovozpracující podnik Jan Bacho Úvalno s provozovnou v Dívčím Hradě, pekárna Opal – Havlík v Osoblaze. Částečně situaci nezaměstnanosti řeší i samostatně hospodařící rolníci. Ve sféře služeb má lokalita velké rezervy, rovněž rozvoj rekreace a cestovního ruchu by se zasloužilo větší pozornost.

Z hlediska typu jednotlivých osídlení na Osoblažsku zastoupeny různé půdorysy vesnic s přihlédnutím k tvaru plužiny (tzn. všech pozemků patřících k vesnici a využívané k zemědělským aktivitám). Ať už jsou to **vsí soustředěné**, nebo-li semknuté, které se dále rozděluje na **vsí návesní a silniční**. Mívají většinou domy seřazené vedle sebe v těsné blízkosti, a to podél silnice nebo protáhlé návsi (tzn. uzavřená plocha uprostřed půdorysu, do níž se sbíhají všechny komunikace), zpravidla po obou jejích stranách. Obdélníkové parcely přiléhají svojí úzkou stranou ke komunikaci. Za stavením směrem od silnice či návsi jsou zahrady, cesty nebo příkopy či zdi, dále pokračuje extravilán. V případě, že délka návsi několikanásobně svojí šířku, jedná se o typ **návesní silnicovky** (přechodný typ mezi vsí návesní a ulicovou, kde oválná náves přecházela v silniční zástavbu). Patří sem sídla jako Hlinka, Rusín nebo, Sádek (Dívčí Hrad).

Dalším typem, který se na Osoblažsku objevuje a patří mezi **vsí s volnějším půdorysem**, jsou **vsí řadové**. Jsou složeny z jedné či spíše ze dvou řad domů seřazených volně podél potoka či komunikace. Vzdálenost mezi domy se řídí šířkou záhumenického pásu plužiny, který dále pokračuje za humny každého statku. Návesní prostor je pak omezen oběma řadami domů a je vyplněn záplavovou plochou, která se později zastavovala. Půdorys bývá v rovinném terénu pravidelný, v horském terénu

spíše nepravidelný. Nejrozšířenějším typem řadových vsí jsou **lesní lánové vsi**, spojované zejména s pozdně středověkou německou kolonizací. Jsou to jak velké osady probíhající celým katastrem, tak menší **krátké řadové vsi** v ústřední poloze katastru [34]. Zde patří Jindřichov ve Slezsku či Piskořov, místní část Města Albrechtic, náleží také svým typem k řadovým vsím. Vesnice si zachovala původní urbanistické uspořádání mimo jiné díky své odlehle poloze u hranice s Polskem. Dochovaly se zde domy osoblažského typu, řadí se k východosudetskému typu (viz výše Typy lidových domů), a půvabná venkovská kaplička [35].

Rovněž jsou zde zastoupeny **zvláštní typy vsí**, jako je např. tzv. **trhová ves**, nazývaná v literatuře též Villa forensis (německy Markt). Tímto pojmem se ve středověkých písemných pramenech 13. a 14. století označovaly sídelní útvary, které měly právo nekrálovského trhu. Jedná se o přechodový typ mezi městem a vesnicí, kdy právě právo trhu z tohoto sídliště dělalo něco víc než jen pouhou vesnici. Trhové vsi se stávaly díky pozornosti obchodníků, kteří zde mohli nabízet své zboží, i středem zájmu řemeslníků a dalších obyvatel, kteří se zde usazovali a vytvářeli z těchto míst hospodářská střediska jednotlivých oblastí. Díky své centralizační funkci se během času mnohdy stávaly místy, kde došlo později k lokaci vrcholně středověkého města. Tato sídliště často ležela v blízkosti hradů nebo klášterů nebo na křižovatkách cest (především mezinárodních). Velké množství jich vzniklo ve 12. století, ale některá zřejmě fungovala již v raném středověku [34]. Zde je možné zařadit Slezské Rudoltice.

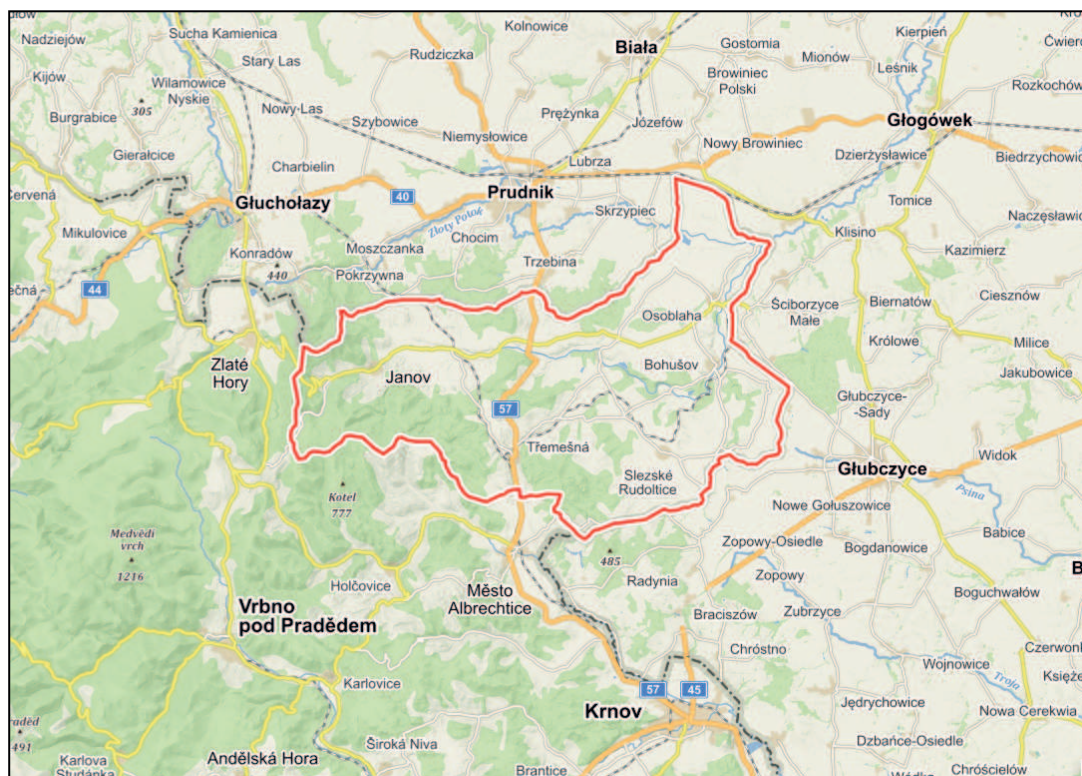
Posledním typem osídlení zastoupeným na Osoblažsku je **město**, v tomto případě vzniklé ze vsí, postrádající ústřední tržiště městského rázu. K tomuto typu lze přiřadit Město Albrechtice. Mezi částečně dochovaná původně středověká města v kraji patří dnes již obec Osoblaha, která ztratila v roce 1960 titul města.

Stejně jako na Hlučínsku se i na Osoblažsku středověké rozmístění a hustota sídel od doby svého vzniku příliš nezměnila a vtiskly tak území současný ráz.

Z hlediska administrativně správního členění patří Osoblažsko k ORP Krnov. Území Osoblažska o velikosti 290 km² a 9 851 obyvateli (stav ke dni 1. 1. 2015) má velmi nízkou hustotu osídlení 34 obyvatel/km² (průměr ČR 133 obyvatel/km²). Sídelní struktura zůstává v posledních 15 letech zachována.

Sídelní struktura je i na Osoblažsku ovlivněna regionálními prvky ÚSES procházejícími územím či nadmístní dopravní infrastrukturou, kterou v tomto případě tvoří důležitý dopravní prvek silnice I/57 procházející ze severu na jih (spojení Polsko – Slovensko), u nějž trvale dochází k nárůstu zatížení dopravou projevující se zejména v sídlech Město Albrechtice, Třemešná a Vysoká. Také ovlivňuje i další komunikace v regionu. Dalším prvkem dopravní infrastruktury ovlivňujícím sídelní strukturu regionu je úzkokolejná železniční trať 298 Třemešná ve Slezsku – Osoblaha.

Blízkost státní hranice s Polskem a možnost rozvíjení rekreace a cestovního ruchu opírajícího se o atraktivitu území Osoblažska (spočívající ve vysoké kvalitě životního prostředí nepoznamenaného průmyslovou zátěží) lze také brát jako další příležitost ovlivnění rozvoje osídlení, a to vzhledem k blízkosti dvou polských měst, severozápadně od regionu je to Prudnik (cca 21 000 obyvatel) a jihovýchodně Głubczyce (cca 13 000 obyvatel).



Obr. 6 – poloha Osoblažska vzhledem polským městům Prudnik a Głubczyce, zdroj: www.mapy.cz

Obě města jsou od státní hranice vzdáleny cca 6km, což je blíže, než město Krnov jakožto ORP, vzdáleno od hranice regionu cca 16km. Prostupnost státní hranice však dosud nebyla plně využita, region má stále vazby spíše na Krnov (ORP) a Bruntál jakožto okresní město, a snaží se zmíněnou atraktivitu využít např. zkvalitňováním sítě cyklostezek v celém regionu s možností využití úzkokolejné trati pro přepravu turistů.

7 Charakteristika vybraných obcí

Úkolem této disertační práce je na základě průzkumu dostupných údajů o dvou podobných a přitom odlišných lokalitách Moravskoslezského kraje, a to Hlučínska a Osoblažska, zhodnotit jejich historický, současný a budoucí vývoj těchto lokalit, a to zejména na úrovni analýzy stavu územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace obcí posuzovaného území. Vzhledem k velikosti obou lokalit a celkovému počtu obcí v těchto lokalitách by nebylo reálné posuzovat data všech obcí a rovněž i v případě zúžení výběru pouze na část obcí by nebylo reálné analyzovat všechna známá data. Výsledkem by byla obsáhla databáze dat a výsledků přesahující rámec běžných požadavků kladených na tuto práci, která zároveň nemá v úmyslu nahrazovat jiné dokumenty (ÚAP a ÚPD) k tomu příslušnými orgány státní správy a samosprávy pořizované. Na základě stanovených kritérií byla vybrány z každé lokality dvě obce, u kterých bude provedena již zmiňovaná analýza.

Z lokality Hlučínska byly vybrány dvě obce, Hlučín a Sudice. Z lokality Osoblažsko pak byly vybrány obce Osoblaha a Slezské Rudoltice. V sídelní hierarchii Moravskoslezského kraje je Hlučín vymezen jako městské sídlo a sídlo plnících funkce města. Sudice a Slezské Rudoltice jsou z hlediska vymezení venkovských sídel a sídel s převládající rezidenční funkcí zařazeny mezi venkovská sídla inverzním vymezením městských sídel. Poměrně specifickou městskou obec, která plní funkci střediska mikroregionu, představuje Osoblaha. Ta disponuje „novou“ městskou zástavbou kolem náměstí, zničenou na konci druhé světové války [5].

7.1 Hlučín

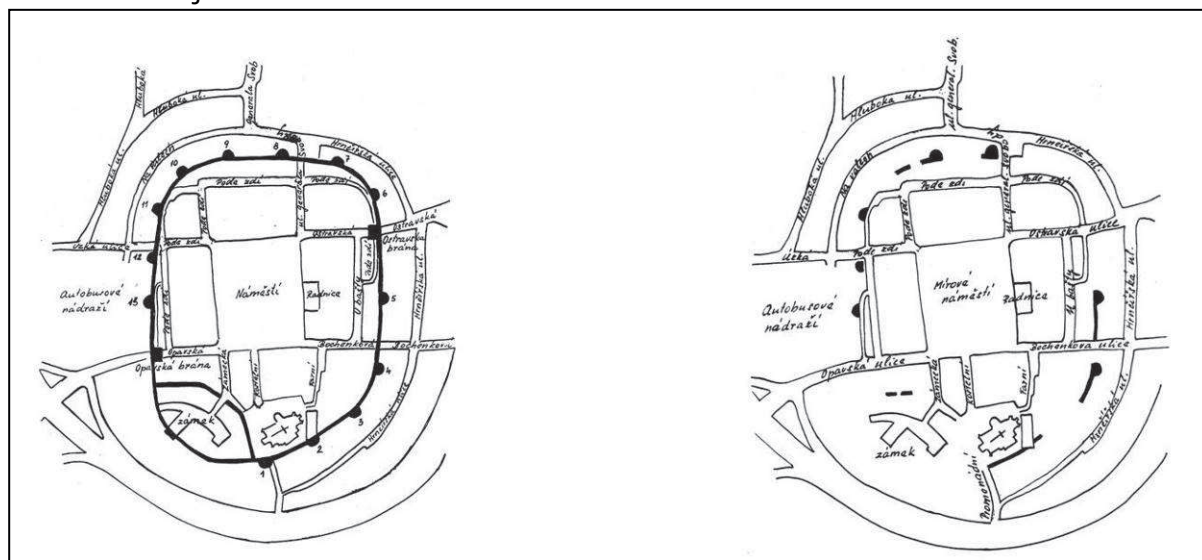
Město Hlučín je jako součást slezského pohraničí i přes svou polohu historicky přirozeným centrem celého regionu Hlučínska. Při pohledu do historie tohoto regionu je zřejmé, že státní hranice se v minulosti nesčetněkrát posouvala směrem na sever či na jih od města Hlučína a za dobu své skoro 760 historie města prošel Hlučín i celé Hlučínsko různými překotnými změnami, které zachovaly v tomto území méně či více patrnou stopu. I přes všechna historická úskalí si tento region zachoval své specifikum a město Hlučín tvoří jeho nejen administrativní, ale i kulturní a společenské centrum.

Hlučín po svém založení králem Přemyslem Otakarem II. v roce 1256 fungoval jako tržní středisko zeměpanského statku s centrem na hradě Landeku a bylo městem poddanským. Listina z roku 1303 dokládá existenci fojta (rychtáře), řemeslníků a městského práva (obyvatelé města měli oproti vesnickému lidu zvláštní právní postavení).

Město postupně držela knížata opavská, poté vévodové z Opolí, po zbavení poddanství se stalo ochranným městem. Hlučín také kromě střídání různých vlastníků,

panovníků a držitelů v průběhu staletí několikrát vyhořel. Od roku 1742 bylo rovněž i město a celé panství postoupeno Prusku a od roku 1845 patřilo hlučinské panství Rotschildům. Po připojení k Československu v roce 1920 se Hlučín stal okresním městem. Od roku 1938 byl součástí německé říše (opět jako hraniční město - hranicí opět byla řeka Opava) a v roce 1945 opětovně připojen k Československu. Až do roku 1960 byl Hlučín zase okresním městem.

Součástí Hlučina se pak od šedesátých do osmdesátých let 20. století staly postupně sousední obce (Darkovičky, Kozmice, Vřesina, Bobrovníky, Dobroslavice, Darkovice, Děhylov a Hať) a tvořily jeden sídelní útvar. Počátkem 90. let se obce opětovně oddělily a osamostatnily a nyní jsou městskými částmi pouze Bobrovníky a Darkovičky. Od roku 2003 po zrušení okresních úřadů je Hlučín obcí s rozšířenou působností. Jeho správní obvod zahrnuje 15 obcí.



Obr. 7 – hradební okruh, původní a současný stav, zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín

Hlučín vznikl severně od blízkého levého břehu řeky Opavy na křižovatce cesty z Opavy do Moravské Ostravy se spojnici z Bílovecka a Klimkovicka do Ratiboře, která pod městem překonávala právě řeku Opavu. Od jádra města se terén svažuje k jihozápadu do říční nivy. Nad řekou se jižně od města zvedá Vinná hora, na jejímž vrcholu vznikl dvůr. Město bylo pravděpodobně založeno na místě nějaké starší vsi, struktura starší vsi se však v půdorysu nijak neprojevila. Základem původního půdorysného schématu města je velké obdélníkové náměstí, do něhož z koutů náměstí úhlopříčně vstupují dvojice ulic. Naopak okolní obce Hlučínska jsou spíše charakteristické lánovou nebo uliční strukturou.

Počátkem 15. století vzniká jihozápadně od náměstí gotická tvrz, která byla různými úpravami přeměněna do dnešní podoby zámku. Městské opevnění bylo pravděpodobně vytýčeno při založení města. Nejprve se jednalo o dřevěné palisády, které byly nahrazeny kamenným opevněním oválného tvaru (dokončeno roku 1534) se dvěma vstupními branami (západní Opavskou a východní Ostravskou) a vysokými čtyřhrannými věžemi.

Hradební zdi byly vyztuženy 13 půlkruhovými baštami. Tvrz (později zámek) se nacházela uvnitř městského opevnění. Městské opevnění v průběhu času postupně chátralo. V polovině 18. století došlo k postupnému strhávání věží nad branami, později k samovolnému zřícení či bourání hradeb. K baštám se postupně přistavovaly další budovy, některé bašty se dokonce staly bud součástí dodnes využívaných budov či jsou samostatným užívaným objektem či jen volně stojícím torzem. Dodnes se zachovalo pouze 7 bašt.



Obr. 8 – zbytek městského opevnění – bašta přestavěna na objekt pro podnikání, zdroj: vlastní



Obr. 9 – zbytek městského opevnění – bašta součástí nového objektu, zdroj: vlastní



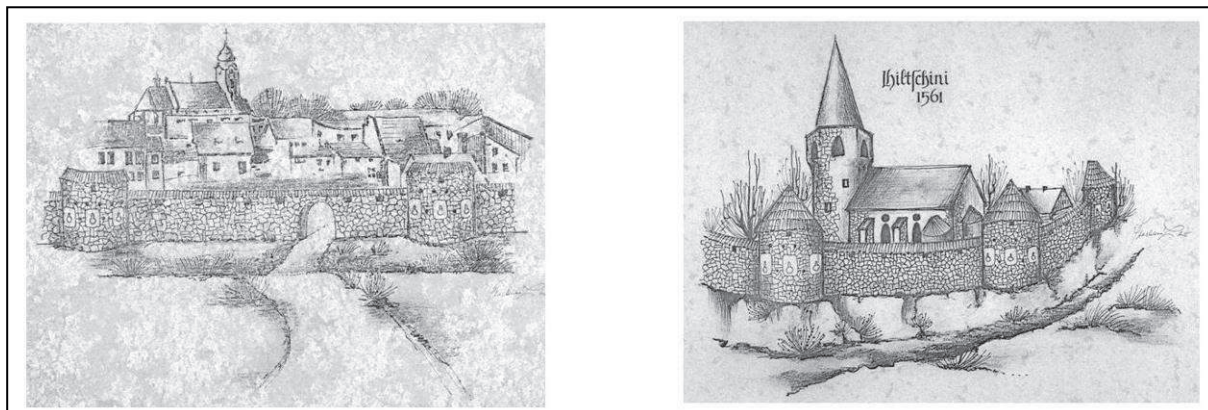
Obr. 10 – zbytek městského opevnění – samostatně stojící bašta, zdroj: vlastní

Historické jádro tvoří kromě opevnění a tvrzi (nyní zámek) i farní kostel sv. Jana Křtitele (první zmínka z roku 1378), který se nachází vedle zámku a také on prošel různými úpravami a zažil např. zřícení věže či požáry.

V prostoru za opevněním docházelo k postupnému zastavování a vznikalo tzv. předměstí (prostor za opevněním). Západně vznikl velký dvůr, východně se zástavba omezila na blízkou Dlouhou Ves a Ostravské předměstí, dále na východ a severozápad od hřbitovního kostela. Lokalita ve svahu pod kostelem a tvrzí nebyla zastavěna a byla později využita jako rozsáhlý zámecký park.

V době připojení Hlučína k Prusku (kraj Opolský, okres Ratiboř) v roce 1742 mělo město cca 900 obyvatel a 165 domů. Z Hlučína se rázem stalo příhraniční město,

odříznuté od tradiční obchodní cesty vedoucí do Krakova, která byla po pruském obsazení přeložena za hranici (řeku Opavu) s Rakousko – Uherskem. Tyto změny měly rozhodující vliv na další rozvoj města, který více méně stagnoval, a jeho obyvatele (příjmy, pracovní příležitosti atd.).



Obr. 11 – historické kresby centra města – zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín

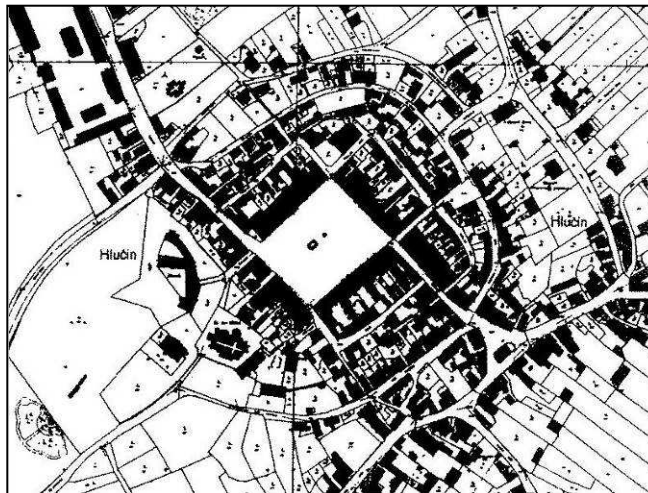
Kromě výstavby v samotném jádru města (postavení nové radnice, věže kostela, židovské modlitebny) docházelo východně a jižně od centra koncem 18. století i k postupnému rozšiřování okolní zástavby (od tehdy ještě samostatné Dlouhé vsi a Ostravského předměstí směrem k jihovýchodu), kde postupně vznikala rozptýlená skupina drobných usedlostí podél polních cest. Následně vznikaly osady Rovniny, Jasénky či Vrablovec a zástavba postupně směřovala k centru.

V novodobé historii vznikaly různé méně či více významné stavby, některé dokonce dodnes dochované, např. městský pivovar (1830), německý evangelický kostel (1862), sirotčinec u zámku – nyní dům dětí a mládeže (1865), současná radnice (1868) s neorenesančním průčelím a tehdy nezvyklou plochou střechou, či hasičská zbrojnice (1887). Rovněž docházelo i k demolici starých již nevyhovujících objektů (Ostravská brána, městské hradby, staré domy v centru).

I přesto, že počátkem 20. století mírně rostl počet nově postavených domů, nedošlo tehdy v tomto pohraničním městě např. při srovnání map z let 1811 a 1931 k výraznému urbanistickému rozvoji. Výjimkou je realizace lokality severně od centra města, kde vznikly mezi železniční tratí (zřízena v roce 1913 napojením na Kravaře a Opavu a v roce 1914 napojením na Petřkovice) nové školní budovy (v roce 1920 gymnázium) a kolonie úřednických domů (1925). V této době má město něco přes 4500 obyvatel a 573 domů. V meziválečném období vznikají dodnes fungující vojenská kasárna (1936). V letech 1935 až 1938 byl v dnešní městské části Darkovičky areál československého opevnění, který je dnes evropsky vysoce ceněnou prezentací ojedinělého fortifikačního systému naší republiky a tvoří jej pěchotní sruby a lehký objekt.



Obr. 12 – mapa centra města Hlučína z roku 1811
zdroj: [10]

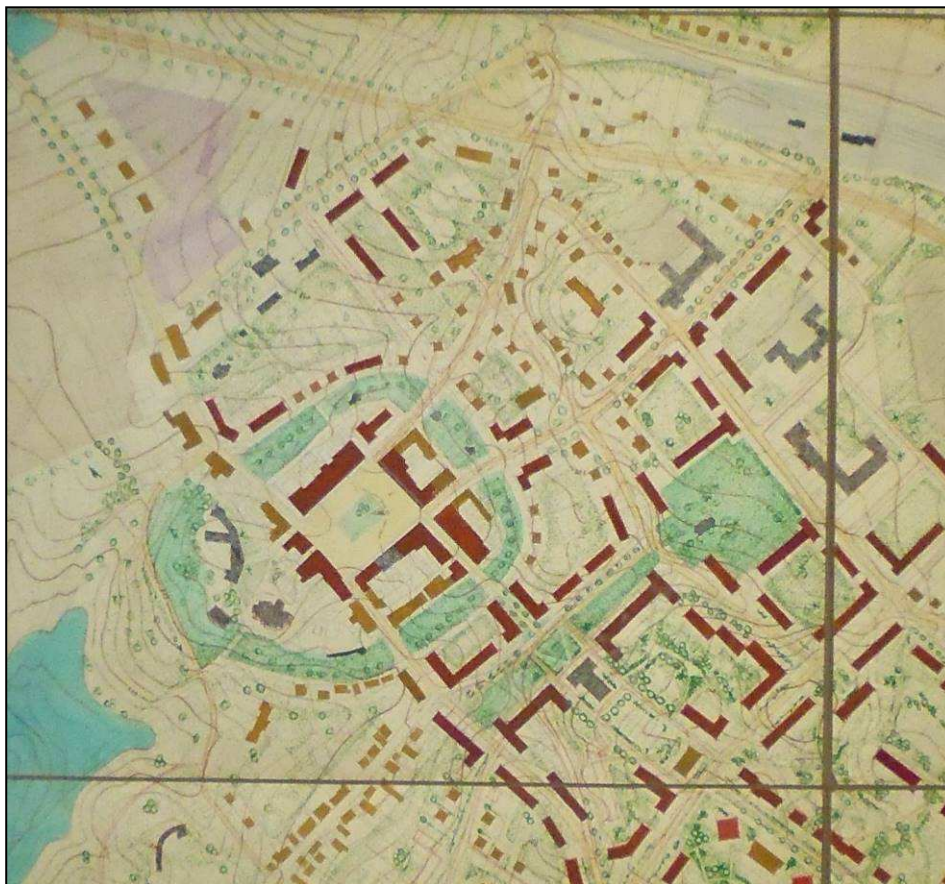


Obr. 13 – mapa centra města Hlučína z roku 1931
zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín

Větší rozvoj zaznamenal Hlučín až po 2.světové válce (na rozdíl od okolních obcí nebyl tak značně poničen), kdy se stal součástí přidruženého jádra ostravské aglomerace, a byl napojen nejprve na tramvajovou a později i autobusovou městskou hromadnou dopravu. Dobré dopravní spojení a blízkost Ostravy si vynutily postupnou realizaci zejména bytových domů. Vzniká severně od železničního nádraží sídliště „OKD“ s bytovými domy (cca 590 b.j.) pro potřebu bydlení nových občanů města (zejména horníků zaměstnaných v blízkých ostravských dolech). Také vzniká nové sídliště v lokalitě mezi Rovninami a Jasénkami, tzv. sídliště Rovniny (cca 1180 b.j.). Vznikaly i lokality pro individuální rodinnou zástavbu (např. ul. Vinohradská, Moravská, Dvořáková apod). Kdysi okrajová část Rovniny již nemá charakter předměstí, ale stává se součástí vnitřního města. Rovněž i sídliště OKD spolu s dokončenou občanskou vybaveností (obchody, restaurace, lékař, škola, školka) bylo vnímáno jako druhé přirozené centrum města. Město se rozrůstá na počet obyvatel okolo 10 000 obyvatel. Roste i možnost pracovních příležitostí přímo v městě, rozvíjí se výroba, vznikají dřevařské závody, státní statek, sklady, provozovny drobné strojírenské výroby podniku apod.. Značným zásahem do okolní krajiny byla jižně od zastavěného území města směrem k řece Opavě lokalita pro těžbu štěrku. Po ukončení těžby se dobývací prostor jezera o rozloze cca 130 ha změnil ve sportovně rekreační areál, který se stal rekreačním zázemím pro návštěvníky z dalekého okolí.

Bylo nutné řešit problém postupného nárůstu transitní dopravy na stávající dopravní spojnici mezi Opavou a Ostravou (až 4000 aut denně), která vedla středem města a dokonce úhlopříčně přes náměstí. Proto se koncem 60. let jižně od středu města vybudoval silniční obchvat, který odklonil dopravu z historického jádra města. Tento obchvat sice ulehčil dopravnímu zatížení středu města, ale necitlivě zasáhl do zástavby (rozdělení zámeckého parku či demolice mnoha zachovalých objektů). Aby byla z centra města odkloněna i autobusová doprava, kde zrovna přímo na náměstí fungovala a jedna

ze zastávek, bylo zrealizováno západně od náměstí autobusové nádraží, které bylo před několika léty opětovně zrekonstruováno.



Obr. 14 – výřez územního plánu z roku 1958, zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín

Nárůstem obyvatel a vznik nových bytů sebou přinášelo i potřebu posílení jednotlivých inženýrských sítí, posílení služeb a další občanskou vybavenost. Vzniká např. nová pošta v centru a na sídlišti OKD, školy, školky, obchody a služby v blízkosti nových bytových objektů. Vzhledem k spádovosti města vznikaly i stavby občanského vybavení sloužící nejen potřebám občanů města – např. poliklinika, kulturní dům, sportovně rekreační areál v prostorách bývalé štěrkovny, sportovní zařízení (sauna, hřiště, dopravní hřiště, kurty), lidová škola umění, kino, střední odborné učiliště a řada dalších.

Stávající podobu města a jeho historického jádra se za léta různých pokusů o změny a úpravy podařilo do dnešních dnů docela zachovat. Při ohlédnutí do archivů a dochovaných územních plánů však byla zejména v 50. a 60. létech minulého století snaha řešit vývoj a potřeby města různě. Byly i myšlenky zdemolovat okrajové části středu města a nahradit moderní bytovou zástavbou s občanskou vybaveností, novými veřejnými prostory a novým řešením umístění komunikací. Poté se návrhy uskromnily pouze na lokální zásahy a bourání jen části zchátralých objektů a jen šířkově nevyhovujících ulic. Důvodem pro tyto návrhy uvedené ve starých územních plánech města je např. to, že se navrhovalo vzhledem k prudkému nárůstu bytové výstavby

zejména na sídlišti Rovniny postupně přibližovat novou výstavbou k centru města, čímž by došlo k organickému navazování na starou část města.



Obr. 15 – výřez územního plánu z roku 1965, zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín

Zároveň byla posouzena kvalita bytového fondu v centru města, její zchátralost a navrhovala se postupná asanace, uvolnění stísněného zastavění a nahrazením novými obytnými bloky, zřízením veřejné zeleně ve stávajících ulicích se zachováním původních městských hradeb. Mnoho z těchto a jiných návrhů se ovšem naštěstí nerealizovalo a historické jádro města bylo těmito zásahům ušetřeno. Postupně se v dalších územních plánech začaly uvedené úvahy vytrácet a spíše byla a je tendence co nejméně zasahovat do stávající urbanistické koncepce a pouze jí jen okrajově doplňovat o další vhodné plochy navazující na stávající zástavbu včetně funkčního využití.



Obr. 16 – návrh nerealizované bytové zástavby z roku 1958 – zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín

Střed města tvoří stávající historické jádro se svým nejbližším okolím je pro svojí zachovalost zapsáno v Ústředním seznamu kulturních památek jako Městská památková zóna Hlučín (dále jen „MPZ“), která je předmětem ochrany státní památkové péče. Nachází se zde několik zachovalých objektů specifických svým dispozičním řešením, fasádou či použitým materiálem. Náměstí je obestavěno převážně jednopatrovými domy většinou na středověkých parcelách. Jejich stavební jádra nejsou mladší než ze 17. století. Domy byly přestavovány nebo vznikaly ve 2. polovině 19. století či po roce 1900 nové.



Obr. 17 – historický pohled na náměstí v Hlučíně, zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín

Na území města se kromě městské památkové zóny eviduje celkem 15 nemovitých kulturních památek (např. farní kostel sv. Jana Křtitele, empírové Mauzoleum rodiny Wetekampovy, zámek, soubor zbytku systému městského opevnění, včetně kamenných obranných bašt), či novější chráněné objekty (např. funkcionalistická Krömrova vila od architekta L. Šlapety).

Jedním z objektů nacházejících se v MPZ Hlučín je objekt ze sklonku 19. století a patří do skupiny typických staveb Hlučínska z období rozkvětu cihlen. Jedná se o dvoupodlažní rohový dům se sedlovou střechou krytou betonovou taškou postaven těsně za bývalými hradbami z režného zdiva, což je materiál typický pro tuto dobu na Hlučínsku.

V centru města lze narazit nejen na historicky hodnotné budovy, ale nalezneme zde i sice starší, ale již dosluhující objekty, které nejsou pro svojí kvalitu a stavebně technický stav již vhodné pro další rekonstrukci a postupně se nahrazují novými objekty odpovídající dnešním požadavkům na výstavbu. Takže je možné najít zde dnes již opuštěný rozpadající se rodinný dům a hned vedle nedávno realizovanou novostavbu bytového domu.



Obr. 18 – historický pohled na náměstí v Hlučíně, zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín



Obr. 19 – pohled na náměstí v Hlučíně dnes, zdroj: vlastní



Obr. 20 – objekt umístěný v Městské památkové zóně Hlučín, zdroj: vlastní

V současnosti město Hlučín se svými 14 tisíci obyvateli a jako obec s rozšířenou působností plní funkci centra pro širokou spádovou oblast o cca 40 000 obyvatelích a území o rozloze 165 km². Občané z okolních obcí zde jezdí za službami, obchodem, lékaři, prací, sportem a relaxací. Návštěvníci nejen do Hlučína, ale i jeho okolí zase mohou obdivovat přírodní krásy, kulturní památky, areál čs. opevnění, sportovně rekreační areál hlučínského jezera s autokempem či síť cyklotras propojených na místní, regionální či mezinárodní trasy.

Výhody města tkví v blízkosti Ostravy jako možnosti pracovní příležitosti pro občany Hlučína, ale i rekreační zázemí pro občany Ostravy. Dále je to dopravní dostupnost, atraktivita bydlení v okrajových částech města či městských částech, území nezasaženo důlní činností či průmyslem.

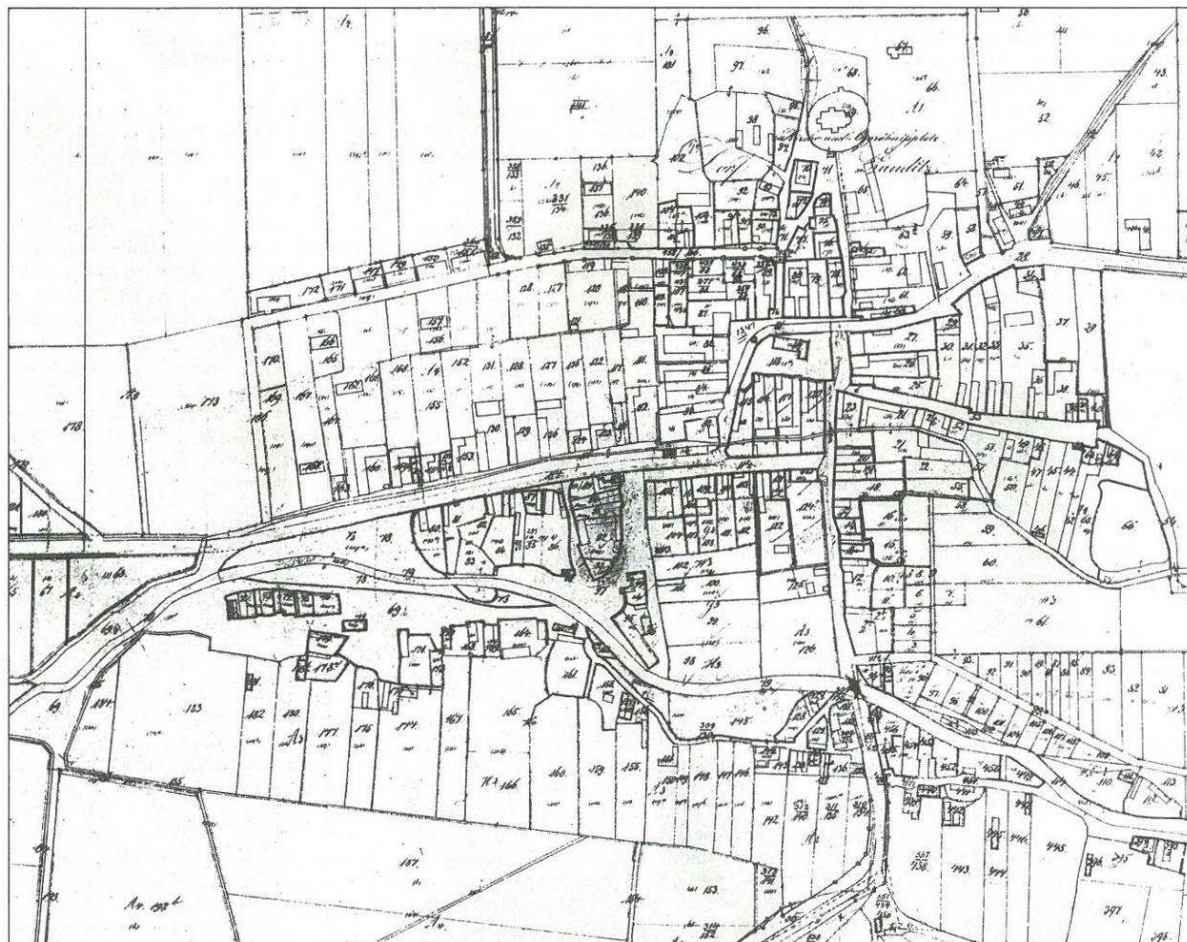
K nevýhodám města by se dala zařadit dopravně zatížená tepna komunikace č. I/56 vedoucí středem města, která město zatěžuje a rozděluje na dvě části. Řešením by byla výstavba přeložky mimo město nebo převedení transitní dopravy na nedalekou silnici č. I/11 (Rudná – Hrabyně – Opava). První řešení i přesto, že s ním počítají všechny územní plány dotčených obcí na trase Ostrava – Hlučín - Opava, je v nedohlednu, ale druhé řešení je již vzhledem k rekonstrukci komunikace č. I/11 v blízké budoucnosti pravděpodobnější. Dalším slabým článkem města je nevyhovující stav zastaralých vodovodních a kanalizačních řadů, které je potřeba zrekonstruovat. Dalším problémem města je nepříznivý populační vývoj na sídlišťích, který by se dal možná vyřešit zatraktivněním hromadného bydlení i mladým občanům. Rovněž zastaralé a nedostatečné zázemí hlučínského jezera by se dalo změnit nabídnutím kvalitních služeb (navrhnout nové parkovací plochy, kvalitnější služby pro návštěvníky areálu (tobogány, koupaliště...) nejen v letní sezóně (krytý bazén, sauna...).

Skladba funkcí jednotlivých částí města je pestrá. Centrum je tvořeno jádrovým územím se svojí specifickou funkcí ochrany památek, bydlení a občanské vybavenosti, kolem na severozápad a východ navazující plochy hromadného bydlení v kombinaci s individuální bytovou zástavbou, severovýchodně plocha pro průmysl a podnikání, na jih spíše rekreační a sportovní zázemí, za železnici rovněž hromadné bydlení a rodinné domy. Městské části Borovníky a Darkovičky plní spíše funkci bydlení vesnického charakteru. Nové rozvojové plochy města navazují na funkční využití stávajících ploch a postupně se mění, doplňují a rozšiřují dle aktuální potřeby města. Město by tak i nadále mělo tvořit harmonický celek, využívat svůj potenciál a udržovat svojí identitu.

7.2 Sudice

Obec Sudice je stejně jako Hlučín součástí slezského pohraničí, nachází se přibližně v polovině vzdálenosti mezi Opavou a polskou Ratiboří. Jádru Sudic leží na velmi mírném svahu severně od Oldřišovského potoka.

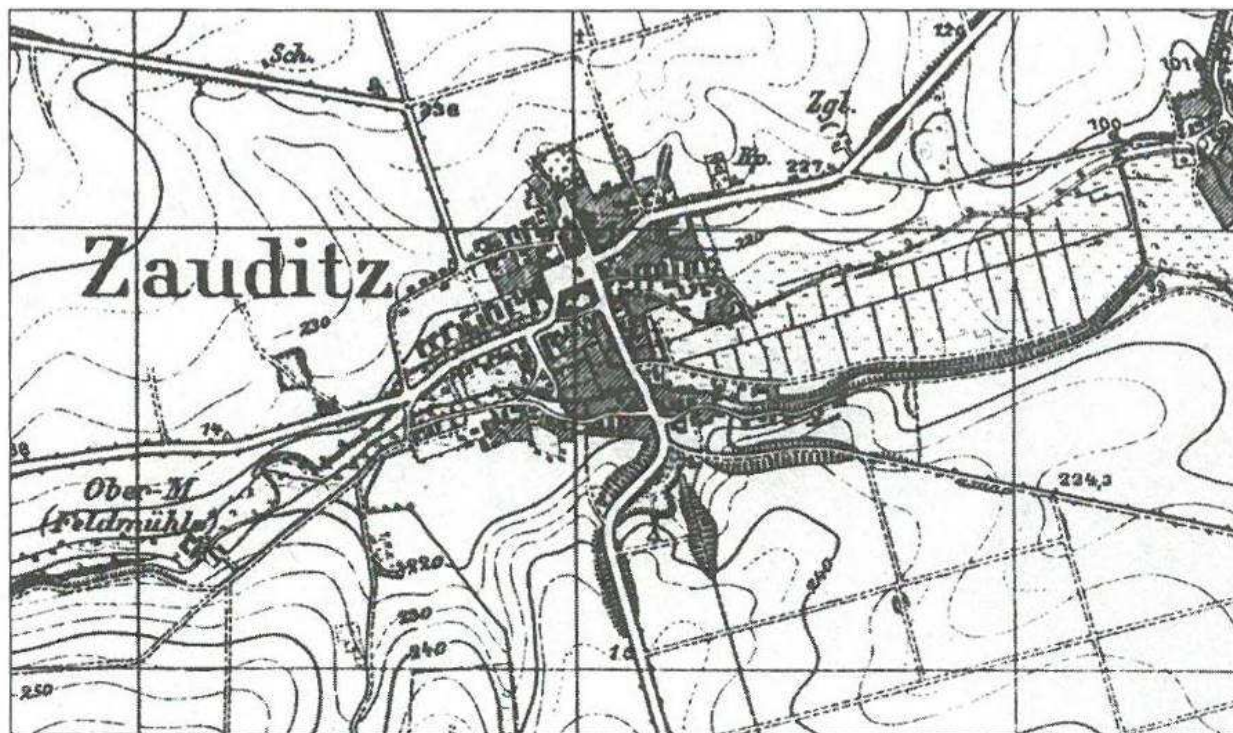
První zmínky a Sudicích pocházejí z roku 1327, kdy jako součást Opavského knížectví byly prodány opavským knížetem Mikulášem ratibořským dominikánům. Od roku 1330 pak byly Sudice samostatným statkem. Po rozdělení Opavska v roce 1377 připadly k dílu knížete Hanuše a následně součástí Krnovského knížectví.



Obr. 21 – Sudice, pruská katastrální mapa z roku 1865, zdroj: [12]

První zmínky o tvrzi se dochovaly z roku 1557 (ale zřejmě existovala dříve), o faře dokonce z roku 1409. Další zmínka o Sudicích je z roku 1523, kdy je uváděno jako městečko. Stejně jako celé Hlučínsko, jehož součástí Sudice jsou, tak i Sudice byly v rámci válek o rakouské dědictví od roku 1742 součástí Pruska. Z doby pod pruskou nadvládou se dochovalo málo mapových podkladů (nebyla evidence jako rakouské straně), jedním z nich je pruská katastrální mapa z roku 1865, která zachycuje Sudice jako sídlo městského charakteru, jehož centrum tvoří obdélné náměstí, z něhož vychází pravidelná rastr ortogonálních koutových ulic, které jsou doplněny o ulici spojující náměstí směrem na sever s dřevěným kostelem. Kostel se nachází na nejvyšším místě severně od náměstí a je již mimo střed města. Z historických pramenů lze vyčíst informace o tvrzi a malém zámku (z 2. poloviny 17.stol.), ovšem není známo, v které části obce do doby jejich zániku objekty stály.

Sudice jsou z hlediska typu osídleny zařazeny jak typ návesní ves, přitom jádro města je založeno jako městečko, nacházející se v půli cesty mezi knížecími centry Opavou a Ratiboří. Jsou spory o tom, zda nejdřív nepředcházelo vzniku starší vsi a následně jako středověké městečko. Velikost sídla nebývala velká a vzhledem k tomu, že až do počátku 20. století byl jeho dominantou dřevěný kostel, nelze hovořit ani o výstavnosti sídla. Tento dřevěný kostel nahradil vedle něj v letech 1903 – 1906 postavený novogotický kostel Sv. Jana Křtitele, který spolu s farou, bránou, ohrazením a hrobkou tvoří urbanisticky hodnotný soubor vysoké umělecké kvality. V roce 1911 byl východním směrem od centra na Ratiboř postaven evangelický kostel. V té době již začaly Sudice stagnovat. Vzhledem k vytvoření nového železničního spojení z Opavy do Ratiboře (původní návrh trasy by vedl 3km od Sudic přes Třebom) daleko mimo toto sídlo, a z důvodu nerozvinutého průmyslu a chybějícího zdroje nerostných surovin, stagnace se projevovala i postupným snižováním počtu obyvatel počátkem 20. let 20. století.

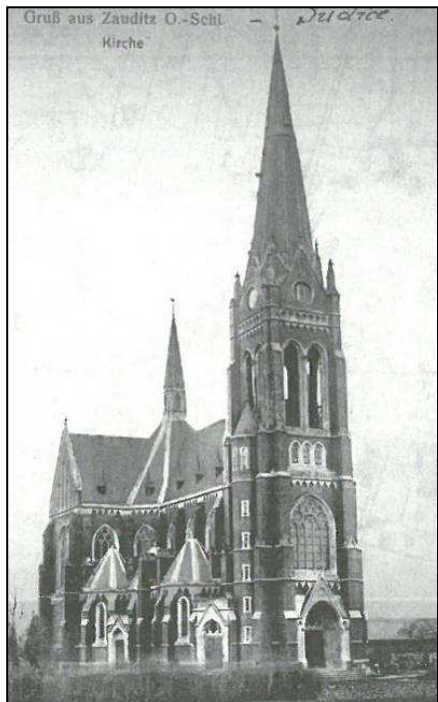


Obr. 22 – Sudice, pruská vojenská mapa z roku 1883, zdroj: [12]

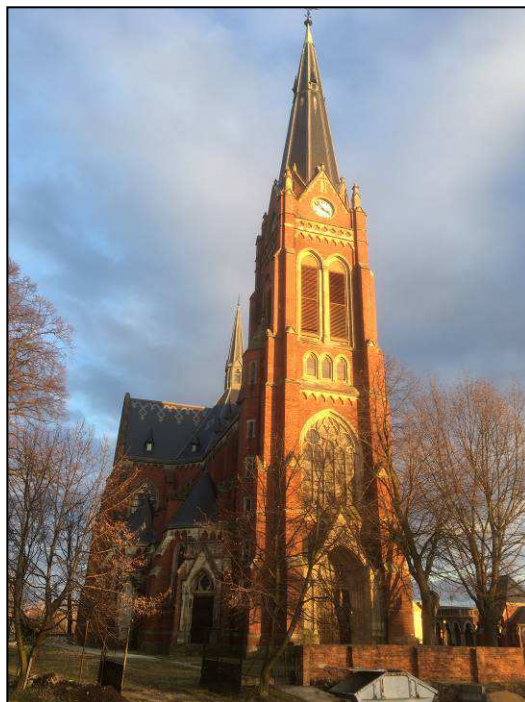
Další zlom historický zlom nastal v roce 1920 připojením Sudic k Československu a stále trvající stagnací z důvodu nově vzniklé polohy sídla spolu se sousední Třebomí jako součást nelogického výběžku státní hranice Československa. Došlo k odizolování od tradičních center, která zůstala na německém (posléze polském) území. Státními hranicemi byla přerušena i přímá silniční trasa ze Sudic na Opavu. Sudice jsou již v této době evidovány jako ves. Z hlediska národnostního složení obyvatel v roce 1921 byly Sudice zcela německé (z celkového počtu 1005 obyvatel je pouze 18 Čechů). Rovněž

v sousední Třebomí převažovalo německé obyvatelstvo, u ostatních obcí Hlučínska však převažovala naopak národnost česká.

Od roku 1938 do roku 1945 se staly Sudice spolu s celým Hlučínskem součástí Německé třetí říše. V roce 1945 při bojích tzv. Ostravské operace byly Sudice osvobozeny jako první obec v okrese Opava, ale značně poškozeny válkou. Válečné události připomíná ve východní části obce směrem na Ratiboř památník čs. tankistů.



Obr. 23 – Sudice, novogotický kostel Sv. Jana
Křtitele (před rokem 1918), zdroj: [12]



Obr. 24 – Sudice, novogotický kostel Sv. Jana
Křtitele (rok 2018), zdroj: vlastní

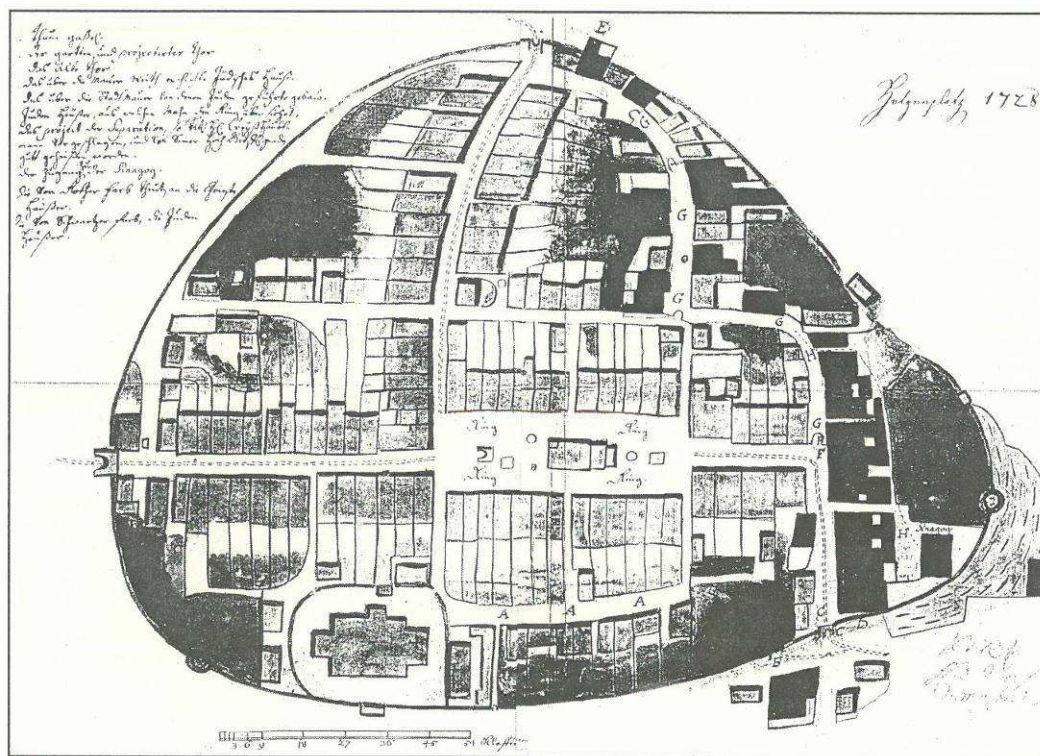
Po válce následoval odsun značné části obyvatel německé národnosti, což spolu s Třebomí představovalo výjimku na rozdíl od ostatních obcí Hlučínska, kde bylo odsunuto jen pár lidí. Nově se do Sudic nastěhovali obyvatelé z Opavska, Ostravska či volyňskými Čechy. V dalších letech Sudice chátraly, dochází k demolici několika starších domů a necitlivé výstavbě nových obytných domů (mj. i na náměstí) a hospodářských objektů. Počátek m70. let 20. století byla vystavena nová základní škola, ostatní infrastruktura (vodovod, telefon, plyn) byla realizována až po roce 1989. v roce 1993 byla dosavadní izolovanost Sudic změnila otevřením hraničního přechodu Sudice – Pietraszyn. V roce 2001 obec vybudovala kanalizaci spolu s ČOV.

Působením různých historických změn mělo vliv i na dnešní podobu náměstí, spíš jehož torzo, které tvoří několik původních starých objektů doplněných o nevzhledné bytové domy a kromě východní části se všude nacházejí proluky.

7.3 Osoblaha

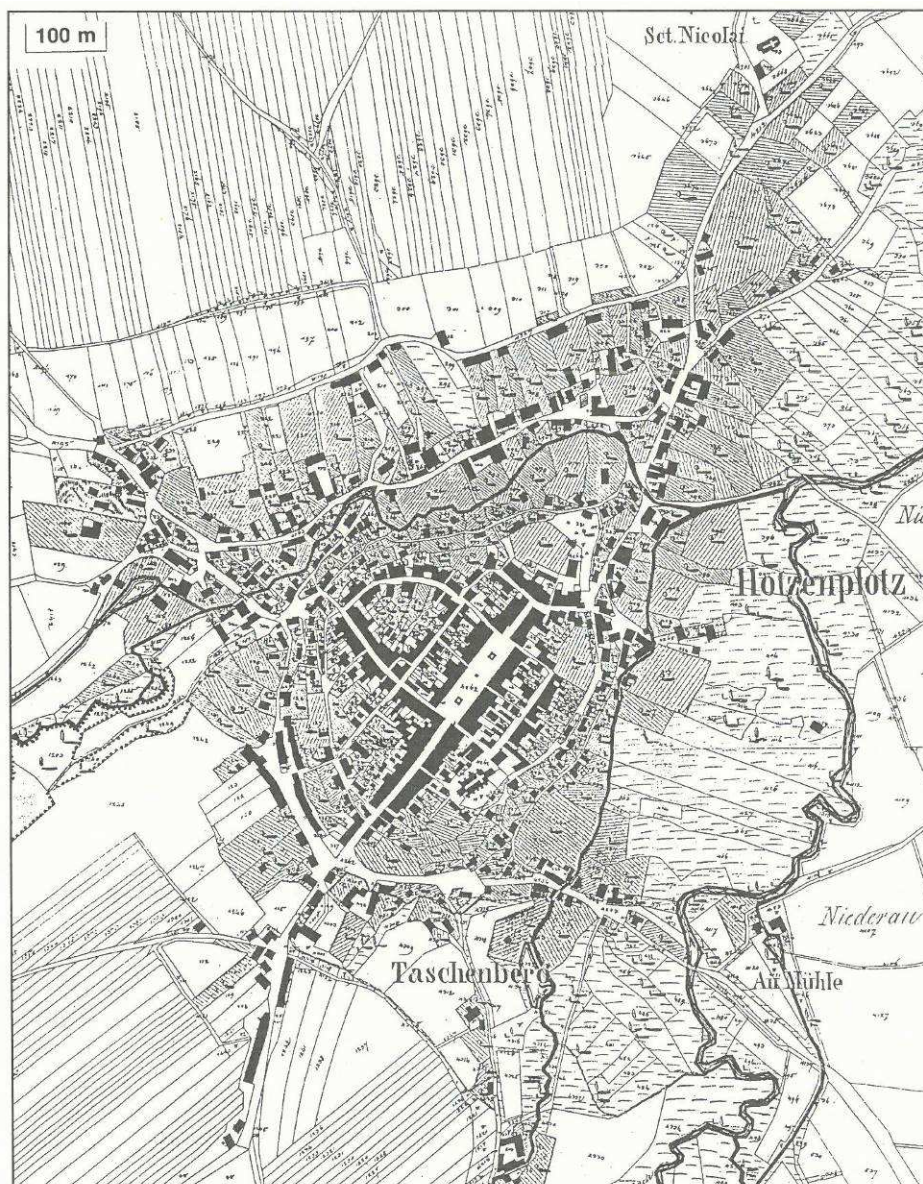
Osoblaha leží na okraji staré slezské sídelní oblasti v tzv. moravské enklávě ve Slezsku (majetek olomouckého arcibiskupství ve Slezsku). První zmínky se datují do roku 1233, kdy se dochovalo označení sídla slovanským jménem Osobloga podle řeky. Do roku 1248 bylo sídlo nedotčeno vnější kolonizací, následně dochází k založení města a postupně se rozvíjí vlivem intenzivní kolonizační činnosti. Celý region spolu s Osoblahou tvořil moravskou biskupskou enklávu na slezském území a byl vklíněn mezi Opavskem a Vratislavskem. Osoblaha (přejmenována na Hotzenplotz) se stává centrem oblasti. Od roku 1275 je Osoblaha městečkem, ovšem není známo, zda na místě starší osady. Hlavní městská osa s úzkým obdélným náměstím byla vyměřena od jihozápadu k severovýchodu ve shodě s konfigurací terénu. Na každé straně náměstí byly vyměřeny dva pravoúhlé domovní bloky, čímž vznikl základ uliční sítě [35]. Východně od náměstí se vytvořila ulice, jako přístup k někdejšímu ranně gotickému farnímu kostelu Sv. Máří Magdalény (vybudován po vzniku města). Poloha kostela byla jižně od náměstí v blízkosti městského opevnění. Osa kostela byla rovnoběžná s hlavní městskou osou. Celkový půdorys města byl vcelku nepravidelný. Později vznikla uprostřed náměstí radnice, která však byla v roce 1802 zničena požárem.

Na centrum města se od poloviny 14. století nabalovalo předměstí, jehož vznik mělo souvislost s počátkem osoblažské židovské komunity, kdy biskupská Osoblaha byla pro tuto komunitu útočištěm. Další osídlování židů zde probíhalo za husitských válek, kdy ve vnitřním městě vznikaly židovské stavby – synagoga židovské domy.



Obr. 25 – Osoblaha, plán města z roku 1728, zdroj: [11]

Po požárech v polovině 16. století se město měnilo v renesanční sídlo doplněné o zbytky stávajících dřevěných a hrázděných domů. V roce 1581 došlo k přestavbě a rozšíření kostela na monumentální stavbu s vysokou štíhlou věží. V historických podkladech je zmínka i o tvrzi, ovšem nedochovalo se, v které části sídla před svým zničením stála. Počátkem 17. století došlo k vypálení města a jeho následné obnově. Během 18. století počet domů rostl, a to hlavně na předměstí. Prosperita města nebyla přerušena ani po roce 1742, kdy okolní území Slezska přešlo pod pruskou nadvládu. Počátkem 19. století po dalších požárech bylo město dobudováno do barokního a klasicistního stylu.

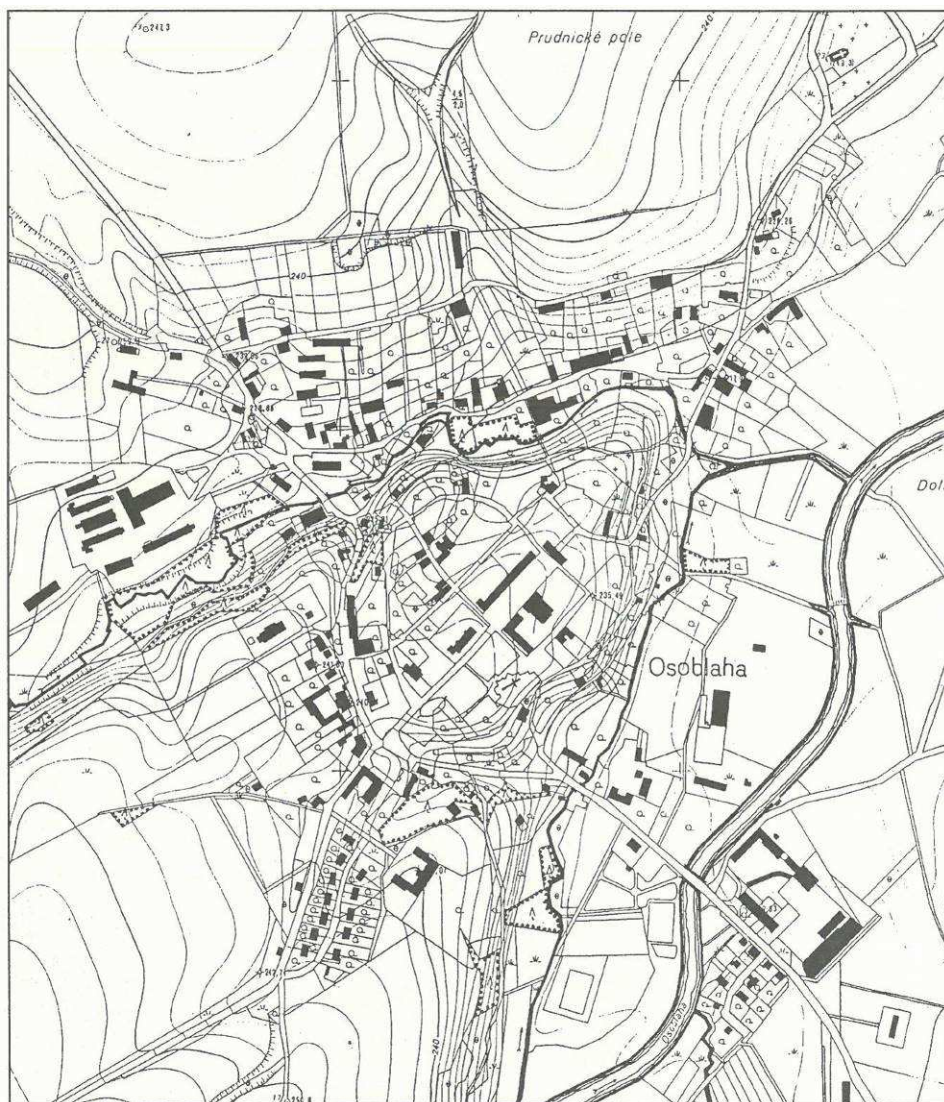


Obr. 26 – Osoblaha, mapa stabilního katastru z roku 1836, zdroj: [11]

V roce 1850 se město stává sídlem okresního soudu a po pár letech zde byl založen velký cukrovar, začalo sídlo stagnovat. Nepomohlo ani vybudování úzkokolejky z Třemešné v roce 1898, odříznutí města od hlavních komunikačních tahů bylo stále znatelné. Až do 2. světové války klesal i mírně počet obyvatel. Ekonomický úpadek měl za následek ponechání historického rázu města, jehož krásu a památky bylo ještě

v průběhu 2. světové války možno obdivovat. V městě stál cukrovar, pivovar, byla zde výroba likérů, plynárna, elektrárna, sirkárna, a další podniky.

V roce 1942 zde byl zřízen nacistický internační tábor. Osoblaha byla osvobozena 22.3.1945 jako první město na území České republiky, ovšem vlivem osvobozovacích bojů došlo k jejímu značnému poničení (i zde měla pomyslné prvenství), a to celých 90%. město se ocitlo v troskách, vylidněné a vlivem potkanů i částečně zamořené. Rovněž byl zcela zničen kostel a v roce 1962 byly jeho rozsáhlé zříceniny odstřeleny.



Obr. 27 – Osoblaha, plán zničeného města na státní mapě odvozené z roku 1977, zdroj: [11]

Opětovné osídlování zde proběhlo až příchodem většího množství volyňských Čechů v roce 1948. V dalších letech se měla Osoblaha stát předmětem svérázného projektu, kdy mělo být město vybudováno na půdorysu původního sídla (pod heslem „Osoblaha – centrum kvetoucí zahrady Ostravského kraje“) a zároveň se měla Osoblaha a okolí pro kraj a průmyslové Ostravsko stát zásobárnou zemědělských produktů. Tento projekt nakonec nebyl realizován. Z původního města, jehož válečné trosky a zbytky techniky se odklízely až do poloviny 50. let 20. století, a zejména z jeho historického jádra, nezůstalo

kromě kašny na náměstí a několika domů poblíž náměstí skoro nic. Koncem 50. let 20. století byla vybudována základní škola a v jihozápadní části města několik rodinných domků pro pracovníky státních statků.

V roce 1960 ztrácí sídlo titul města. V této době vznikala na půdoryse původního náměstí nová zástavba tvořena strohými patrovými domy a se zaslepením některých původních uliček. Zbylá část historického jádra zůstala s menšími výjimkami dodnes nezastavěna. V 80. letech pak proběhla další dostavba sídla. Z původního historického dědictví se dochoval jen starší židovský hřbitov a kašna.

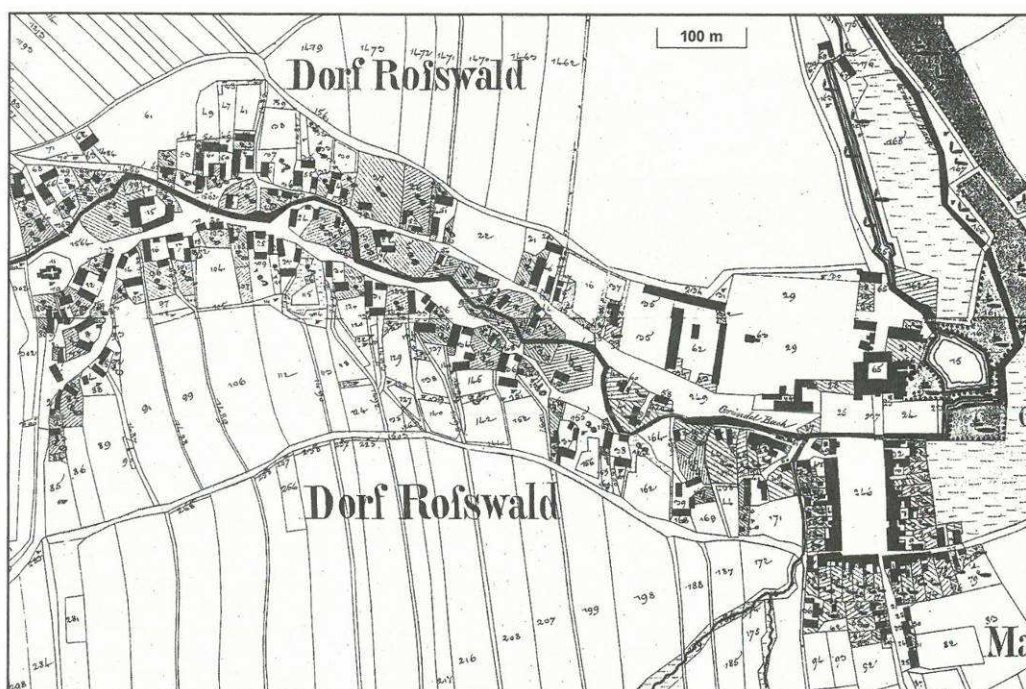
Na severním okraji Osoblahy stojí kostel Sv. Mikuláše, původně městský hřbitovní kostel, který je dnes jediným zdejším chrámem využívaný jak katolíky, tak také pravoslavnými věřícími.

Dnešní podoba náměstí je tristní, střed tvoří parčík, kolem něhož obíhá neudržovaná asfaltová komunikace. Důstojnější podoba centrálního veřejného prostoru by obci prospěla [35]. Osoblahy je tak dnes určitou výzvou pro další generace, která zváží, zda se případnými citlivými zásahy (dostavbou a celkovou rekonstrukcí) obnoví historický půdorys sídla.

7.4 Slezské Rudoltice

Založení této obce se datuje do 13. století, kdy byla založena jako dvouřadá lanová ves v majetku olomouckého biskupství. V roce 1476 pak vznikla v jeho východní části tvrz později přestavěna na trojkřídový renesanční zámek. Na druhém konci v jeho západní části byl postaven v průběhu 16. století postaven kostel Sv. Kateřiny. Pravděpodobně počátkem 17. století bylo před novým zámkem založeno velké pravidelné obdélníkové náměstí, který se stal základem pro vznik poddanského sídla, které bylo později (v roce 1675) povýšeno na město. V průběhu třicetileté války došlo k částečnému znehodnocení sídla. Další urbanistický rozvoj sídlo zaznamenalo až koncem 17. století, a to na původním středověkém půdorysu. Zámek, který fungoval jako rodové sídlo, byl počátkem 18. století přestavěn do barokního stylu s dostavbou velké kaple, vytvořením obory severně od zámku a západně zahradou, která byla v průběhu 18. století doplněna o mnohé vodní prvky a drobnými romantickými stavbami. Zámek se stává centrem kulturního života přesahující region Osoblažska a celé území prožívá i přes situaci se zařazením okolí Osoblažského regionu pod pruskou nadvládu všeobecný rozkvět.

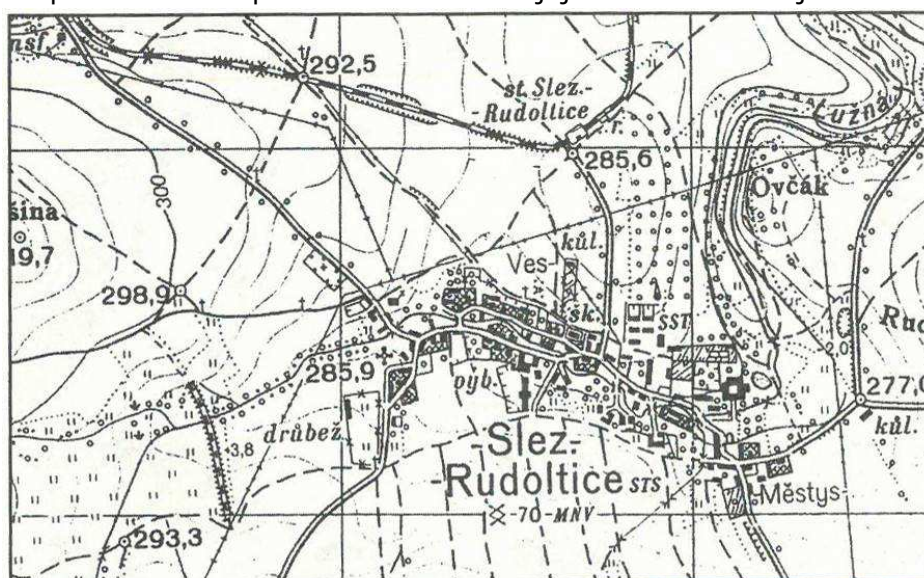
Jistý úpadek sídla je zaznamenán v 70. letech 18. století vlivem finančních problémů tehdejší vrchnosti a v následujících letech zámek i okolí (park, obora) zažívá devastaci. Během 19. století pak situace pokračuje a nepomůže tento stav řešit stejně jako u Osoblahy ani vybudování úzkokolejné trati z Třemešné do Osoblahy v roce 1898, navíc trasa vedla daleko od ucelené zástavby Rudoltic. další dominantou sídla se stala v její severní části nová škola, také objekty na náměstí postupně vznikaly jako patrové.



Obr. 28 – Městys Rudoltice a Ves Rudoltice (Slezské Rudoltice), mapa stabilního katastru z roku 1836, zdroj: [12]

Stejně jako u mnoha ostatních obcí regionu i u Slezských Rudoltic došlo vlivem následků 2. světové války k značným škodám, patrné to bylo zejména na náměstí, které bylo z třetiny zničeno, a samotném zámku. Následná necitlivá rekonstrukce a nevhodné užívání objektu zámku pak spíše přitížily. Rovněž i zde měl vliv na další rozvoj jednak odliv značné části německého obyvatelstva a později také na urbanistickou strukturu nevhodné umístění bytových domů jižně a východně od náměstí, výstavba areálu zemědělské velkovýroby jihovýchodně od zástavby, zemědělské provozy v severní a jižní okrajové části sídla.

Dnes se původně vzkvétající a rozvíjející obec změnila v narušené sídlo, které by si zasloužilo alespoň částečnou pozornost ve věcech jejího dalšího rozvoje.



Obr. 29 – Slezské Rudoltice, topografická mapa, 50. léta 20. století, zdroj: [12]

8 Výběr a zdůvodnění vybraných regionů a konkrétních obcí včetně analýzy dat

8.1 Výběr a zdůvodnění vybraných regionů

Pro vlastní práci bylo potřeba vybrat pro srovnávání minimálně dva regiony, na kterých by bylo zkoumání možné provést.

Při výběru těchto regionů hrálo podstatnou roli, zda mají obě lokality nějaké shodné a zároveň odlišné znaky. Nejvíce se tomuto požadavku přibližovaly regiony **Hlučínsko** a **Osoblažsko**.

Jak oblast regionu Hlučínska tak i Osoblažsko jsou území specifické svým historickým vývojem, polohou a strukturou. Území Hlučínska je jako součástí Ostravské sídelní a průmyslové aglomerace silně ovlivněno ve vazbě na jeho ekonomický, sociální a územní rozvoj. Naopak Osoblažsko je vzhledem k svému umístění v rámci kraje i celého státu vnímáno jako periferie vykazující znatelné rozvojové odchylky oproti jiným částem kraje, zároveň se zde dosud odráží také historické aspekty (např. jako bývalé území Sudet a nepříliš vyvinutý vztah nově přistěhovalého obyvatelstva po druhé světové válce ke svému nejbližšímu okolí trvající dodnes). Oba regiony jsou v pohraničí, jsou ovlivněny různorodými vazbami na své okolí a jejich odlišný vývoj v posledních 150 letech má za následek diametrální rozdíl v původně shodném počtu obyvatel.

8.2 Výběr konkrétních obcí

Pro provedení analýzy byly vybrány na základě stanovených kritérií z každého regionu dvě obce, z toho dvě reprezentující lokalitu Hlučínska a dvě reprezentující lokalitu Osoblažska. Při výběru konkrétních dvou obcí z každé lokality bylo postupováno dle následujících kritérií, které alespoň jedna obec z každé lokality by měla splňovat:

- obec tvořící přirozené centrum regionu,
- příhraniční obec (sousedící se státní hranicí).

Za všechny obce regionů Hlučínsko a Osoblažsko byly vybrány tyto obce:

- Hlučín (přirozené centrum regionu),
- Sudice (příhraniční obec),
- Osoblaha (přirozené centrum regionu a zároveň příhraniční obec),
- Slezské Rudoltice (příhraniční obec).

8.3 Analýza dat

Pro analýzu dat byly vybrány konkrétní ukazatele, dle kterých lze charakterizovat ve všech vybraných obcích dosavadní vývoj posuzovaného území v průběhu 15 let (tzn. v letech 2001 – 2015). Na základě získaných výsledků bylo provedeno vyhodnocení a

doporučení pro další možný vývoj v regionech a obcích. Z velkého množství možných ukazatelů (data z PÚR, ZÚR, ÚAP, ÚP, ÚS, data ČSÚ, strategické plány, odborná literatura, studie, diplomové práce apod.) byl vybrán jen několik, jelikož smyslem práce nebylo uvádět zde všechny možné informace a data o řešených regionech a nahrazovat tak výše uvedené zdroje těchto dat případně jejich náplň, ale smyslem této práce je na konkrétním vzorku ukazatelů vyplývajících zejména z údajů ÚAP ORP a ÚP vybraných obcí charakterizovat dosavadní územní rozvoj, a zjistit, jakým způsobem obce reagují a přizpůsobují rozvoj svého území aktuálním požadavkům a ovlivňují tak možné změny v území.

Srovnávány jsou tyto ukazatele:

- vývoj počtu obyvatel sledovaných regionů a vybraných sídel,
- stav zaměstnanosti v regionech a vybraných obcích,
- stav dopravní a technické infrastruktury v regionech,
- stav pořizování ÚPP,
- důvody pro případné změny územních plánů, důvody četnosti jejich změn.

Vzhledem k vybraným ukazatelům jsou provedeny tyto analýzy:

- analýza vývoje počtu obyvatel,
- analýza zaměstnanosti,
- analýza stavu dopravní infrastruktury,
- analýza stavu technické infrastruktury,
- analýza stavu pořizování územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace.

8.3.1 Analýza vývoje počtu obyvatel

8.3.1.1 Vývoj počtu obyvatel v období do roku 1991

Pro zjištění dosavadního vývoje posuzovaných území a vybraných obcí bylo potřeba uvést základní údaje o dlouhodobém vývoji počtu obyvatel uvedených obcí, který se odráží do územního rozvoje sledovaného území.

Na vývoji počtu obyvatel v obcích regionu Hlučínska se v minulosti podepsaly různé faktory, v druhé polovině 18. století došlo k nárůstu počtu obyvatel vlivem procesu industrializace, další nárůst pak ovlivněn rozvojem silniční a železniční dopravy na přelomu 19. a 20. století, úbytek obyvatel pak naopak nastal po roce 1920 z důvodu politických změn. Další úbytek byl po 2. světové válce z důvodu válečných ztrát a částečně i odsunem původních německých obyvatel (zejména v Třebomi a Sudicích). Opětovný nárůst obyvatel pak v průběhu 50 – 60 let byl hlavně z důvodu vzniku nových pracovních příležitostí a možnosti individuální i hromadné výstavby v místě bydliště či zkvalitněním možnosti dojížděky do zaměstnání využitím nových autobusových linek a

navazujícím železničním propojením. V následujících letech až do roku 1991 tento trend mírně pokračoval.

obec / rok	1869	1900	1921	1930	1950	1970	1991	celkový přírůstek / úbytek obyvatel 1869 - 1991
Hlučín	4711	5652	6218	6685	7191	13786	14390	+9679
Sudice	1206	1172	1005	982	588	590	596	-610
Osoblaha	3682	3199	2664	2383	563	821	1127	-2555
Slezské Rudoltice	1976	1805	1667	1536	555	755	611	-1365
Hlučínsko	33529	39988	44055	46258	44992	59569	64139	+30610
Osoblažsko	31410	26833	23480	22949	11179	11615	10531	-20879
Ostrava	38598	144550	198438	219528	215791	297171	327371	+182821
Opava	27011	42043	49366	54263	40663	53269	62815	+35804
Krnov	5456	17502	20909	21648	16335	22224	25512	+20056

Tab. 5. Vývoj počtu obyvatel v obcích Hlučínska a Osoblažska v letech 1869 – 1991, zdroj: ČSÚ, ÚAP ORP Hlučín, Krnov, Kravaře

Vývoj počtu obyvatel v obcích regionu Osoblažsko byl v minulosti dost nepříznivý, znatelné je to již od roku 1869 a tento trend pokračoval i v období do I. světové války, kdy pod vlivem nevyhovujících životních podmínek docházelo k migraci z toho regionu jak do jiných krajů, tak rovněž i do zahraničí. Znatelný pokles obyvatel nastal i po 2. světové válce [17]. Z hlediska lidského potenciálu došlo k výměně značné části obyvatelstva (téměř 100%) a zároveň k okamžitému propadu počtu obyvatelstva minimálně na polovinu počtu před 2. světovou válkou.

Situace se postupně měnila a vlivem přibývajících porodnosti nově přichozích obyvatel mladšího věku docházelo přirozenou měnou k přírůstku obyvatel v některých obcích. Což však nemělo vliv na celkovou klesající tendenci počtu obyvatel Osoblažska jako celku, tento trend byl patrný i v dalších letech. Vliv na mírný růst počtu obyvatel v 50. letech měla skutečnost, že vznikající zemědělská družstva a později státem dotovaný státní statek získávalo nové posily do zemědělské výroby nabídkou levného bydlení, příhraničními příplatky apod.

8.3.1.2 Vývoj počtu obyvatel v období let 1991 - 2015

Počátkem 90. let je pak vývoj počtu obyvatel v obou regionech ovlivněn celospolečenskými změnami. Vzniká nový trend tzv. suburbanizace, jehož výsledkem je postupný úbytek počtu obyvatel velkých měst (např. i Ostravy a Opavy) a zároveň nárůst obyvatel v jednotlivých obcích obou regionů.

Na Hlučínsku došlo v letech 1991 -2015 k mírnému přírůstku obyvatelstva nárůstem počtu o 2159 obyvatel, což je v Moravskoslezském kraji, který zaznamenává úbytek obyvatelstva od roku 2009, netypické.

Příznivě je možno hodnotit i vývoj v období 1991-2001, kdy počet obyvatel v celé ČR poklesl, v SO ORP Krnov rostl. Na Osoblažsku pak v následujícím období po r. 2001 dochází k dlouhodobému poklesu (s výjimkou roku 2007) počtu obyvatel.

obec / rok	1991	1996	2001-	2006	2011	2015	celkový přírůstek / ubytek obyvatel 1991 - 2015
Hlučín	14390	14518	14347	14201	14144	13988	-402
Sudice	596	626	661	669	641	650	+54
Osoblaha	1127	1106	1153	1134	1049	1146	-19
Slezské Rudoltice	611	628	652	643	519	536	-75
Hlučínsko	64139	64625	65120	65575	64885	66298	+2159
Osoblažsko	10531	10502	10474	10399	9514	9851	-680
Ostrava	327371	324813	316744	309098	301942	294200	-33171
Opava	62815	62468	61382	59156	58684	57772	-5043
Krnov	25512	26078	25761	25282	24858	24175	-1037

Tab. 6. Vývoj počtu obyvatel v obcích Hlučínska a Osoblažska v letech 1991 – 2015, zdroj: ČSÚ, ÚAP ORP Hlučín, Krnov, Kravaře

8.3.2 Analýza zaměstnanosti

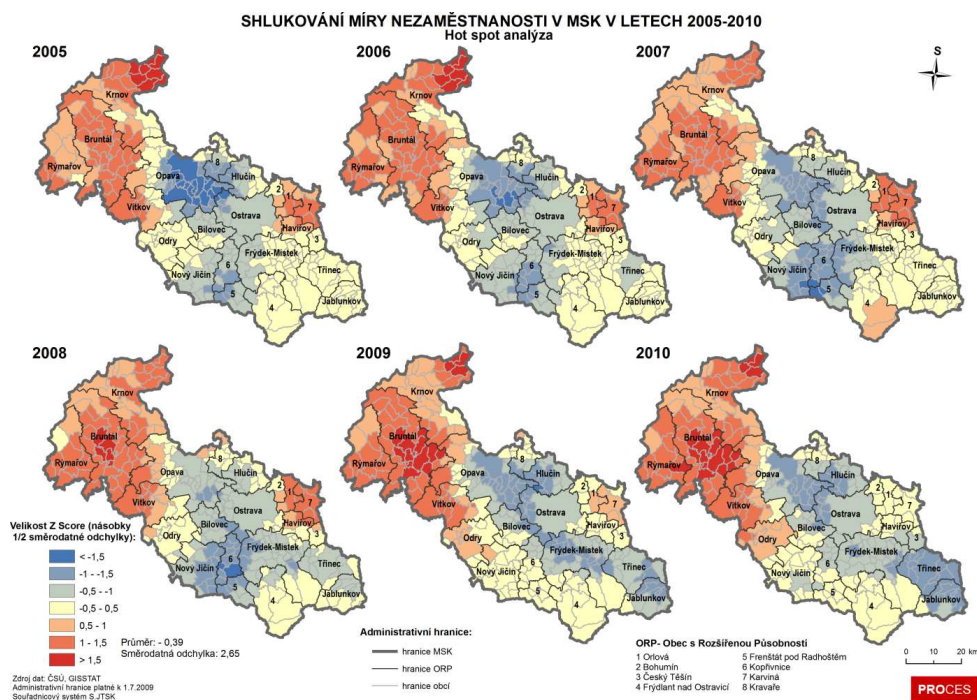
Údaje o míře zaměstnanosti (podíl nezaměstnaných ke všem osobám schopných pracovat, tedy zaměstnaných i nezaměstnaných) patří k dalším ukazatelům utvářejícím pohled na vývoj zkoumaných obcí a regionů. Z důvodů odstranění sezónních vlivů se používají roční průměry. Takto spočítaná míra nezaměstnanosti je vysoce spolehlivá a vhodným indikátorem vývoje území. Patří mezi klíčové indikátory při vymezování hospodářsky slabších regionů, rovněž ovlivňuje koupěschopnost poptávky v území, která je v přímém vztahu možnosti v podnikání v oblasti služeb pro místní obyvatelstvo. V sociální oblasti je nezaměstnanost spojena s negativními jevy, jako je ztráta sociálního statusu, změna sociální role nezaměstnaného, snížení jeho životní úrovně či sociálně patologické jevy [7].

Situace v Moravskoslezském kraji v průběhu let 2005 – 2010 je patrná z obr. 30, na území kraje dochází k růstu regionálních rozdílů, v nichž se odráží průběh jednotlivých ekonomických recesí. Z této grafiky je patrné, že relativně nejlépe je na tom ORP Frýdek-Místek, Opava (tzn. také Hlučínsko) a Nový Jičín, vysokou míru ne-zaměstnanosti naopak vykazují ORP Bruntál (tzn. i Osoblažsko) a Karviná, které zaujímají jedno z posledních míst mezi všemi ORP v České republice [7].

Situace zaměstnanosti na Hlučínsku po roce 1989 byla ovlivněna několika faktory, průmyslové podniky prošly procesy privatizace, zemědělská družstva změnila formu vlastnictví a vlivem zvyšování efektivity práce docházelo k častějšímu propouštění.

Ve sledovaných letech (po roce 2001) pak docházelo k nárůstu míry nezaměstnanosti z důvodu transformace průmyslu na Ostravsku, kam obyvatelé Hlučínska ve velké míře dojížděli za prací. Postupem vznikají nově zpracovatelské podniky menšího rozsahu a zvyšují se nároky na nové plochy pro výrobu a pronikání,

např. v Bolaticích v té době vzniká průmyslová zóna. Kromě malých a středních firem zde prosperují i stabilní firmy, které zde fungují buď krátce (např. Armatury Group a.s. od roku 2000) či již několik let (např. MSA a.s. Dolní Benešov, Lanex Bolatice). Sortiment výroby (hutní a kovovýroba, plast) je částečně závislý na průmyslu ostravské aglomerace, potravinářstvím či textilním zaměřením se zabývají malé a střední podniky.



Obr. 30 – Shlukování míry nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji, zdroj: [7]

V posledních letech se situace u obcí Hlučínska z hlediska míry nezaměstnanosti výrazně zlepšila. Okres Opava, jehož je Hlučínsko součástí, patří k mírněji postiženým okresům z hlediska dlouhodobé úrovně nezaměstnanosti v rámci Moravskoslezského kraje, mírně nadprůměrně při srovnání celé České republiky. Nejvíce postiženo je Vítkovsko, situace na Hlučínsku je výrazně lepší. U samotného města Hlučína se nižší mírou nezaměstnanosti (v roce 2015 dokonce jen 5,7%) potvrzuje jeho silná vazba na město Ostravu, zejména z pohledu pohybu obyvatel za prací, dělby funkcí obytné a výrobní [18].

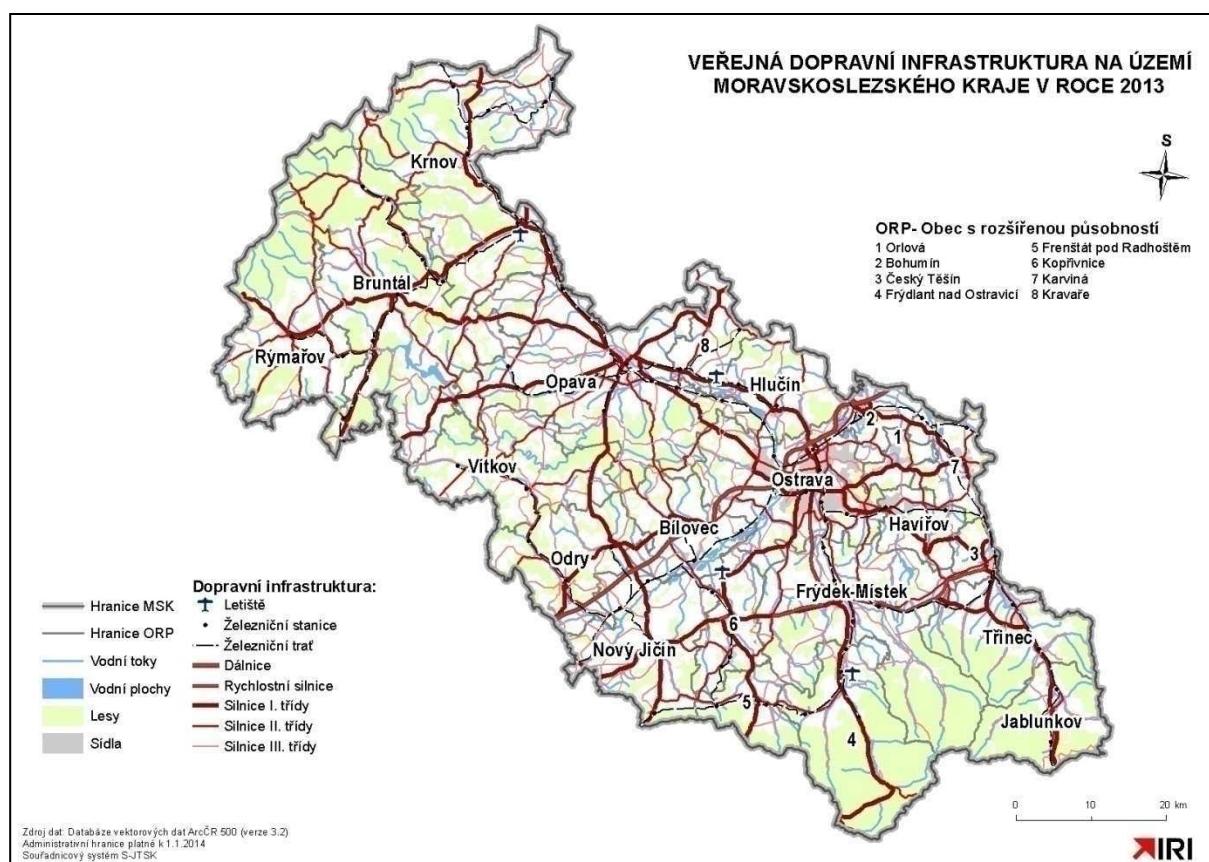
obec / rok	2001	2006	2011	2015
Hlučín	15,1%	8,2%	10,87%	5,7%
Sudice	14,98%	14,89%	11,3%	10,13%
Osoblaha	21,0%	18,3%	23,11%	18,4%
Slezské Rudoltice	28,5%	23,7%	25,9%	18,8%
Hlučínsko	11,7%	10,4%	10,4%	5,1%
Osoblažsko	28,2%	22,3%	23,04%	17,6%
Ostrava	16,5%	11,5%	8,5%	9,9%
Opava	7,8%	7,8%	7,5%	6,4%
Krnov	12,7%	11,3%	14,4%	10,8%

Tab. 7. Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001 – 2015, zdroj: ÚAP ORP Hlučín, Krnov, Kravaře

Naopak míra nezaměstnanosti na Osoblažsku (vlastně i v celém okrese Bruntál) se v posledních 20 letech řadí mezi nejvyšší v porovnání s ostatními regiony České republiky. V době letních sezónních prací sice klesá o cca 8% - 12% (duben – září), ovšem v zimních měsících zase stoupá. Osoblažsko je vnímáno dlouhodobě jako problémová oblast (konkrétně obce Slezské Pavlovice, Hlinka, Osoblaha, Dívčí Hrad, Bohušov a Rusín). Dochází zde k dlouhodobému vylidňování, dlouhodobě nezaměstnaní z regionu odešli, což celkově snížilo nezaměstnanost. Na vině je situace v zemědělství, které v minulosti tvořilo dominantní postavení z hlediska zaměstnanosti v lokalitě. V současnosti je situace podobná, mnoho pracovníků je závislých na sezónních pracích, což se projevuje na výkyvu v míře nezaměstnanosti v zimních a letních měsících.

8.3.3 Analýza stavu dopravní infrastruktury

Sídelní struktura každého regionu je ovlivněna také stavem dopravní infrastruktury. Dopravní propojení jednotlivých sídel je důležité z hlediska dalšího rozšiřování rozvoje těchto sídel, jejich ekonomického rozvoje a dostupnosti služeb. S rozvojem území rostou i požadavky na rychlejší, snadnější a kapacitně dostačující dopravní napojení. Pro tuto práci je ze všech typů dopravní infrastruktury zkoumána vzhledem k rozsahu dané problematiky pouze silniční a železniční doprava.



Obr. 31: Veřejná dopravní infrastruktura na území MSK v roce 2013 (aktualizace 2014), zdroj: [5]

8.3.3.1 Dopravní infrastruktura na Hlučínsku

Nejdůležitější komunikační trasou vedenou Hlučínskem je silnice I/56, která spojuje dvě důležitá sídla tohoto regionu, Ostravu s Opavou. Další významnou komunikační spojnici Ostravy a Opavy je silnice I/11 vedoucí z Ostravy do Opavy přes Hrabyni a i když neprochází přímo územím Hlučínska, na toto území má vliv. Oba tyto dopravní tahy dopravují do práce zaměstnance z oblasti Hlučínska, Kravař a Hrabyně [5].

Je patrné, že historie Hlučínska se logicky promítla i do současného stavu **silničního propojení** Ostravy s Opavou přes toto území. Výsledkem toho je v současnosti zajímavá situace, kdy dopravní propojení dvou pro Hlučínsko důležitých sídel Ostravy a Opavy tvoří dvě paralelní komunikace, a to:

- *silnice I/56* – současná trasa vznikla na původní ose části obchodní „solné“ stezky: Opava – Velké Hoštice – Kravaře – Dolní Benešov – Hlučín – Ostrava, a poté dále na Český Těšín a Krakov, vede přes území Hlučínska a měla a má vliv na jeho dosavadní rozvoj;
- *silnice I/11* – historicky vznikla přeložením důležité obchodní „solné“ stezky mimo území Hlučínska jižně za řeku Opavu v době připojení Hlučínska k Prusku (po roce 1742), přesto, že vede mimo území Hlučínska, má vliv na zatížení silniční dopravy na Hlučínsku.

Další v minulosti neméně důležitou komunikací je nynější *silnice I/ 46* – vznikla jako dopravní propojení Opavy s Ratiboří, nyní součást celorepublikové silniční sítě.

Silnice I/11 a úsek železniční trati Ostrava – Opava jsou součástí koridoru Slezský kříž – západ (Ostrava – Opava – Krnov – Opole), jehož součástí je dále na území Moravskoslezského kraje také silnice a I/57 (Ostrava – Opava – Bartultovice – Opole) a pokračování železniční trati Opava – Krnov – Glucholazy. Tento dopravní tah přes území kraje propojuje významná regionální centra Opolského vojvodství a Moravskoslezského kraje s ostravskou aglomerací, zejména se jedná o propojení příhraničních regionů Opavska a Krnovska s polskými celky.

Ostatní komunikace nižších tříd navazující na uvedené silnice I třídy vznikaly na půdoryse středověkých cest a stezek v průběhu historie byly tvarově či směrově upravovány do dnešní podoby. Poválečné uzavření státních hranic a nastavení režimu ochrany státních hranic a možnosti jejich průchodů jen na vyhrazených hraničních přechodech znamenalo pro mnohé komunikace nižších kategorií, které kdysi vzájemně dopravně propojovaly dnes české a polské území, ztrátu původního významu. Stávaly se z nich pouze slepé přístupové komunikace do obcí a lokalit na okraji území v blízkosti státní hranice [48]. Komunikace II. a III. třídy tvoří hlavní dopravní síť zajišťující spojení jednotlivých obcí regionu.

Mezi komplikace v silniční dopravě na Hlučínsku lze zařadit vzhledem k vysokému počtu projíždějících vozidel průtah silnice I/56 centry obcí Hlučínska. Tuto situaci by měla vyřešit plánovaná přeložka silnice I/56 mimo zástavbu obcí.

Obce Hlučínska však trápí i další problémy týkající se silniční dopravy:

- havarijní stav povrchu vozovek (23 obcí) – výtluky a vyjeté koleje,
- nepřehledné křižovatky (v 18 obcích) a úzká vozovka (v 17 obcích),
- nezpevněná krajnice,
- chybějící chodníky,
- chybějící přechody pro chodce na frekventovaných silnicích,
- řešení dopravy v klidu (parkování) [22].

U vybraných obcí jsou požadavky z hlediska silniční dopravy následující:

Hlučín:

- obchvat města - přeložka silnice I. třídy v úseku Opava – Ludgeřovice (VPS D55 dle ZÚR MSK) včetně vyvolaných úprav ostatní komunikační sítě, přivaděče, mimoúrovňové křižovatky,
- spojka silnice II/469 a stávající silnice I/56 vedená podél jihozápadního okraje města,
- spojka silnice II/469 a stávající silnice I/56 vedená podél severního okraje města v souběhu s trasou novostavby silnice I. třídy v úseku Opava – Ludgeřovice,
- přestavba křižovatkového uzlu silnic I/56 a II/469 (u autobusového nádraží a u prodejny Billa,
- přestavba křižovatky silnic I/56 a III/46611 (u prodejny Renault),
- přestavba křižovatky silnice II/469 s ul. Hornická a Severní na sídlišti Hlučín - OKD,
- navrženo dalších 10 úprav na síti komunikací nižšího dopravního významu.

Sudice:

- přeložka a homogenizace šířkového uspořádání, dvoupruhová směrově nedělená silnice I/46 Pusté Jakartice – Sudice do nové polohy severně od zástavby Sudic,
- oprava komunikace Sudice – Stěbořice Velké – 1,5 km,
- oprava místních komunikací.

Stejně jako u silniční dopravy mezi Ostravou a Opavou je na vzniku a současném stavu **železničního propojení** Ostravy s Opavou podepsaná složitá historie tohoto území. Jedná se o železniční tratě:

- *Ostrava-Svinov – Opava východ* (ozn. jako trať č. 321) –postavena v roce 1855 jako odbočná dráha společnosti Severní dráha císaře Ferdinanda, prochází mimo území Hlučínska a je využívána k osobní i nákladní přepravě;

- *Hlučín – Opava východ* (ozn. jako trať č. 317) – ještě do začátku 80.let 20.století tato trať propojovala Ostravu s Opavou, dnes již funguje železniční trať přes Hlučínsko do Opavy jen z Hlučina a pouze pro osobní přepravu.

Na území Hlučínska dnes funguje i železniční spojení Opava (resp. Kravař) - Chuchelná, jedná se o pozůstatek propojení Opavy s Ratibořím, dnes pouze pro osobní přepravu.

Z hlediska železniční dopravy se na Hlučínsku navrhuje tyto úpravy:

- výhledově prověřit možnost obnovy kolejového propojení železničních tratí v česko-polském příhraničí pro vazby Opava – Kravaře – Chuchelná – Krzanowice – Racibórz,
- vybudování zastávky Dolní Benešov – Sídliště,
- upravení trati Hlučín – Opava pro smíšený provoz nákladní dopravy,
- trať Hlučín – Opava by měla být ve vytipovaných úsecích zdvoukolejněna, protože se předpokládá taktová doprava ve špičce s 15min intervalem v jednom směru. Doba jízdy Hlučín – Opava se zkrátí ze 40 na 30 minut.

U vybraných obcí jsou požadavky z hlediska úprav v železniční dopravě navrhovány pouze u Hlučina. Jedná se o požadavek na obnovení trati Hlučín - Ostrava vlakotramvaj a její propojení se železniční nebo tramvajovou sítí v Ostravě.

8.3.3.2 Dopravní infrastruktura na Osoblažsku

Důležitými hlavními dopravními **silničními trasami** procházejícími Osoblažskem jsou:

- *silnice I/57* – hlavní tepna regionu, která prochází ze severu na jih a nejvíce ovlivňuje dopravu v obcích Město Albrechtice, Třemešná a Vysoká. Také ovlivňuje i další komunikace v lokalitě,
- *silnice II/453* - na niž navazují další silnice III. třídy –(III/45717, III/45720, III/45718, III/45722). Dopravní zátěž je nejvyšší hlavně na příjezdech a výjezdech z Města Albrechtice,
- *silnice II/457* – je vedena regionem z Osoblahy směrem na Jindřichov přes Vysokou, která slouží k odvedení zbývajících částí vozidel využívajících vnitřní komunikace v tomto regionu.

V rámci příhraniční spolupráce a vazby na Polsko je využíván silniční tah Głubczyce – Krnov, popř. příhraničních komunikací (např. Slezské Rudoltice – Rowne), které je však z důvodu přirozené obnovy propustnosti hranic potřeba rekonstruovat.

Mezi komplikace v silniční dopravě na Osoblažsku patří:

- nevyhovující stav páteřní komunikační sítě sil.I/57 a I/45 a návrh směrových úprav,

- příjezdové trasy vedené přes zastavěné území, neumožňující zvýšení povolené tonáže nákladní dopravy,
- chybějící komunikace pro místní přeshraniční vazby v oblasti Osoblažska limitující rozvoj mezinárodní hospodářské spolupráce v regionu,
- nedostačující dostupnost území ORP z dálnice D1 a rychlostní silnice R48,
- severovýchodní a západní část území ORP je v nedostačující dostupnosti ze sítě silnic I. a II. třídy,
- nevyhovující dopravní dostupnost Krnova a jádrové části kraje (Ostravy) pro obce Slezské Pavlovice, Hlinka, Osoblaha, Bohušov, Rusín, Slezské Rudoltice, Dívčí Hrad, Vysoká, Jindřichov, Janov a Petrovice,
- nevyhovující parametry a stavební stav silnice I. třídy,
- nevyhovující stavební a technický stav silniční sítě zejména II. a III. třídy, vč. jejího vybavení,
- velká vnitřní zadluženost silniční sítě,
- nedořešené návaznosti silnic na území České republiky a Polska.
- U vybraných obcí jsou požadavky z hlediska silniční dopravy navrhovány u obou obcí (**Osoblaha, Slezské Rudoltice**) shodné:
 - rekonstrukce a šířkové úpravy silnice II. a III. tříd,
 - obslužné a účelové komunikace je nutné doplnit výhybny,
 - u slepých komunikací doplnit chybějící obratiště.

Železniční doprava – regionem prochází úzkokolejná železniční trať 298 Třemešná ve Slezsku – Osoblaha. Na hlavní železniční tahy je pak region napojen prostřednictvím železniční trati 292 Třemešná ve Slezsku – Krnov.

K slabým stránkám v železniční dopravě na Osoblažsku patří:

- morální a technická zastaralost železničních tratí (spodek, přejezdy, zabezpečení, rychlost),
- absence logistických center pro využití kombinované přepravy a překladiště zboží,

U vybraných obcí jsou požadavky z hlediska úprav v železniční dopravě navrhovány pouze u Osoblahy. Jedná se o požadavek na vyřešení návaznosti koncových železničních tratí na kolejovou síť Polska (Osoblaha).

8.3.4 Analýza stavu technické infrastruktury

V rámci průzkumu technické infrastruktury obou regionů jsou vzhledem k rozsáhlosti tématu porovnávány pouze data týkající se stavu zásobování pitnou vodou,

likvidace odpadních vod, zásobování elektrickou energií a zásobování plynem. U Osoblažska nejsou k dispozici všechny srovnávací údaje jako u Hlučínska.

8.3.4.1 Technická infrastruktura na Hlučínsku

Zásobování pitnou vodou

Hlučínsko – zásobování zajištěno ve všech obcích (téměř 100%), je řešeno vodovodním řadem. Obyvatelé částečně jako pitnou, ale více jako užitkovou vodu užívají vodu z vlastních studní. Vodovodní řady obcí jsou napojeny buď na nadregionální vodárenskou soustavu (tzv. OOV - Ostravský oblastní vodovod) nebo jsou obce zásobovány vodou z vlastních zdrojů z vrtů či studní.

Problematická je situace v Bolaticích, Hlučíně, Kobeřicích a Píšti. Pro bezproblémové zajištění zásobování vodou jsou navržena následující opatření:

- Bolatice - výstavba nových vrtů pitné vody, přivaděč z Dolního Benešova, rekonstrukce přivaděče pitné vody z vlastních vrtů, rekonstrukce vodojemu,
- Hlučín - nový podzemní vodní zdroj,
- Kobeřice - oprava "starého" vodojemu, rekonstrukce stávajících vrtů a přivaděče do obce, oprava stávajících vodovodních řadů v obci,
- Píšť - rekonstrukce úpravny pitné vody a zřízení hlubinného vrtu HV 3.

Hlučín – na veřejný vodovod je napojeno 99,51 % trvale bydlících obyvatel, což je v rámci ČR nadprůměrná hodnota. Počítá se i nadále s využíváním centrálních zdrojů pitné vody (OOV), ale zároveň zůstávají zachovány i místní v současnosti provozované zdroje vody (Rovniny a Darkovičky). Nadřazená vodovodní síť je kapacitně vyhovující a odpovídá požadavkům na ni kladených. Vodojem (28 920 m³) zabezpečí plynulou dodávku vody, s výstavbou nového vodojemu se počítá pouze z důvodu nutnosti v Hlučíně zajistit vyhovující tlakové poměry v síti. Navrhuje se přeložky trasově nevyhovujících řadů a doplnění sítě v navrhovaných zastavitelných plochách.

Sudice – na veřejný vodovod (ve správě SmVaK Ostrava a.s.) je napojeno 100% obyvatel. Zdrojem vody je vrt na k.ú. Strahovice, který slouží zároveň pro obec Strahovice a Rohov. Akumulace vody pro Sudice je zajištěna v zemním vodojemu Rohov (2 x 150 m³). Vodovod vyhovuje potřebám obce. Územní plán navrhuje rozšířit vodovodní síť do lokalit určených k zástavbě. Návrh je proveden v jednom tlakovém pásmu a navržené řady jsou dle konkrétních možností zaokružovány.

Likvidace odpadních vod

Hlučínsko – region patří mezi oblasti, v nichž je likvidace komunálních odpadních vod řešena centralizovaně a zajištěna na podprůměrné úrovni. Většina obcí (14) má vybudovanou pouze dešťovou kanalizaci, do níž ústí splašky domácností – přepady ze septiků, společně pak odtékají do vodotečí. Oddělenou dešťovou a splaškovou kanalizaci s následným přečištěním má 8 obcí – Hať, Hlučín, Kravaře, Ludgeřovice, Oldřišov, Sudice, Šilheřovice a Velké Hoštice, společnou kanalizaci se zaústěním do čistírny odpadních vod

(dále jen „ČOV“) pak 7 obcí - Bolatice, Dolní Benešov, Chlebičov, Chuchelná, Kobeřice, Štěpánkovice a Vřesina. Zejména u novostaveb v obcích, kde není zajištěno centrální čištění, byly vybudovány domácí čistírny odpadních vod.

Vybudování chybějící kanalizace brání v obcích s nižším počtem obyvatel vysoká nákladnost a nedostatek finančních prostředků v jejich rozpočtech.

Hlučín – stávající kanalizační síť města je navrženo rozšířit o případné další splaškové kanalizační stoky (gravitační a tlakové), o stoky jednotné kanalizace a také o čerpací stanice. Navrhuje se rekonstrukce stávající ČOV Bobrovníky, dále stávající ČOV typu CIVIS na parc. č 487/2 je navrženo zlikvidovat. Rovněž se navrhuje srážkové vody v maximální míře zadržet v území (např. miskovitý tvar terénu, vsakovací studny), přebytečné srážkové vody z okolního terénu z území odvádět dešťovou kanalizací nebo povrchově otevřenými příkopy do místních toků. V místech mimo dosah stávající kanalizace a do doby jejího vybudování je nutné likvidovat odpadní vody individuálně v malých domovních ČOV s odtokem přečištěných vod do vhodného recipientu, nebo akumulovat v bezodtokových jímkách s vyvážením odpadních vod na nejbližší ČOV.

Sudice – je zde vybudována obecní kanalizace zakončená Likvidace odpadních vod je v Sudicích vyřešena. Je navrženo odkanalizovat plochy navržené pro novou zástavbu. Stoková síť bude budovaná jako oddílná se splaškovými stokami ústícími na stávající ČOV, jejíž kapacita do budoucna není dostačující a navrhuje se její rozšíření ve stávající ploše východním směrem. ve východní části území, z plochy výroby a skladování bude likvidace odpadních vod individuálním způsobem - akumulací v bezodtokové jímce s vyvážením odpadu. Dešťové vody z území je nutné v maximální míře zadržet v území (např. miskovitý tvar terénu nebo vsakovací studny), přebytečné dešťové vody z území odvádět stávajícími krátkými úseky dešťové kanalizace do místního toku.

Zásobování elektrickou energií

Hlučínsko – nejsou zde provozovány velké zdroje elektrické energie. Potřeba el. energie je zajišťována z distribučních sítí VVN a VN, konkrétně z rozvodů R 110/22kV v Dolním Benešově a Velkých Hošticích. Nadřazená soustava VVN 110kV – L 982, 682 plně zabezpečuje dodávku elektrické energie do území. Potřeba elektrického příkonu pro novou výstavbu bude zajišťována rozšiřováním distribuční sítě VN 22 kV, spolu s výstavbou nových distribučních trafostanic VN/NN. Na území ORP Hlučín jsou nově vybudovány 2 větrné elektrárny soukromými investory.

Hlučín – je napájen z rozvodny R 22kV Dolní Benešov. Pro zajištění spolehlivé dodávky elektrické energie je současné přetížení rozvodny R 22 kV Dolní Benešov řešeno připravovanou realizací stavby posilující rozvodny (mimo území města Hlučína vedle stávající rozvodny v Dolním Benešově. Na území města se na několika místech z důvodu střetu s navrhovanou zástavbou či jinými záměry navrhuje přeložky stávající venkovní

vedení VN mimo navrhované zastavitelné plochy. Stávající distribuční trafostanice (DTS) budou doplněny novými DTS navrženými v lokalitách s novou výstavbou.

Sudice – jsou napojeny z linky 160 (rozvodna Velké Hoštice – Bělá) včetně 4 ks trafostanic. Nenavrhuje se výstavba nových trafostanic, ani výstavbu nového vedení VN. Z důvodu předpokládaného navýšení potřeby elektrického příkonu jsou navrženy pouze rekonstrukce stávajících trafostanic na vyšší výkon, včetně vybudování příjezdových komunikací k nim.

Zásobování plynem

Hlučínsko – celé území (kromě obce Třebom) je plošně plynofikováno. Od jihu směrem na sever do Polska je navržen koridor propojovacího velmi vysokotlakého plynovodu VVTL DN 500 Děhylov - Hať – státní hranice ČR / Polsko. Potřeba plynu pro novou výstavbu v jednotlivých obcích bude zajištěna rozšiřováním místních sítí v souladu se zpracovanou ÚPD. Výhledově by bylo možno provést plynifikaci obce Třebom, a to přivedením středotlakého (STL) plynovodu z obce Sudice.

Hlučín – územím prochází navržený koridor PZ10 - koridor propojovacího plynovodu Děhylov - Hať – státní hranice ČR/Polsko převzatý ze ZÚR Moravskoslezského kraje. Zásobování města plynem je řešeno v přímé vazbě na stávající plynárenská zařízení. Nenavrhují se nové trasy velmi vysokotlakého (VTL) plynovodu ani nové regulační stanice. Vysokotlaké plynovody a regulační stanice jsou kapacitně dostatečné a ve vyhovujícím technickém stavu. Nově navržená zástavba bude napojena z rozšířené středotlaké sítě, která má dostatečnou kapacitní rezervu. Nízkotlaká plynovodní síť (NTL) bude postupně rekonstruována na středotlakou.

Sudice – napojeny STL plynovod ze Strahovic. Je navrženo zavedení plynifikace do míst navrhované zástavby RD i do zástavby k podnikání.

Na Hlučínsku je technická infrastruktura na poměrně dobré úrovni, i když některé části po letech užívání potřebují upravit, rozšířit, zrekonstruovat či nahradit za nové. Vzhledem k pravidelným aktualizacím ÚAP a následného pořízení nových ÚP (či jejich změn) většiny obcí lze konstatovat, že aktuální informace získané z těchto dokumentů a poskytnutím dalších doplňujících dat správci konkrétní infrastruktury lze zodpovědně přistupovat k posouzení stavu této technické infrastruktury v ORP, prověřit problémy jednotlivých složek, navrhnout vhodné řešení a nadále rozvíjet a koordinovat další kroky ke zlepšení a funkčnosti této části veřejné infrastruktury.

8.3.4.2 Technická infrastruktura na Osoblažsku

Zásobování pitnou vodou

Osoblažsko – zásobování zajištěno systémem skupinového vodovodu, do něž je zajištěna dodávka z vlastních zdrojů (vrt TR4 v Třemešné s dostatečnou vydatností), umožňující napojení dalších sídel. Zásobení obyvatel pitnou vodou je z 95,5%

z veřejných vodovodů (ze skupinových 78%, z lokálních 17,5%) a přesahuje průměr Moravskoslezského kraje 93,6% obyvatel (dle Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací na území kraje). Dlouhodobě jsou zaznamenávány vysoké ztráty vody z vodovodů pro veřejnou potřebu. Provozovatelem je VODA - svazek obcí.

Osoblaha – zásobování pitnou vodou zajištěno stávající vodovodní sítí skupinovým vodovodem ze zdroje Třemešná – Damašek. Stávající systém zásobování Osoblahy pitnou vodou napojením na skupinový vodovod je vyhovující a zůstane zachován i do budoucna. S rozšířením vodovodní sítě se počítá v celkové délce asi 300 m. Dále je nutné provést rekonstrukci zastaralého vedení vodovodních řádů (opakující se poruchy a ztráty, místy předválečné potrubí) ulic Třešňová a ul. Za Řekou v celkové délce 500 m

Slezské Rudoltice – zásobování území obce pitnou vodou ze skupinového vodovodu Osoblažsko zůstane zachováno. Výrobní areály ve Víně budou nadále vlastní místní vodní zdroje.

Likvidace odpadních vod

Osoblažsko - kanalizační systém je částečně vybudován pouze ve městě Město Albrechtice a v obcích Osoblaha a Třemešná. V ostatních obcích mikroregionu není kanalizační síť vůbec vybudována. Napojení obyvatel na soustavnou kanalizaci svedenou na centrální čistírnu odpadních vod v 64,5% odpovídá průměru Moravskoslezského kraje 65% obyvatel (dle Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací na území kraje). Ve většině sídel je zastaralý kanalizační systém se soustavnou kanalizací. Nedostatečný rozsah kanalizačních sítí je v obcích s vybudovanými ČOV - Město Albrechtice, Krnov, Osoblaha, Hošťálkovy, Jindřichov a Lichnic. Absence soustavných kanalizací a čistíren odpadních vod v sídlech do 2000 obyvatel. Nevyhovující odkanalizování obcí je v povodích vodních toků Osoblaha, Hrozová, Prudník, Sádecký potok a Čížina, které jsou dle Plánu oblasti povodí Odry vyhodnoceny s potenciálně nevyhovujícím ekologickým stavem.

Osoblaha – likvidace odpadních vod řešena napojením kanalizační soustavy na stávající ČOV.

Slezské Rudoltice – v obci není vybudována žádná soustavná kanalizace. Čištění odpadních vod z jednotlivých objektů je zajištěno v septicích či žumpách, ty mají přepady zaústěny do povrchových příkopů případně tratí. Je navržena výstavba splaškové kanalizace včetně ČOV. Likvidace odpadních vod v Amálině, Kobernu, Víně a v plochách, které budou mimo dosah kanalizace, bude nadále řešen individuálně. Dešťové vody budou přednostně zasakovány nebo odváděny povrchově nebo dešťovou kanalizací do vodotečí.

Zásobování elektrickou energií

Osoblažsko – zásobování elektrickou energií obcí mikroregionu je zajištěno energetickou společností ČEZ, a.s.. navrhuje se úpravy ke zkvalitnění distribuční sítě, posílit stávající distribuční vedení 22 kV o nové vedení, postupná obnova distribuční sítě

110 kV a 22 kV s vyššími parametry. Také se navrhuje využití území pro výstavby výroben elektrické energie z obnovitelných zdrojů. Zvažuje se orientace na využití energetického potenciálu biomasy při kombinované výrobě elektrické energie a tepla.

Osoblaha – zásobování el. energií řešena z rozvodné soustavy VN 22 kV odbočkou z linky Bohušov – Karlov, Sádek.

Slezské Rudoltice - hlavním zásobovacím vedením el. energie je vedení vysokého napětí 22 kV odbočky linky VN č. 34. Stávající systém 10 distribučních trafostanic zásobujících zastavěné území se nemění.

Zásobování plynem

Osoblažsko - obce nejsou zásobeny zemním plynem. Pouze Město Albrechtice má plynovod a částečně je zemní plyn rozveden i v obci Třemešná. Smluvním dodavatelem zemního plynu pro Město Albrechtice je RWE, a. s., která má oblastní pobočku pro obce mikroregionu v Opavě.

Osoblaha – obec není zásobena zemním plynem, ani se neuvažuje s její plynifikací.

Slezské Rudoltice – obec není zásobena zemním plynem, se zásobováním obce plynem se nepočítá.

8.3.5 Analýza stavu pořizování územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace

Další budoucí rozvoj sídelní struktury řeší obce ve svých ÚPD. Podkladem pro pořízení těchto dokumentů jsou potřebné ÚPP jakožto tradiční nástroje územního plánování. V dalších podkapitolách je věnována pozornost stavu ÚPP obou regionů a následně i ÚPD vybraných obcí.

Rozvoj sídelní struktury je jedním z úkolů územního plánování, jak je mj. uvedeno v § 19 stavebního zákona, kdy je potřeba zejména stanovovat podmínky pro obnovu a rozvoj sídelní struktury a pro kvalitní bydlení. Jedním z úkolů územního plánování je pak stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území dle § 19, odst. 1, písm. d) stavebního zákona. Obecně se ochranou struktury zástavby rozumí především zachování logické návaznosti na historicky utvořené stavební čáry, měřítko staveb a charakter zástavby. Pro obnovu či doplnění sídelní struktury pak vymezují ÚP v zastavěném území plochy přestavby. ÚP stanovuje hodnoty území, které určuje k ochraně a rozvoji, a to například strukturu obce a její měřítko a výškovou hladinu.

Účelem vyhodnocování situace ve vybraných regionech z hlediska pořizování územně plánovacích podkladů a u jednotlivých obcí z hlediska stavu pořizování územně plánovací dokumentace, a to v časovém rozmezí let 2001 – 2015, bylo zjistit rozdílnost požadavků a nároků na úpravu zejména ÚPD, důvod četnosti změn ÚP, a to s přihlédnutím na polohu těchto obcí vzhledem k nejbližším městům. Sledované období

pořizované územně plánovací dokumentace vybraných obcí Hlučínska a Osoblažska bylo původně plánováno v časovém úseku od roku 1991 do roku 2015 (tzn. 25 let), kdy změnou socioekonomických podmínek vyvstala potřeba od základů změnit tyto dokumentace. Vzhledem k tomu, že již nebylo možné kompletně dohledat všechny potřebné ukazatele a srovnávací údaje jsou již u některých obcí nedostupné, bylo časové období upraveno na časový úsek 2001 – 2015, tzn. do doby, kdy jsou již potřebné údaje k dispozici. Jako podklad pak posloužily informace zejména z ÚP dotčených obcí, ÚAP jednotlivých ORP, informace formou dotazů na jednotlivé obce a pořizovatele jejich ÚP a webové stránky ORP.

8.3.5.1 Analýza územně plánovací podkladů

Jak bylo uvedeno v jedné z předchozích kapitol (3.2.1 Územně plánovací podklady), patří k ÚPP kromě ÚAP také ÚS.

Územně analytické podklady (ÚAP)

ÚAP jsou pořizovány a průběžně aktualizovány v podrobnosti pro správní obvod jednotlivých ORP a pro území jednotlivých krajů. V případě řešeného území pořizují a průběžně aktualizují v podrobnosti pro správní obvod svých ORP (tzn. jsou pořizovatelem ÚAP) u vybraných obcí tyto ÚÚP:

- pro **Hlučín** – Městský úřad Hlučín, odbor výstavby, oddělení strategií a plánování,
- pro obec **Sudice** – Městský úřad Kravaře, odbor výstavby, územního plánování a životního prostředí,
- pro obce **Osoblaha** a **Slezské Rudoltice** - Městský úřad Krnov, odbor výstavby.

U všech těchto pořizovatelů ÚAP pro své ORP je pořizovatelská činnost shodná. Pořizovatelé do doby ukončení platnosti starého stavebního zákona (do 31.12.2006) neměli povinnost pořizovat ÚAP. Ovšem od nabytí účinnosti nového stavebního zákona (tzn. od 1.1.2007) měli povinnost pořídit ÚAP, a to k datu 31.12.2008. Pořízené ÚP pak prezentovali na svých webových stránkách.

V souladu se stavebním zákonem prováděli tito pořizovatelé rovněž průběžnou aktualizaci ÚAP, a to na základě nových údajů o území a průzkumu území získaných od poskytovatelů údajů, kterými jsou příslušné orgány veřejné správy, jím zřízené právnické osoby a vlastníci dopravní a technické infrastruktury. Údaje o území mohou být použity pro činnost orgánů veřejné správy, založení a vedení technické mapy a pro činnost projektanta územně plánovací dokumentace a územní studie.

Pořizovatelé pak co každé 4 roky (do 31.12.2017 to bylo každé 2 roky) pořídili jejich úplnou aktualizaci.

První úplná aktualizace ÚAP obcí ORP byla pořízena do 31. 12. 2010.

Druhá úplná aktualizace ÚAP obcí ORP byla pořízena do 31. 12. 2012.

Třetí úplná aktualizace ÚAP obcí ORP byla pořízena do 31. 12. 2014.

Čtvrtá úplná aktualizace ÚAP obcí ORP byla pořízena do 31. 12. 2016.

Pátá úplná aktualizace ÚAP obcí ORP však bude v souladu s novelou stavebního zákona účinnou od 1.1.2018 pořízena nejpozději až do 31.12.2020, tzn. do 4 let od poslední aktualizace.

Územní studie (ÚS)

V případě pořizování ÚS pro vybrané obce řešeného území je jejich pořizovatelem stejně jako u ÚAP rovněž příslušný ÚÚP, který ÚS pořizuje na žádost obce. Úkolem ÚÚP jakožto pořizovatele je pořizovat ÚS v případech, kdy je to uloženo územně plánovací dokumentací, nebo z vlastního nebo jiného podnětu. V zadání ÚS pak pořizovatel určí obsah, rozsah, cíle a účel tohoto dokumentu. Po pořízení ÚS pořizovatel schválí možnost jejího využití a podá návrh na vložení dat o této studii do evidence územně plánovací činnosti prostřednictvím registračního listu ÚS, který zašle krajskému úřadu. ÚS ověřuje možnosti a podmínky změn v území, navrhuje, prověřuje a posuzuje možná řešení vybraných problémů, případně úprav nebo rozvoj některých funkčních systémů v území, například veřejné infrastruktury, územního systému ekologické stability, které by mohly významně ovlivňovat nebo podmiňovat využití a uspořádání území nebo jejich vybraných částí.

Obce řešeného území mají také zpracovány ÚS, jejichž evidence je zveřejněna na webových stránkách Ústavu územního rozvoje v rámci evidence územně plánovací činnosti. Jsou zde uvedeny pouze aktuálně platné studie, evidence starších (spíše urbanistických studií) není k dispozici.

Přehled pořizovatelem schválených a aktuálně platných územních studií obcí řešeného území:

Hlučín:

Název ÚS	Zadání	Schválení možnosti využití pořizovatelem
Územní studie - Na Důlkách	24.2.2012	6.8.2013
Územní studie Hlučín - Dlouhoveská - Moravská	24.2.2012	6.8.2013
Územní studie Hlučín - ul. Vinohradská lokalita 9 - severní část	16.6.2014	30.7.2014
Územní studie Hlučín - Vinohradská	24.2.2012	18.4.2013
Územní studie Hlučín Bobrovníky - střed	9.9.2016	24.1.2018
Územní studie Hlučín ul. Roviny - za starou školkou - lokalita 4	11.8.2014	22.12.2015

Tab. 8. Přehled aktuálních schválených územních studií pro město Hlučín dle Evidence územně plánovacích činností, zdroj: www.uur.cz

Sudice:

Název ÚS	Zadání	Schválení možnosti využití
----------	--------	----------------------------

		pořizovatelem
Územní studie "Zámecká"	30.11.2015	11.2.2016

Tab. 9. Přehled aktuálních schválených územních studií pro obec Sudice dle Evidence územně plánovacích činností, zdroj: www.uur.cz

Osoblaha:

Název ÚS	Zadání	Schválení možnosti využití pořizovatelem
-	-	-

Tab. 10. Přehled aktuálních schválených územních studií pro obec Osoblaha dle Evidence územně plánovacích činností, zdroj: www.uur.cz

Slezské Rudoltice:

Název ÚS	Zadání	Schválení možnosti využití pořizovatelem
-	-	-

Tab. 11. Přehled aktuálních schválených územních studií pro obec Slezské Rudoltice dle Evidence územně plánovacích činností, zdroj: www.uur.cz

8.3.5.2 Územní plány vybraných obcí Hlučínska

Pro vybranou obec **Hlučín** provádí územně plánovací činnost úřad ORP Hlučín, tzn. Městský úřad Hlučín, odbor výstavby. Tento úřad je pořizovatelem územně plánovací dokumentace obce Hlučín a na základě žádostí dalších obcí ORP Hlučín a ve spolupráci s určeným členem jejich zastupitelstva (v souladu s § 47 stavebního zákona tzv. „určeným zastupitelem“) pořizuje územní plány včetně změn a také pořizuje pro celé správní území ORP Hlučín územně plánovací podklady.

Pro vybranou obec **Sudice** provádí územně plánovací činnost úřad ORP Kravaře, tzn. Městský úřad Kravaře, odbor výstavby, územního plánování a životního prostředí. Tento úřad je pořizovatelem územně plánovací dokumentace obce Sudice na základě žádostí této obce (a dalších obcí ORP Kravaře) a ve spolupráci s určeným zastupitelem pořizuje územní plány včetně změn a také pořizuje pro celé správní území ORP Kravaře územně plánovací podklady.

ÚP Hlučín

Ve sledovaném období (2001 – 2015) byl v platnosti územní plán, který byl schválen dne 29.6.2004 Zastupitelstvem města, jehož závazná část byla vydána obecně závaznou vyhláškou Města Hlučína, a který nahrazoval původní územní plán z roku 1992. Územní plán od doby schválení prošel 10 změnami:

- **změna č. 1** - vydána Zastupitelstvem města Hlučína formou opatření obecné povahy dne 4.3.2008 (*řešila požadavek na změnu funkčního využití pro možné rozšíření hřbitova pro umístění hrobů německých vojáků*),
- **změna č. 2** - vydána Zastupitelstvem města Hlučína formou opatření obecné povahy dne 21.7.2008 (*řešila požadavek na změnu využití území pro výstavbu RD*),

- **změna č. 3** - vydána Zastupitelstvem města Hlučína formou opatření obecné povahy dne 19.4.2011 *(řešila požadavek na změnu umístění prvků územního systému ekologické stability)*,
- **změna č. 4** - 23.7.2009 Zastupitelstvo města Hlučína rozhodlo na základě žádosti navrhovatele o ukončení projednávání změny č.4 ÚP Hlučína *(řešila změnu funkčního využití v lokalitě u dřevařských závodů pro výstavbu bytových domů, tzv. villa housů)*,
- **změna č. 5** - vydána Zastupitelstvem města Hlučína formou opatření obecné povahy dne 4.5.2010 *(řešila 11 požadavků na změnu využití území, převážně pro výstavbu RD)*,
- **změna č. 6** - vydána Zastupitelstvem města Hlučína formou opatření obecné povahy dne 13.7.2009 *(řešila úpravu textové části a úpravu regulativů závazné části územního plánu města Hlučína týkající se území podnikatelských aktivit a území průmyslu, a to v tom smyslu, že v těchto územích bude nepřípustné realizovat stavby pro separaci, likvidaci a spalování veškerých odpadů včetně biologických a staveb s těmito provozy souvisejícími)*,
- **změna č.7** - vydána Zastupitelstvem města Hlučína formou opatření obecné povahy dne 21.6.2011 *(řešila požadavek na změnu využití funkce plochy v lokalitě západně od areálu bývalých vojenských kasáren na území podnikatelských aktivit)*,
- **změna č.8** - vydána Zastupitelstvem města Hlučína formou opatření obecné povahy dne 7.6.2012 *(řešila 4 požadavky na změnu využití území, převážně pro výstavbu RD)*,
- **změna č.9** - vydána Zastupitelstvem města Hlučína formou opatření obecné povahy dne 7.6.2012 *(řešila 8 požadavků na změnu využití území, převážně pro výstavbu RD)*,
- **změna č.10** - vydána Zastupitelstvem města Hlučína formou opatření obecné povahy dne 15.12.2011 *(řeší úpravu regulativů pro 20 stávajících lokalitách města a 8 požadavků na změnu využití území)*.

Zastupitelstvo města Hlučína rozhodlo dne 15.9.2011 o pořízení nového územního plánu města. Důvodem pro toto rozhodnutí bylo:

- povinnost ÚP upravit, v rozsahu provedené úpravy projednat a vydat, jinak pozbude platnosti - dle § 188 odst. 1 stavebního zákona lze územně plánovací dokumentaci sídelního útvaru nebo zóny, územní plán obce a regulační plán schválené před 1. lednem 2007 do 31. prosince 2022 podle tohoto zákona upravit, v rozsahu provedené úpravy projednat a vydat, jinak pozbývají platnosti. Tímto postupem by došlo k „transformaci“ (převedení) celého dosavadního ÚP města, tedy její závazné i směrné části, na územní plán dle nové právní úpravy a přitom

zachování věcného řešení takto upravované ÚPD. Právní úprava však neumožňuje, aby tato „transformace“ zahrnovala například vymezení nových zastavitelných ploch nebo změny ve využití již vymezených ploch apod. což znamená, že během doby úpravy by nebylo možno provádět změny ÚP a zapracovávat žádné požadavky do úpravy, proto bylo od této možnosti upuštěno a rozhodnuto o pořízení nového ÚP města,

- možnost změny koncepce rozvoje území města a zohlednění nových skutečností, které nastaly od schválení dosavadních změn ÚP města,
- možné využití v té době již pořízených ÚAP (což oproti předchozímu období snížilo náklady na pořízení, kdy již nebylo potřeba provádět nákladné průzkumy a rozborů území a urychlilo lhůty pořízení územního plánu).

Následně bylo zpracováno zadání tohoto nového územního plánu, které bylo projednáno v souladu s platnou legislativou a následně Zastupitelstvem města dne 7.6.2012 schváleno. Poté byl vybraným zpracovatelem zpracován návrh nového ÚP, který byl v souladu s postupy danými stavebním zákonem a související legislativou projednán a dne 21.2.2017 vydán Zastupitelstvem města formou opatření obecné povahy (s nabytím účinnosti dne 23.3.2017).

Od doby vydání tohoto dokumentu však postupně přibýly další požadavky na úpravu územního plánu, proto Zastupitelstvo města musí rozhodnout, zda bude pořízena změna územního plánu a zároveň o tom, který z celkem 55 předložených návrhů na pořízení změny ÚP Hlučína (převážně požadavky na změnu využití území pro výstavbu RD) bude předmětem změny č.1 tohoto ÚP.

Novela stavebního zákona s účinností od 1.1.2018 nabízí dle § 55a a § 55b možnost pořídit změnu územního plánu z vlastního podnětu ve zkráceném postupu, tzn. pouze formou veřejného projednání s vypuštěním předešlých fází projednání (tzn. bez projednání zadání a společného projednání návrhu změny územního plánu s dotčenými orgány, krajským úřadem a sousedními obcemi). Podmínkou zkráceného postupu však je před rozhodnutím Zastupitelstva města zajistit k navrhovanému obsahu změny územního plánu:

- v souladu s § 55a odst. 2 písm. d) stavebního zákona stanovisko krajského úřadu jako příslušného orgánu ochrany přírody z hlediska možného vyloučení významného vlivu na evropsky významnou lokalitu nebo ptačí oblast,

- v souladu s § 55a odst. 2 písm. e) stavebního zákona stanovisko krajského úřadu jako příslušného orgánu ochrany přírody, který uvede, zda má být návrh změny posuzován z hlediska vlivů na životní prostředí.

ÚP Sudice

Ve sledovaném období (2001 – 2015) byl v platnosti územní plán, který byl schválen dne 17.12.1997 Zastupitelstvem obce Sudice, jehož závazná část byla vydána obecně závaznou vyhláškou obce Sudice, a který nahrazoval původní územní plán.

Územní plán od doby schválení prošel 2 změnami:

- **změna č. 1** – schválena dne 20.2.2002 Zastupitelstvem obce Sudice, jehož závazná část byla vydána obecně závaznou vyhláškou obce Sudice (*řešila požadavek na změnu trasování vedení přeložky silnice I/46, doplnění inženýrských sítí, zapracování studie plochy rodinných domů, změna funkcí, redukce regulativů*),
- **změna č. 2** – schválena dne 10.9.2003 Zastupitelstvem obce Sudice, jehož závazná část byla vydána obecně závaznou vyhláškou obce Sudice (*řešila požadavek na zajištění nových ploch pro rodinné domy a změna funkčních ploch*).

Zastupitelstvo obce Sudice rozhodlo dne 5.10.2010 o pořízení nového územního plánu obce. Důvodem pro toto rozhodnutí bylo:

- povinnost ÚP upravit, v rozsahu provedené úpravy projednat a vydat, jinak pozbude platnosti - od této možnosti bylo upuštěno a rozhodnuto o pořízení nového ÚP obce,
- v mnoha ohledech překonaný ÚP bylo nutné v širším měřítku přehodnotit, zejména u ploch individuální výstavby, hromadného bydlení, podnikání a veřejného prostranství,
- potřeba aktualizace zastavěného území
- potřeba aktualizace regulačních podmínek tak, aby územní plán byl nadčasovým dokumentem vytvářejícím podmínky pro hospodářský a společenský rozvoj,
- z důvodu možného využití v té době již pořízených ÚAP (což oproti předchozímu období snížilo náklady na pořízení, kdy již nebylo potřeba provádět nákladné průzkumy a rozbory území a urychlilo lhůty pořízení územního plánu).

Následně bylo zpracováno zadání tohoto nového územního plánu, které bylo projednáno v souladu s platnou legislativou a následně Zastupitelstvem obce Sudice schváleno dne 28.2.2011. Poté byl vybraným zpracovatelem zpracován návrh nového ÚP, který byl v souladu s postupy danými stavebním zákonem a související legislativou projednán a dne 13.4.2015 vydán Zastupitelstvem obce Sudice formou opatření obecné povahy (s nabytím účinnosti dne 28.4.2015).

obec	datum schválení / vydání ÚP obce	číslo změny ÚP resp. N – nový ÚP / rok schválení - vydání (důvod pro její pořízení: B- bydlení, OV-občanská vybavenost, ÚSES- územní systém, ekologické stability, D- doprava)	3 základní problémy obce
Hlučín	29.6.2004 21.2.2017	1/2008 (OV- hřbitov), 2/2008 (B), 3/2008 (ÚSES, B, D), 4/2009 (B nedokončeno), 5/2010 (B), 6/2009 (B, ne bioplyn. stanice), 7/2010 (P zrušeno), 8/2012 (B), 9/2012 (B), 10/2011 (B), N/2017, 1/2019	1. dopravní situace vyřešit obchvatem, 2. vymezit plochy pro rodinnou zástavbu, kde by bylo reálné stavět (nebrání vlastnické vztahy), 3. omezit výstavbu dalších komerčních zařízení většího rozsahu v městě (je jich již nyní hodně).
Sudice	13.4.2015	N 1997, 1/2002 (B), 2/2003 (B), N/2015	odlehlá poloha u hranic s Polskem; získání pozemků pro B od PÚ

Tab. 12 – porovnání pořizování územních plánů vybraných obcí Hlučínska, zdroj: (archiv pořizovatelů ÚP)

8.3.5.3 Územní plány vybraných obcí Osoblažska

Pro vybrané obce **Osoblaha** a **Slezské Rudoltice** provádí územně plánovací činnost úřad ORP Krnov, tzn. Městský úřad Krnov, odbor výstavby. Tento úřad je pořizovatelem územně plánovací dokumentace obcí Osoblaha a Slezské Rudoltice na základě žádostí těchto obcí (a dalších obcí ORP Krnov) a ve spolupráci s určeným zastupitelem pořizuje územní plány včetně změn a také pořizuje pro celé správní území ORP Krnov územně plánovací podklady.

ÚP Osoblaha

Ve sledovaném období (2001 – 2015) byl v platnosti územní plán, který byl schválen dne 6.12.2006 Zastupitelstvem obce Osoblaha, jehož závazná část byla vydána obecně závaznou vyhláškou obce Osoblaha, a který nahrazoval původní územní plán. Schválení tohoto dosud platného územního plánu předcházelo zpracování územně plánovacího podkladu, kterým se stala v rámci průzkumů a rozborů Urbanistická studie, a která byla zpracována a dne 20.12.1995 odevzdána, aby následně posoužila jako podklad pro zpracování územního plánu. Vlastní zahájení projednávání proběhlo až v červenci roku 2003. Územní plán od doby schválení neprošel žádnými změnami. Z důvodů nutnosti danou stavebním zákonem (§ 188 odst. 1 stavebního zákona) rozhodlo Zastupitelstvo obce Osoblaha dne 13.12.2017 o pořízení nového územního plánu obce. Následně bylo zpracováno zadání tohoto nového územního plánu, které bylo projednáno v souladu s platnou legislativou a následně Zastupitelstvem obce schváleno dne 19.12.2018. Uvedené zadání poslouží jako podklad pro výběr zhotovitele, který následně zpracuje textovou a grafickou část návrhu nového územního plánu jako podklad pro společné projednání s dotčenými orgány, krajským úřadem a sousedními obcemi a poté i v další fázi s veřejností v rámci řízení o územním plánu, kdy proběhne veřejné projednání. Po provedení nezbytných úkonů daných stavebním zákonem bude nový územní plán předložen Zastupitelstvu obce k vydání formou opatření obecné povahy. Jak je uvedeno ve schválení zadání [20], nový územní plán by měl zahrnovat:

- požadavky na základní koncepci rozvoje obce, vyplývající z:

- PÚR,
 - ZÚR,
 - ÚAP,
- další požadavky vyplývající z provedených průzkumů a rozborů území (celkem 33 požadavků), jako např.:
 - pro nové plochy bydlení využívat proluky, prověřit stávající návrhové plochy dle platného ÚP,
 - nenavrhovat nové plochy pro občanskou vybavenost, využít v plné míře stávající stabilizované plochy,
 - navrhnout případné rozšíření ploch pro sport a rekreaci místního významu včetně vypuštění plochy pro realizaci golfového hřiště v jihozápadní části obce,
 - navrhnout plochy přestavby v plochách nevyužívaných areálů a objektů odpovídající nově navržené koncepci rozvoje obce,
 - nenavrhovat nové plochy pro výrobu a skladování a stávající plochy ponechat jako stabilizované,
 - regulační podmínky pro využití jednotlivých funkčních ploch s rozdílným způsobem využití kromě hlavního, přípustného a nepřipustného využití doplnit i o podmínky prostorového uspořádání a ochrany krajinného rázu.
- požadavky na vymezení ploch a koridorů územních rezerv a na stanovení jejich využití,
- požadavky na prověření vymezení veřejně prospěšných staveb, veřejně prospěšných opatření a asanací, pro které bude možné uplatnit vyvlastnění nebo předkupní právo,
- požadavky na prověření vymezení ploch a koridorů, ve kterých bude rozhodování o změnách v území podmíněno vydáním regulačního plánu, zpracováním územní studie nebo uzavřením dohody o parcelaci,
- případný požadavek na zpracování variant řešení,
- požadavky na uspořádání obsahu návrhu územního plánu a na uspořádání obsahu jeho odůvodnění včetně měřítek výkresů a počtu vyhotovení,
- požadavky na vyhodnocení předpokládaných vlivů územního plánu na udržitelný rozvoj území.

ÚP Slezské Rudoltice

Ve sledovaném období (2001 – 2015) byl v platnosti územní plán, který byl schválen dne 27.9.2000 Zastupitelstvem obce Slezské Rudoltice, jehož závazná část byla vydána obecně závaznou vyhláškou obce Slezské Rudoltice, a který nahrazoval původní územní plán. Zastupitelstvo obce dne 26.2.2009 rozhodlo o pořízení Změny č. 1

Územního plánu obce. Změna č. 1 pak byla v souladu s postupy danými stavebním zákonem a související legislativou projednána a v průběhu roku 2013 vydána Zastupitelstvem obce formou opatření obecné povahy.

Z důvodů pozbytí platnosti tohoto územního plánu včetně jeho změny č.1 ke dni 31.12.2014 rozhodlo Zastupitelstvo obce Slezské Rudoltice dne 14.10.2015 o pořízení nového územního plánu obce. Následně bylo zpracováno zadání tohoto nového územního plánu, které bylo projednáno v souladu s platnou legislativou a následně Zastupitelstvem obce schváleno dne 22.12.2015. Poté byl vybraným zpracovatelem zpracován návrh nového ÚP, který byl v souladu s postupy danými stavebním zákonem a související legislativou projednán a dne 28.6.2017 vydán Zastupitelstvem obce formou opatření obecné povahy (s nabytím účinnosti dne 14.7.2017).

obec	<i>datum schválení / vydání ÚP obce</i>	<i>číslo změny ÚP resp. N –nový ÚP / rok schválení - vydání</i>	<i>3 základní problémy obce</i>
Osoblaha	6.12.2006	-	1. nízká intenzita bytové zástavby, 2. záplavové území omezuje část zastavitelných ploch, 3. nezaměstnanost
Slezské Rudoltice	27.9.2000 28.6.2017	1/2013, N/2017	1. dopravní dostupnost části obce, 2. pokles počtu obyvatel 3. nezaměstnanost

Tab. 13 – porovnání pořizování územních plánů vybraných obcí Osoblažska, zdroj: (archiv pořizovatelů ÚP)

8.3.5.4 Zhodnocení stavu pořizování územně plánovací dokumentace vybraných obcí Hlučínska a Osoblažska

Územní plánování je účinným nástrojem pro plánování rozvoje jednotlivých obcí, kvalita zpracovaného urbanistického řešení pak důležitým aspektem pro další vývoj těchto sídel.

Porovnáním jednotlivých dostupných dat týkajících se pořizování územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace řešených území a vybraných obcí bylo zjištěno, že:

Z hlediska **pořizování ÚAP** jsou v daných územích tyto podklady v souladu se stavebním zákonem pořizovány a zpracovány včetně legislativou požadovaných aktualizací a při vlastní územně plánovací činnosti jsou využívány ve všech ORP, jak je patrné z jednotlivých podkladů a dovoláváním se na tyto podklady v jejich textových částech. Obce do tohoto procesu pořizování ÚAP a jejich změn (resp. aktualizací) vstupují jakožto jeden z možných významných poskytovatelů údajů a jako zdroj informací pro tvorbu ÚAP.

Z hlediska **pořizování ÚS** z uvedeného přehledu vyplývá, že územní studii (ÚS) jakožto územně plánovací podklad a nástroj územního plánování využívají aktuálně nejvíce Hlučín (pro 6 lokalit) a obec Sudice (pro jednu lokalitu). V rámci obou obcí Osoblažska nejsou tyto nástroje územního plánování aktuálně vůbec využívány. Souvisí

to celkově s potřebou měnit a prověřovat podmínky změn v těchto územích, na Hlučínsku je přístup obcí v tomto ohledu aktivnější.

Z hlediska **pořizování ÚP** jsou rovněž aktivnější obce Hlučínska. U pohraniční obce Sudice v průběhu 15 let proběhly 2 změny původního územního plánu a zároveň bylo v roce 2015 rozhodnuto o pořízení zcela nového ÚP. Rovněž Hlučín původní územní plán z počátku 90. let nahradil v roce 2004 novou územně plánovací dokumentací, která v průběhu 8 let dostala 10 změn. Neustálá potřeby měnit ÚPD charakterizuje region, který se neustále rozvíjí a je zde potřeba zejména z důvodu možných investičních tlaků přizpůsobovat tomu i ÚP.

Požadavky na pořízení ÚP obcí Hlučínska a jejich změn a četnost se liší v souvislosti:

- s aktuálními potřebami a požadavky fyzických a právnických osob jednotlivých obcí – patří zde zejména požadavky občanů na změnu využití území (vymezením nových zastavitelných ploch a ploch přestavby) např. pro bydlení, podnikání, těžbu či výstavbu větrných elektráren,
- s aktuálními potřebami a požadavky jednotlivých obcí – např. problémy týkající se dopravní a technické infrastruktury (např. vybudování kanalizace, plochy pro ČOV, přeložky VN), protipovodňová opatření, vybudování či rozšíření skladky, veřejné prostranství a zeleň v intravilánu a extravilánu,
- s aktuálními potřebami a požadavky sousedních obcí či celého Hlučínska – např. přeložka I/56 mimo zastavěné území obcí (Velké Hoštice, Kravaře, Dolní Benešov, Kozmice, Hlučín, Ludgeřovice), cyklostezka mezi sousedními obcemi či několika obcemi řešeného území,
- s požadavky vyplývající z platné legislativy – úprava textové a grafické části dle platných prováděcích vyhlášek stavebnímu zákonu,
- s požadavky dotčených orgánů a správců inženýrských sítí – např. dodržení hygienických hlukových limitů, ochranných pásem, zemědělského půdního fondu, ochrany přírody a krajiny, lesů, požární prevence, památkové péče apod.,
- s požadavky z ÚAP – charakterizují významné hodnoty území, limity, problémy i možnosti jeho dalšího rozvoje, novými limity vznikají případné nové problémy a střety v území,
- s požadavky nadřazené územně plánovací dokumentace celorepublikového či krajského rozsahu se svými nadmístními záležitostmi.

Porovnáním jednotlivých dostupných dat týkajících se pořizování ÚP Hlučínska (u Osoblažska nejsou potřebná srovnávací data k dispozici) bylo dále zjištěno, že:

- poloha obce vzhledem k blízkosti spádového města Opavy (Velké Hoštice, Oldřišov, Chlebičov apod.) či Ostravy (Ludgeřovice, Markvartovice, Šilheřovice atd.), kvalita dopravního napojení (Hlučín, Kozmice, Dolní Benešov, Kravaře, Velké Hoštice, Ludgeřovice), připravenost stavebních pozemků (Vřesina, Darkovice) a životního

prostředí (Bělá, Bohuslavice, Bolatice, Hať, Chuchelná, Kobeřice, Šilheřovice) jsou rovněž důležitým aspektem četnosti a důvodu pro pořizování změn ÚP - vznik tzv. suburbií,

- hlavním a převládajícím důvodem pro změnu ÚP či dokonce pořízení nového ÚP je požadavek na nové plochy pro individuální bydlení, pro občanskou vybavenost (veřejnou, komerční, sport a rekreace, hřbitov), podnikání a výrobu, protipovodňová opatření a řešení konfliktní dopravní situace,

- další časté požadavky jsou zejména v souvislosti s realizováním výstavby na již v minulosti vymezených plochách pro bydlení, a to nově plochy veřejných prostranství, dopravní a technické infrastruktury, parkování či zeleně, nové plochy pro občanskou vybavenost – veřejná vybavenost, sport a rekreace, komerční zařízení, veřejná pohřebiště, nové plochy pro podnikání a výrobu,

- i přes dobré dopravní napojení silnicí I/56 na města Opava – Ostrava a relativní blízkost do obou těchto spádových měst je problematické další rozšiřování zastavěného území některých sídel (nejvíc Dolního Benešova a Kravař), a to z důvodu omezení možnosti jejich rozvoje severním (koridor pro přeložku I/56, železniční trať) a jižním směrem (záplavové území řeky Opavy a u Kravař i samotná řeka),

- předpoklad, že poloha obce v blízkosti spádových měst či na hlavních dopravních tazích budou zárukou většího rozvoje a zájmu o bydlení a prosperity, neplatí jednoznačně i pro obce na území Hlučínska. Převládá zájem bydlené v obcích, které nabízejí spíše než jen kvalitní občanskou vybavenost či dopravní napojení i připravené stavební pozemky, kvalitní životní prostředí či blízkost lesa,

- zvyšující se počet obyvatel v obcích neznamená v některých případech nárůst bytové výstavby, snahou je co nejvíce využívat zastavěné území obce, rekonstruovat stávající objekty a svou roli co se vývoje počtu obyvatel většiny obcí Hlučínska hraje i soužití více generací v jednom domě, zhruba 50% rodinných domů má více než jeden byt, což je ve srovnání s ostatními částmi kraje a republiky rozdíl téměř 2%.

Na základě autorových poznatků z pořizovatelské praxe, a to zejména na území Hlučínska, lze konstatovat, že aktuální problémy obcí a jejich obyvatel, které by se daly řešit v jejich ÚPD, se v některých bodech rozcházejí s problémy prezentovanými ve stávající ÚAP a ÚP. Je to však logické, protože jak se rozvíjí a mění samotná obec, tak se také mění i aktuální požadavky na další rozvoj.

Naopak frekvence pořizovaných ÚP na Osoblažsku je evidentně oproti Hlučínsku nižší. Není vyvíjen tlak na nové plochy, ať už obytné či třeba plochy pro podnikání a je evidentní, že se zde ve sledovaném období neplánovala žádná podstatná investiční činnost, která by na případné nároky na úpravy či změny územních plánů sledovaných

obcí měla vliv. Z uvedeného lze usoudit, že se jedná o region, který sice nepatří k nejvíc zaostalým, ovšem žije z hlediska ekonomiky poněkud ve stínu a rozvoj zde stagnuje. Ve srovnání se situací na Hlučínsku lze konstatovat, že mezi oběma regiony je z hlediska nároků na územně plánovací činnost markantní rozdíl a celkový socioekonomický rozvoj je i při porovnání přístupu ke změnám a pořizování územně plánovacích podkladů a dokumentací těchto dvou lokalit patrný.

Požadavky na pořízení ÚP obcí Osoblažska a jejich změn a četnost se liší v souvislosti:

- s požadavky vyplývající z platné legislativy – úprava textové a grafické části dle platných prováděcích vyhlášek stavebnímu zákonu,
- s požadavky dotčených orgánů a správců inženýrských sítí – např. dodržení hygienických hlukových limitů, ochranných pásem, zemědělského půdního fondu, ochrany přírody a krajiny, lesů, požární prevence, památkové péče apod.,
- s požadavky z ÚAP – charakterizují významné hodnoty území, limity, problémy i možnosti jeho dalšího rozvoje, novými limity vznikají případné nové problémy a střety v území,
- s požadavky nadřazené územně plánovací dokumentace celorepublikového či krajského rozsahu se svými nadmístními záležitostmi.

9 Vyhodnocení hypotéz

Součástí vyhodnocení je také ověření hypotéz, tzn. bylo potřeba prokázat, zda stanovené hypotézy byly potvrzeny nebo vyvráceny. Na základě závěrů průzkumu byly ověřeny všechny hypotézy stanovené na začátku této předkládané práce:

Základní hypotéza: *čím dál je sídlo od přirozeného centra poskytujícího veškerou vyšší občanskou vybavenost, lepší pracovní příležitosti a další kulturní a sportovní vyžití, tím menší zájem je o bydlení a výstavbu v tomto sídle a rozvoj v takovéto obci stagnuje.*

V rámci analýzy byly posuzovány z každého sledovaného regionu dvě obce, které mají společné znaky (centrum regionu a příhraniční obec), a očekávalo se, že tato hypotéza bude jednoznačně potvrzena.

Centra regionu:

Hlučín – tvoří přirozené centrum regionu, samo o sobě nabízí veškerou základní i vyšší občanskou vybavenost obyvatelům města a celého spádového území, dokonce funguje jako zázemí sportu a rekreace pro obyvatele blízkého městského obvodu Ostrava – Poruba (sportovně rekreační areál bývalé hlučinské štěrkovny), zároveň vzhledem ke své blízkosti obyvatelé Hlučína jezdí za vyšší a specifickou občanskou vybaveností do nedaleké Ostravy. Obyvatelé Hlučína také kromě možnosti pracovních příležitostí v místě bydliště jezdí za prací do Ostravy. V městě (a také části Hlučínska v blízkosti Ostravy) vlivem procesu suburbanizace je neustálá poptávka po stavebních parcelách kromě místních i z řad obyvatel Ostravy. Z důvodu zejména zájmu o další plochy (zejména bydlení či podnikání) dochází stále častěji ke změnám územního plánu města.

Výsledek: Zde se podařilo hypotézu potvrdit.

Osoblaha – tvoří (dnes spíš jako pozůstatek z historie) centrum regionu a zároveň se jedná o příhraniční obec, která nabízí základní občanské vybavení. Vzhledem ke svému perifernímu umístění využívají obyvatelé obce a jeho okolí nabídku vyššího občanského vybavení, dojíždějí do jiných okolních sídel. Vzhledem k absenci části občanského vybavení, špatnému dopravnímu spojení, horší kvalitě dopravní a technické infrastruktury je menší zájem v tomto sídle o výstavbu.

Výsledek: Zde se podařilo hypotézu potvrdit.

Příhraniční obce:

Sudice – nachází se v severní části regionu Hlučínska, od Opavy vzdáleno 20km, od Ostravy 35 km, do ORP Kravaře je to jen 13km. V obci se nachází základní občanská vybavenost. Výstavba zde mírně stagnuje, ovšem kromě občasných nových výstavby se zde postupně obnovuje i stávající bytový fond. U této obce neplatí, že čím vzdálenější je obec od významnějšího sídla, tím menší je zájem o bydlení a rozvoj obce.

Výsledek: Zde se podařilo hypotézu vyvrátit.

Slezské Rudoltice – stejně jako Osoblaha je příhraniční obcí a potýká se stejnými problémy jako ostatní obce regionu – není zde zájem o výstavbu, nabízená občanská vybavenost je nedostačující.

Výsledek: Zde se podařilo hypotézu potvrdit.

Dílčí hypotéza: *na další rozvoj řešeného území má vliv stávající stav dopravní a technické infrastruktury, nabízený rozsah občanské vybavenosti, pracovních příležitostí a možnost dle aktuálních požadavků měnit územně plánovací dokumentaci.*

Hlučín – je dobře napojen na silniční komunikační síť a nabízí i možnost využít stávající železniční trať, což v minulosti přispělo k rozvoji tohoto sídla jak na úrovni bydlení, tak podnikání a služeb. V současnosti však pokulhává zájem ze strany větších podnikatelských subjektů o vymezené plochy pro výrobu a podnikání a proto se do jejich zastavění další nové plochy pro toto funkční využití nenavrhují. Hlučín se jeví jako atraktivní sídlo pro bydlení a drobné podnikání z důvodu kvalitní nabídky občanské vybavenosti, stavu technické infrastruktury a pracovních příležitostí. Rovněž četnost pořizování změn územně plánovací dokumentace je oproti jiným podobným sídlům větší.

Výsledek: Zde se podařilo hypotézu potvrdit jen částečně.

Sudice – napojeny na silnici I. třídy, železnice zde nefiguruje. Možnost dopravního napojení uvedeným silničním tahem umožňuje příznivý rozvoj sídla. Rovněž tomu napomáhá stávající občanská vybavenost, a vzhledem k rozsahu nároku na změny i četnost úprav územně plánovací dokumentace obce. Trochu pokulhává možnost výběru z nabízených pracovních příležitostí.

Výsledek: Zde se podařilo hypotézu potvrdit.

Osoblaha, Slezské Rudoltice – u obou sídel se plně potvrzuje uvedená hypotéza, tzn. že vliv na rozvoj obou sídel má neutěšený stav dopravní a technické infrastruktury, stávající rozsah občanské vybavenosti, nedostačující pracovní příležitosti a vzhledem k nezájmu o další změny v území není zájem ani důvod měnit územně plánovací dokumentaci, výjimku tvoří požadavky dané legislativou.

Výsledek: Zde se podařilo hypotézu potvrdit.

Celkový výsledek: Na rozvoj řešeného území nemá vliv poloha obce vzhledem k nejbližšímu městu či centru regionu.

10 Závěr

10.1 Splnění předpokládaných cílů práce

Úkolem této práce bylo pomocí jednotlivých uvedených metod zjistit, co ovlivňuje měnící se strukturu osídlení dvou vybraných regionů (tzn. Hlučínska a Osoblažska), a to porovnáním různých ukazatelů, které mají vliv na jejich případný rozvoj.

Kromě již uvedených zhodnocení v rámci posuzování některých analýz se rovněž při dalším zkoumání dostupných podkladů zjistilo, že:

- vliv na rozvoj území z hlediska širšího regionu Ostravské sídelní a průmyslové aglomerace:
 - o v případě Hlučínska – byl vliv na rozvoj celého území zaznamenán (např. zde funguje společná hromadná doprava, evidentní vliv na zaměstnanost, podnikání a zvýšených nároků na zástavbu, nárůst zastavěných ploch apod.),
 - o v případě Osoblažska – nebyl prokázán vliv na rozvoj tohoto regionu. Osoblažsko se nachází mimo vymezené území Ostravské aglomerace, díky méně kvalitní dopravní infrastruktuře, zejména v porovnání s Ostravskou aglomerací, je zde počet nových zastavěných ploch pro bydlení v porovnání s aglomerací nízký. Chybějící možnost napojení na frekventované silniční tahy a dopravní uzly snižuje zájem o výstavbu nových ploch pro bydlení, region využíván spíše pro tzv. druhé bydlení (pro rekreační účely).
- reakce obcí na současné trendy společnosti, aktuální potřeby dalšího rozvoje:
 - o v případě Hlučínska je snaha obcí pokud možno aktuálně přizpůsobovat ÚAP a ÚP současným trendům a aktuálnímu vývoji (např. požadavky na plochy pro větrné elektrárny, bioplynové stanice a jejich omezená výstavba, obchvaty obcí, plochy pro plnicí stanice CNG apod),
 - o v případě Osoblažska – vzhledem k nízkému zájmu o investiční činnost a nové plochy pro další zástavbu není potřeba za strany obcí měnit aktuálně ÚPD.
- změna struktury osídlení:
 - o v případě Hlučínska – dochází k postupným změnám týkající se struktury osídlení jednotlivých obcí, větší změny jsou zaznamenávány u obcí v blízkosti Ostravy a Opavy, kde je větší poptávka po stavebních místech a obce se snaží pružně na tuto situaci reagovat buď úpravou ÚP či posléze přípravou nového území pro zástavbu výkupy pozemků, návrhem dostatečné šířky veřejného prostranství a následnou realizací komunikací a inženýrských sítí. Při těchto změnách nedochází k násilnému přetváření

stávající struktury osídlení, snahou je zejména doplňovat a zahušťovat sídlo a případně citlivě rozšiřovat zástavbu o další lokality plynule navazující na stávající sídlo a jeho funkční celky, a ponechat sídlu svojí typickou tvář.

- v případě Osoblažska – vzhledem ke stagnaci rozvoje a nulových nároků na nové plochy pro zástavbu zůstává struktura osídlení těchto obcí víceméně nezměněna.

Potřebné informace byly získávány zejména z ÚPD vybraných obcí, ÚAP ORP regionů, a dalších podkladů – strategické rozvojové dokumenty obcí, odborné literatury a postřehů a praktických znalostí pořizovatelů.

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že cíl této práce byl splněn.

10.2 Doporučení dalšího postupu možného rozvoje

Na základě rozboru dostupných dat byly vydedukovány některé další problémy regionů a zároveň navrženo jejich možné řešení. V některých případech se jedná pouze o rozšíření možnosti již známého a v různých dokumentech prezentovaného řešení, některé poznatky jsou navrhovány nově.

Nabízí se tak možné alternativy dalšího směřování vývoje regionů, což by mohlo znamenat případnou inspiraci při dalším pořizování územně plánovací podkladů a dokumentací jejich obcí či jiných strategických, koncepčních a rozvojových dokumentů (např. strategický plán, program rozvoje obce).

Zde jsou některé podněty a doporučení:

- chybějící funkční plochy (občanská vybavenost veřejná, sport, výroba, podnikání či bydlení) prioritně řešit jako plochy přestavby stávajících nevyužitých areálů či proluky – nádražní objekty (bydlení), nákupní střediska, zemědělské areály (podnikání), až poté vymezovat nové plochy mimo zastavěné území obcí,
- odstranit dopravní závady - zlepšit dopravní přístup ke stávajícím již realizovaným plochám (výrobním a obytným zónám) a nenavrhovat nové plochy závislé na dopravní infrastruktuře, pokud to dopravně není možné kapacitně napojit, ponechat navrhované přeložky mimo obec v ÚPD,
- přednostně navrhovat nové plochy v horších třídách bonity ZPF,
- zvýšit atraktivitu bydlení odlehlých příhraničních obcí – zkvalitněním stavu technické infrastruktury, dopravním napojením a stavu občanské vybavenosti (veřejné či sportu a rekreace),
- z důvodu navýšení stupně automobilizace se zvyšující nároky na parkování snažit řešit vymezením vhodných ploch – často nebývá řešeno,

- lépe využívat další z nástrojů ÚP (kromě ÚAP) – tzn. v ÚP pro některé plochy podmínit rozhodování v území pořízením územní studie, které navrhuje, prověřují a posuzují možná řešení vybraných problémů (např. veřejné infrastruktury, ÚSES.), které by mohly významně ovlivnit či podmínit využití a uspořádání území nebo částí. A to zejména u nových a rozsáhlých ploch vně či uvnitř zástavby.

Jak region Hlučínska, tak Osoblažska, by měly z hlediska svého dalšího možného rozvoje stavět na svých přednostech, které může obyvatelům i návštěvníkům nabídnout. Zatímco Hlučínsko se nachází v bezprostřední blízkosti Ostravy jako centra Ostravské aglomerace a tomu např. odpovídá i zhoršený stav ovzduší, u Osoblažska naopak je kvalita ovzduší o poznání lepší. I přesto je zájem o bydlení na Hlučínsku větší než na Osoblažsku. Osoblažsko má velký rekreační potenciál, zatímco Hlučínsko má potenciál zázemí centra Ostravské aglomerace.

Dopravní infrastruktura

Problémem obou regionů je dopravní zátěž silnic I. třídy v zastavěných územích dotčených obcí, rozděluje obce na dvě části. Řešením je výstavba obchvatů mimo zastavěné území obcí (již počítáno v ÚP dotčených obcí), v případě Hlučínska navíc dokončení průtahu komunikace č. I/11 Rudná – Hrabyně – Opava v chybějícím úseku Ostrava – Poruba a převedení části tranzitní přepravy mimo region.

Dalším shodným problémem je nevyhovující stav silnic nižších tříd a dalších dopravních staveb v obcích. Zde se navrhuje opravy komunikací a dopravních staveb včetně nových úseků místních komunikací, chodníků, křižovatek, mostů apod..

Historický význam silniční i železniční dopravy v regionech tkví zejména v posilování rozvoje struktury osídlení jednotlivých obcí, hlavně těch, kterých se dotýká trasa důležitých propojovacích silničních tahů a železničních tratí. S tím mnohdy (zejména na Hlučínsku) souvisí rozvoj průmyslu a dalších odvětví, pracovní příležitosti a zájem o bytovou výstavbu v daném místě a jeho nejbližším okolí.

V minulosti měla velký vliv na rozvoj území a konkrétních sídel poloha hlavní obchodní trasy. Sídla, kterými procházela, hospodářsky a územně exponovala a přesunutím trasy jinam ovlivnila rozvoj těchto dalších sídel a ekonomickou situaci jejich obyvatel. Železniční propojení a jeho trasy rovněž souvisejí s rozvojem sídel, jimiž trasa prochází. Význam silniční a posléze i železniční dopravy a nároky na ní se v průběhu vývoje území měnil a byl podmíněn rozvojem společnosti.

Shrnutím již zmiňovaného má doprava význam zejména pro:

- podporu výroby a obchodu (hospodářský),
- rozvoj sídel,
- migraci obyvatel,
- životní úroveň obyvatel,

- pracovní příležitosti,
- úspěšný výkon centralizované veřejné správy,
- obranu státu,
- společenské uplatnění,
- rozvoj cestovního ruchu.

Vzhledem k tomu, že se z důvodu posouvání hranic bylo nutné vyřešit i napojování sídel na větší města, docházelo k nutnosti posílení silniční a železniční dopravy do obou regionů a tím i zahušťování silniční sítě v území.

Z dnešního pohledu na dopravní situaci v regionech je patrné, že z různých důvodů kvalitou nedostačující a kapacitně nevyhovující dopravní spojení mezi spádovými městy Ostravou a Opavou je potřeba v nejbližší době dořešit, ať už je to formou přeložky silnice I/56, dokončením úprav trasy komunikace I/11 či stále chybějícím železničním propojením Ostravy s Hlučínem. Hlučínsko a hlavně jeho obyvatelé by si to jistě zasloužili.

Technická infrastruktura:

Problémem mnoha obcí je nevyhovující stav zastaralých vodovodních a kanalizačních řadů. Řešením je rekonstrukce stávajícího vedení případně v souladu s navrhovanou koncepcí vybudovat řady nově. Na Osoblažsku chybí napojení obcí Osoblažska na skupinový vodovod. Řešením je vybudování potřebných propojení. Kromě Města Albrechtice a Osoblahy nemají obce Osoblažska kanalizaci. Je potřeba tuto situaci řešit a v souladu s navrhovanou koncepcí vybudovat řady nově. Rovněž nevyhovující stav zastaralých vodovodních a kanalizačních řadů je potřeba řešit rekonstrukcí stávajícího vedení případně v souladu s navrhovanou koncepcí vybudovat řady nově.

Obecně lze říci, že v současnosti již není rozhodující pro další rozvoj, zejména vymezení nových zastavitelných ploch, mít k dispozici všechny sítě technické infrastruktury. Některé z nich se dnes již nevyužívají (např. telef. přípojky) či o ně investoři nejeví zájem (např. zemní plyn). Dále je možné v případě nemožnosti se napojit na konkrétní veřejné rozvody inženýrských sítí v nové či stávající lokalitě pro výstavbu najít náhradní řešení: např. voda z jiného zdroje (studna, vrt, potok, rybník), el. energie (vítr, voda, slunce) atd.

Občanská vybavenost:

Snahou obcí či soukromého sektoru v současné době je postupně provést nápravu týkající se doplnění či posílení sídla o stavbu či stavby občanského vybavení s požadovanou dosud chybějící funkcí a naopak již nepotřebné a překonané funkce nechat dožít a postupně zaniknout. Jak se vyvíjí a mění tvář města či obce, mění se i potřeby a nároky jeho obyvatel a i trend typů staveb občanského vybavení. To, co bylo aktuální třeba v průběhu 90. let minulého století (např. videopůjčovny, burzy a pouliční

stánkový prodej asijského zboží) či ještě před pár léty (třeba internetové kavárny), již dnes ztratilo nebo ztrácí potřebu dalšího fungování či změnilo působiště (třeba asijské zboží přesunuto do kamenných obchodů). Jednou z možností potřeby vyřešit novou občanskou vybavenost je např. z důvodu změny věkové struktury obyvatel obce stárnutím obyvatel výstavba nové budovy či rekonstrukcí stávajícího objektu vytvořit pro starší obyvatelé důstojný domov - penzion, stacionář, domov důchodců či hospic. S tím souvisí pak i nároky na rozšíření zdravotnických služeb (ordinace obvodního lékaře a specialisty, lékárna, rehabilitace atd.), zajištění parkování, přebudování objektu pro bezbariérový přístup a pohyb po budově.

Obce v poslední době řeší problém s nevyužívanými či dosluhujícími objekty občanské vybavenosti, který zároveň berou jako výzvu k možnosti jiného využití či uplatnění.

Pro příklad lze uvést:

- veřejné stravování pro důchodce – nerentabilní a zastaralý provoz veřejných jídelen nahrazen službou soukromého sektoru - dovážkou obědů až domů,
- knihovny – z důvodu nezájmu ze strany občanů či neschopnost provozovatele tuto službu financovat se knihovny z malých obcí slučují nebo zcela zanikají,
- opuštěné nádražní budovy – kdysi zázemí pracovníků drah s možností ubytování ve služebním bytě v patře, v přízemí prodej jízdenek, čekárna a sociální zařízení pro cestující, v některých případech i občerstvení (nádražní hospoda či bufet), sklady balíků atd,
- malá kina v obcích - dnes již nevyhovující komfort a technické vybavení kina a silná konkurence multikin ve velkých městech zapříčinila zánik či značné omezení těchto zařízení,
- mateřské školky, jesle - z důvodu nevyužitých či nevyhovujících prostor přesunutí provozu do jiného objektu s přiměřenou docházkovou vzdáleností,
- velkoplošná obchodní zařízení – i přes nedávný mohutný rozvoj této výstavby došlo v některých větších městech vlivem malé kupní síly a mnohdy i přehnaného zastoupení různých konkurenčních firem či přesunutí fungování firmy mimo Českou republiku k postupnému zavírání obchodů některých společností, dosud řešeno nahrazováním prostor obchodů konkurenceschopnějšími firmami,
- krachující stávající obchody v centrech měst a obcí – vlivem rozmachu výstavby velkoplošných zařízení na okrajích měst, nabízejícími velké množství parkovacích ploch a kromě nákupu v super či hypermarketu i specializované prodejny a možnost nabídky dalších doplňkových služeb, dochází k zavírání jednotlivých stávajících z části i specializovaných prodejen v centrech měst a celkovým vylidňováním center. Dalším důvodem je rovněž rozvoj digitálních sítí.

Dalším problémem v sídlech je absence některých služeb a zařízení, která se vlivem společenských a politických změn projevuje až nyní a dala by se rovněž zařadit k trendům občanského vybavení současné doby. K tomuto účelu se nabízí možnost využít již nefunkční prostory stávajících objektů občanské vybavenosti, např. pro:

- nízkoprahová centra pro různé věkové úrovně obyvatel,
- kinokavárny – sice menší kapacita, ale větší komfort, možnost využití i po představení,
- galerie, výstavní plochy či místní muzea se specifickou prezentací (např. historie regionu, místní rodáci a jejich dílo),
- trvalé prostory pro stále oblíbenější farmářské trhy (zatím většinou na náměstí apod., avšak hygienické podmínky a počasí však bývají překážkou),
- zařízení sociální péče s ohledem na demografickou strukturu obyvatel (dům s pečovatelskou službou, domov důchodců, hospic, apod.),
- ordinace obvodních lékařů i specialistů,
- zařízení pro sport a rekreaci (např. aquacentrum - aquapark, bazén, sauna, whirlpool).

Řešením je mj. možnost posilování stávajících funkcí v tomu odpovídajících zařízeních (školy, služby, obchod, atd.) :

- navýšením kapacity – např. u stávajícího sportovně rekreačního areálu o nové prvky (tobogány, minigolf apod.) včetně navýšení potřebných parkovacích stání,
- rekonstrukcí či přestavbou,
- efektivnějším využívání prostor – např. dopoledne škola, večer univerzita 3 věku, využití ordinace pro více lékařů během celého dne či týdne, apod..

Řešením však může být v případě vhodného začlenění do území i vybudování nového objektu s potřebnou chybějící funkcí v dané lokalitě.

Rovněž je za strany několika obcí kladen důraz na zachování technických památek a rekonstrukcí získat lákavý cíl pro občany, turisty a návštěvníky města, příkladem může být např. využití dnes již nefunkčních vodárenských věží v blízkosti areálů nádraží sloužících kdysi pro potřebu drah k zásobování parních lokomotiv, nyní pro využití jako vyhlídkové kavárny, galerie či v některých případech i pro bydlení. Podobně i postupně dochází ke změně funkčního využití nádražních budov pro účely bydlení či pro podnikatelskou činnost.

Jak stávající adaptované, tak i nové stavby a zařízení občanského vybavení však musí splňovat nároky na bezbariérový přístup, parkování, kapacitní napojení na inženýrské sítě a dopravní infrastrukturu, vyhovět požadavkům dotčených orgánů (např. z hlediska památkové péče, životního prostředí, požární bezpečnosti, urbanistické a architektonické požadavky).

V současných trendech typů objektů v rámci nového občanského vybavení se odráží aktuální potřeba společnosti, obce či jeho občanů a nutnost řešit nedostatek chybějící či pokulhávající funkčnosti stávajících objektů přestavbou těchto objektů, změnou jejich funkce či výstavbou objektů nových.

Rekreace a cestovní ruch

Jednou z možností, jak posílit rozvoj hlavně regionu Osoblažska, je zaměření na rekreaci a cestovní ruch. Venkovská turistika představuje ideální způsob trávení volného času v přírodě, zvláště pro obyvatele průmyslových center [21]. Region Osoblažska je pro cestovní ruch a rekreaci atraktivní - nabízí kvalitní životní prostředí, nedotčenost průmyslem, je potřeba zkvalitnit a dále rozšiřovat síť cyklostezek, efektivně využívat jedinečný potenciál republikové úrovně - úzkokolejné trati pro přepravu turistů. Rovněž nabízí možnost využití opuštěných domů, které nebyly vyčleněny z bytového fondu, pro tzv. druhé bydlení obyvatel větších měst. Je možné taky využít blízkost státní hranice s Polskem a navázat tak mj. i na společné historické kořeny Horního Slezska podobnou německo-slovanskou minulost. Výhodou je malá jazyková bariéra a podobný charakter sociálně kulturního dědictví. Území má obdobný charakter jako oblast Kravařska a Hlučínska („Prajzská“) se silným vlivem německého osídlení [7].

Záměr rozvoje území rekreací a cestovním ruchem je rovněž součástí některých ÚP Osoblažska. Např. u Osoblahy, kde v rámci připravovaného ÚP je jeden z požadavků na zapracování do ÚP také navrhnout ke stávajícím cyklostezkám a trasám nové cyklistické a turistické stezky z důvodu rozvoje a oživení cestovního ruchu. Rovněž v ÚP Slezské Rudoltice je v novém ÚP jednou z podmínek při návrhu koncepce rozvoje území obce respektovat republikové priority, stanovené v PÚR a požadavky vyplývající z územně plánovací dokumentace vydané krajem:

- vytvářet podmínky pro rozvoj a využití předpokladů území pro různé formy cestovního ruchu (např. cykloturistika, agroturistika, poznávací turistika), při zachování a rozvoji hodnot území. Podporovat propojení míst, atraktivních z hlediska cestovního ruchu, turistickými cestami, které umožňují celoroční využití pro různé formy turistiky (např. pěší, cyklo, lyžařská, hipo).

Řešené území je součástí specifické oblasti Jeseníky – Králický Sněžník (SOB 3), z níž vyplývají pro řešené území následující:

- podporovat rozvoj občanského vybavení a doprovodných služeb pro sport, rekreaci a cestovní ruch s rozšířením možností celoročního rekreačního využití i mimo hlavní centra.

10.3 Využití výsledků cílovými skupinami

Cílovou skupinou výsledku řešení této práce je zejména veřejná správa. Jednak pak

státní správa, pro níž jsou výsledky případným podkladem pro další územně plánovací činnost v praxi, ovšem také samospráva, tzn. jako doporučení pro jednotlivé obce z hlediska nastínění jejich dalšího rozvoje a následné úpravy územně plánovacích dokumentací těchto obcí. Výsledky rovněž mohou být impulsem pro případné další zaměření výzkumné činnosti v oblasti územního plánování na lokální úrovni.

Výsledky mohou být impulsem pro případné další zaměření výzkumné činnosti v oblasti územního plánování na lokální úrovni.

10.4 Shrnutí

Tato práce se zabývá posouzením změn územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace na územích dvou regionů, Hlučínska a Osoblažska. Nejprve v obecné rovině seznamuje s některými pojmy a teoretickými východisky územního plánování jako celku, jeho historií a současnými postupy pořizování územně plánovací dokumentace. Představuje cíl práce a použité metody a popisuje celkovou charakteristikou řešených regionů a jednotlivých vybraných obcí, jejich výběr a zdůvodnění. Následuje analýza dat charakterizujících dosavadní rozvoj obcí v průběhu několika posledních let, a to na konkrétních ukazatelích, které jsou jak za oba regiony, tak za zástupce obcí z každého regionu prezentovány. Následně je provedeno vyhodnocení a prokázání původně nastavených hypotéz. Závěrem je uvedeno doporučení možnosti dalšího rozvoje a využitím výsledků cílovými skupinami.

11 Seznam zdrojů

11.1 Použitá literatura a zdroje informací

- [1] Brabcová, L. *Pozdrav z Hlučínska*. Opava: Bobr., 1995, ISBN 80-901764-1-0.
- [2] Český statistický úřad, *Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2011*, [online]. 2011 [cit. 2018-12-11]. Dostupný z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>.
- [3] Gawrecki, D. a kol. *Dějiny Českého Slezska 1740-2000 I.-II.* Opava: Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav historie a muzeologie, 2002, ISBN 80-7248-226-2.
- [4] Hruška - Tvrdý, L. *Socioekonomický atlas Moravskoslezského kraje*, Vyd. 1. Ostrava: Accendo - Centrum pro vědu a výzkum, 2012, ISBN: 978-80-904810-6-0.
- [5] Hruška - Tvrdý, L. *Studie sídelní struktury Moravskoslezského kraje – aktualizace 2014*, Brno, Institut regionálních informací, s.r.o., 2014, [online]. 2014 [cit. 2018-12-22]. Dostupný z: https://www.msk.cz/cz/uzemni_planovani/studie-sidelni-struktury-moravskoslezskeho-kraje-46847/.
- [6] Hruška, V. *UDRŽITELNÝ ROZVOJ VENKOVSKÉ KRAJINY V ROZDÍLNÝCH PŘÍRODNÍCH A SOCIÁLNÍCH PODMÍNKÁCH*, Diplomová práce, Masarykova univerzita Brno, Přírodovědecká fakulta, Geografický ústav, 2007 [cit. 2018-12-2]. Dostupný z: https://is.muni.cz/th/o0mfx/annotation_english.txt?info.
- [7] Hruška-Tvrdý, L. *Změny ve struktuře osídlení a jejich dopad na rozvoj měst a regionů*, Ostrava: Accendo, 2012. ISBN 978 – 80 – 904810-4-6.
- [8] Klusáček, P.: *Problematika malých obcí v České republice s ohledem na chod a efektivitu správy*. Doktorská disertační práce. Brno: Masarykova univerzita 2008 [cit. 2018-12-11]. Dostupný z: https://is.muni.cz/th/75930/prif_d/Klusacek_dizertace_finalni_our7f.pdf.
- [9] Kubátová, H. a kol. *Mezigenerační proměny způsobu života na Hlučínsku*. Praha: SLON. 2015, ISBN 978-80-7419-190-9.
- [10] Kuča, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, III. díl*. 1. vyd. Praha: Libri, 1998, ISBN:80-85983-15-X.
- [11] Kuča, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, IV. díl*. 1. vyd. Praha: Libri, 2001, ISBN:978-80-85983-16-6.
- [12] Kuča, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, VI. díl*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004, ISBN:978 - 80-7277-040-3.
- [13] Koutný, J. *Osídlení a regiony ČR*. Výzkumný záměr Česká architektura a urbanismus v nové situaci. Brno: FA VUT, 2000.
- [14] Koutný, J. *Nástin perspektiv rozvoje českého urbanismu*. Výzkumný záměr Česká architektura a urbanismus v nové situaci. Brno: FA VUT, 2001.
- [15] Mareček J. *Vývoj stavebního práva*. Sborník příspěvků z 20.celostátní konference o územním plánování a stavebním řádu konané ve dnech 5. – 6. listopadu 2015 v Ostravě,

1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015, s. 360-377. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4748>.

[16] <http://mesta.obce.cz/zsu>

[17] Městský úřad Krnov, *Aktualizace ÚAP ke dni 31.12.2016* [online]. 2018, [cit. 2018-11-25]. Dostupný z: <http://www.krnov.cz/aktualizace%2Duap%2Dke%2Dnbs%2Ddni%2D31%2D12%2D2016/d-22234>.

[18] Městský úřad Hlučín, *Aktualizace ÚAP ke dni 31.12.2016* [online]. 2018, [cit. 2018-11-28]. Dostupný z: <https://www.hlucin.cz/cs/urad-a-samosprava/uzemni-planovani-inzenyrske-site/uzemne-analyticke-podklady/>.

[19] Městský úřad Kravaře, *Aktualizace ÚAP ke dni 31.12.2016* [online]. 2018, [cit. 2018-11-24]. Dostupný z: <http://www.kravare.cz/mesto/uzemni-planovani/>

[20] Městský úřad Krnov, *Návrh zadání územního plánu Osoblaha* [online]. 2018, [cit. 2018-11-24]. Dostupný z: http://www.krnov.cz/assets/File.ashx?id_org=7455&id_dokumenty=28641.

[21] Mikroregion – Sdružení obcí Osoblažska. *Strategický plán rozvoje Mikroregionu – Sdružení obcí Osoblažska pro období 2010-2020* [online]. 2018, [cit. 2018-12-11]. Dostupný z: <https://www.mikroregion-osoblazsko.cz/dokumenty/>.

[22] Místní akční skupina Hlučínsko z.s.. *STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE PRO ÚZEMÍ MAS HLUČÍNSKO NA OBDOBÍ 2014 – 2020* [online]. 2016 [cit. 2018-12-11]. Dostupný z: <http://mashlucinsko.cz/index.php?co=strategie-komunitne-vedeneho-mistniho-rozvoje-uzemi>.

[23] Ministerstvo pro místní rozvoj. *Politika územního rozvoje ČR ve znění Aktualizace č. 1, schválené usnesením Vlády České republiky č. 276 ze dne 15. dubna 2015* [online]. 2015, [cit. 2018-9-10]. Dostupný ze: https://www.mmr.cz/getmedia/514b9dcb-4cf3-4ebc-9ef5-c9f5230c089c/2015_VI_26_Brozura_PUR_CR_ve_zneni_Aktualizace_c_1.pdf?ext=.pdf.

[24] Ministerstvo pro místní rozvoj. *POMŮCKA K UPLATŇOVÁNÍ REPUBLIKOVÝCH PRIORIT PŮR ČR, ve znění Aktualizace č. 1* [online]. 2018 [cit. 2018-12-12]. Dostupný z: https://www.mmr.cz/getmedia/e582712e-8a55-4a34-a517-cccb006cff04/2016_III_07-Pomucka-k-uplatnovani-republikovych-priorit.pdf?ext=.pdf

[25] Moravskoslezský kraj. *Územní plány obcí* [online]. [vid 17.11.2017]. Dostupné z: <http://www.msk.cz/cz/mapy/uzemni-plany-obci-58306/>

[26] Moravskoslezský kraj. *Územní plánování v Moravskoslezském kraji* [online]. 2018 [cit. 2018-12-11]. ISBN: 978-80-87503-48-5. Dostupný z: https://www.msk.cz/assets/publikace/uzemni-planovani_a4_nahled.pdf

[27] Musil, J., Horská, P., Maur, E. *Zrod velkoměst. Urbanizace českých zemí a Evropa*. Praha: Paseka. 2002, ISBN: 90-7185-409-3.

[28] Myška, M.: *Historie Hlučínska*. 1995 In: BRABCOVÁ, Liana. *Pozdrav z Hlučínska*. Opava: Bobr. 1995, ISBN 80-901764-1-0.

[29] Plaček, V. *PRAJZÁCI aneb k osudům Hlučínska 1742 - 1960*. Hlučín – Kravaře: MAJ. 2000, ISBN 80-902526-5-6. 1.

- [30] Plaček, V. *PRAJZÁCI II aneb Hlučínsko ve staronové vlasti 1920 - 1938*. Háj ve Slezsku: MAJ. 2007, ISBN 978-80-86458-24-3.
- [31] Plaček, V. (2016). *PRAJZÁCI III. Aneb k osudům v době nacistické okupace 1938 - 1945*. Opava: BITTISK, s.r.o. 2016, ISBN 978-80-906516-0-9.
- [32] Postránecký, J.: Reforma veřejné správy v České republice. In Grospič, J., Vostrá, L.: Reforma veřejné správy v teorii a praxi: Problémy veřejné správy v České republice, Maďarské republice, Polské republice a Slovenské republice. Sborník z mezinárodní konference, Třešť, 22. – 24. října 2003. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004, ISBN: 80-86473-71-6
- [33] Rejda, I. (2015). *Hlučínsko a jeho poštovní historie*. Opava: BITTISK, s.r.o. ISBN 8026092953
- [34] Saktorová, D. (2009) *Typy venkovského osídlení na území Moravskoslezského kraje*. 2009. [online]. [cit. 2018-12-10]. Dostupné z: https://www.msk.cz/cz/uzemni_planovani/ostatni-podklady-44266/
- [35] Saktorová, D., (2018) *Urbanistické hodnoty a hodnoty krajiny Moravskoslezského kraje*. Ostrava. Moravskoslezský kraj. ISBN 978-80-7576-033-34.
- [36] Saktorová, D., *Územní plán, základní dokument rozvoje obce*. Ostrava. Moravskoslezský kraj. ISBN 978-80-87503-87-4.
- [37] Sdružení obcí Hlučínska [online]. 2019, [cit. 2019-01-25]. Dostupný z: <http://mapy.hlucinsko.com/sdruzeni-obci-hlucinska/obce-a-mesta-sdruzeni-obci-hlucinska/>.
- [38] Schoeps, H. – J. *Dějiny Pruska*. Praha: Garamond. 2004, ISBN 80-86379-59-0.
- [39] Škarendová, T. *PROMĚNY KRAJINY KRNOVSKA PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE: Případová studie Osoblahy*. 2011, Bakalářská práce, UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI, Přírodovědecká fakulta, Katedra geografie.
- [40] Ústav územního rozvoje. *Kapitola B – Koncepce územního rozvoje ČR*. In: *Principy a pravidla územního plánování* [online]. 2017, [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>.
- [41] Ústav územního rozvoje. *Kapitola D ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ, JEHO ORGÁNY, NÁSTROJE A VAZBY*. In: *Principy a pravidla územního plánování* [online]. 2017, [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>.
- [42] Ústav územního rozvoje. *Kapitola E. POJMY*. In: *Principy a pravidla územního plánování* [online]. 2017, [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>.
- [43] Ústav územního rozvoje, *1000 OTÁZEK KE STAVEBNÍMU PRÁVU se zaměřením na problematiku územního plánování* [online]. 2018, [cit. 2018-12-11]. Dostupný z: <https://www.uur.cz/1000-otazek/?action=heslo&id=31&IDtema=17>.
- [44] Ústav územního rozvoje, *SLOVNÍK ÚZEMNÍHO ROZVOJE katalog termínů a definic územního plánování a souvisejících oborů* [online]. 2018 [cit. 2018-12-10]. Dostupný z: http://www.uur.cz/slovník2/default.asp?action=hl_retezec.
- [45] Úřad vlády ČR – Agentura (Odbor) pro sociální začleňování. *Strategický plán sociálního začleňování Osoblažsko 2015 -2018* [online]. 2018, [cit. 2018-11-27].

Dostupný z: <http://osoblaha.cz/wp-content/uploads/2015/10/SPSZ-Osoblazsko-2015-2018.pdf>

[46] Zákon č. 183/2006 SB., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

11.2 Další použitá literatura a zdroje informací

Blucha, V. *Osoblažsko – křižovatka novodobých středověkých osidlovacích procesů*. [online]. 2003, [cit. 2018-11-10]. Dostupný z: <http://files.pzahnas.webnode.cz>.

<http://www.hlucinsko-zapad.cz/>

Josef, D. *Encyklopedie mostů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.*, Praha: Libri. 2002, ISBN: 80-7277-094-2.

Kuta, V. *Rozvojové problémy ostravské aglomerace*. Ostrava: Sdružení pro obnovu a rozvoj severní Moravy a Slezska, 2001.

Kuta, V., Endel, S. *Ostrava jako regionální metropole*. Ostrava: Printo, spol. s r.o. 2015, ISBN 978-80-906091-1-2.

<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/hlucinsko/>

Moravskoslezský kraj. *Zásady územního rozvoje MSK*. [online]. 2018 [cit. 2018-11-29]. Dostupné z: https://www.msk.cz/cz/uzemni_planovani/zasady-uzemniho-rozvoje-msk-ke-stazeni-44261/

11.3 Seznam vlastních publikací

KUCHAR M., ENDEL S., KOMÁROVÁ I.. Současné trendy typů objektů v rámci nového občanského vybavení na příkladech obcí Hlučínska, Current trends in civic amenity building types shown in examples from Hlučín Region municipalities. Sborník konference: 17 International Multidisciplinary Scientific GeoConference SGEM 2017. Bulgaria. 2017
Publikování původního příspěvku v cizím jazyce na konferenci (Scopus, WOS, IEEE)

KUCHAR M., ENDEL S., KOMÁROVÁ I.. Hlučín - centrum regionu, Hlučín – The Centre of the Region. Sborník konference: 17 International Multidisciplinary Scientific GeoConference SGEM 2017. Bulgaria. 2017
Publikování původního příspěvku v cizím jazyce na konferenci (Scopus, WOS, IEEE)

[47] KUCHAR, Martin. Vliv změn struktury osídlení na tvorbu územních plánů obcí Hlučínska, The impact of changing settlement structure on spatial plans in the region of Hlučín,, časopis Urbanismus územní rozvoj (č.2/2017), Brno: Ústav územního rozvoje, 2017, ISSN 1212-0855
Publikování původního článku v časopise v ČR

[48] KUCHAR, Martin (2018). Historický význam dopravy procházející územím Hlučínska, The Historical significance of traffic passing through Hlučín region. In: KUGL, Jiří, ed. *Člověk, stavba a územní plánování 11*. ČVUT v Praze, Fakulta stavební. pp. 34-51. ISBN 978-80-01-06482-5. ISSN 2336-7687.
Publikování původního příspěvku na konferenci v ČR. Výstupem je recenzovaný sborník, který je předkládán k zařazení do databáze Scopus.

[49] KUCHAR, Martin. *Návrh zjednodušeného územního plánu malé obce*. Ostrava, 1998. Diplomová práce. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava.

12 Seznam obrázků

- Obr. 1 – První zmínka o částech obcí v Moravskoslezském kraji, zdroj: [5]
- Obr. 2 – typy venkovského osídlení Moravskoslezského kraje, zdroj: www.msk.cz
- Obr. 3 – Postavení Hlučínska a Osoblažska v rámci Moravskoslezského kraje, zdroj: www.msk.cz
- Obr. 4 – rozsah oblasti regionu Hlučínska rozkládající se na území 3 ORP - Kravaře, část ORP Hlučín a část ORP Opava, zdroj: vlastní
- Obr. 5 – rozsah oblasti regionu Osoblažska rozkládající se na území ORP Krnov, zdroj: www.uur.cz
- Obr. 6 – poloha Osoblažska vzhledem polským městům Prudnik a Głubczyce, zdroj: www.mapy.cz
- Obr. 7 – hradební okruh, původní a současný stav, zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín
- Obr. 9 – zbytek městského opevnění – bašta přestavěna na objekt pro podnikání, zdroj: vlastní
- Obr. 8 – zbytek městského opevnění – bašta součástí nového objektu, zdroj: vlastní
- Obr. 10 – zbytek městského opevnění – samostatně stojící bašta, zdroj: vlastní
- Obr. 11 – historické kresby centra města – zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín
- Obr. 12 – mapa centra města Hlučína z roku 1811 – zdroj: Archív [10]
- Obr. 13 – mapa centra města Hlučína z roku 1931 – zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín
- Obr. 14 – výřez územního plánu z roku 1958 – zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín
- Obr. 15 – výřez územního plánu z roku 1965 – zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín
- Obr. 16 – návrh nerealizované bytové zástavby z roku 1958 – zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín
- Obr. 17 – historický pohled na náměstí v Hlučíně, zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín
- Obr. 18 – historický pohled na náměstí v Hlučíně, zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín
- Obr. 19 – pohled na náměstí v Hlučíně dnes, zdroj: vlastní
- Obr. 20 – objekt umístěný v Městské památkové zóně Hlučín, zdroj: vlastní
- Obr. 20: Vývoj zástavby intravilánu Osoblaha (1937-2009), zdroj: [39]
- Obr. 21 – Sudice, pruská katastrální mapa z roku 1865, zdroj: [12]
- Obr. 22 – Sudice, pruská vojenská mapa z roku 1883, zdroj: [12]
- Obr. 23 – Sudice, novogotický kostel Sv. Jana Křtitele (před rokem 1918), zdroj: [12]
- Obr. 24 – Sudice, novogotický kostel Sv. Jana Křtitele (rok 2018), zdroj: vlastní
- Obr. 25 – Osoblaha, plán města z roku 1728, zdroj: [11]
- Obr. 26 – Osoblaha, mapa stabilního katastru z roku 1836, zdroj: [11]
- Obr. 27 – Osoblaha, plán zničeného města na státní mapě odvozené z roku 1977, zdroj: [11]

Obr. 28 – Městys Rudoltice a Ves Rudoltice (Slezské Rudoltice), mapa stabilního katastru z roku 1836, zdroj: [12]

Obr. 29 – Slezské Rudoltice, topografická mapa, 50. léta 20. století, zdroj: [12]

Obr. 30 – Shlukování míry nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji, zdroj: [7]

Obr. 31: Veřejná dopravní infrastruktura na území MSK v roce 2013 (aktualizace 2014), zdroj: [5]

13 Seznam tabulek

Tab. 1 – Kombinace typů územně plánovací dokumentace, zdroj: [49]

Tab. 2 – porovnání důležitých aspektů charakterizující regiony Hlučínska a Osoblažska, (zdroj: [2] [6])

Tab. 3 - Vývoj počtu obyvatel v obcích Hlučínska v létech 1869 – 2015, zdroj: ČSÚ

Tab. 4. Vývoj počtu obyvatel v obcích Osoblažska v létech 1869 – 2015, zdroj: ČSÚ, ÚAP ORP Krnov

Tab. 5. Vývoj počtu obyvatel v obcích Hlučínska a Osoblažska v létech 1869 – 1991, zdroj: ČSÚ, ÚAP ORP Hlučín, Krnov, Kravaře

Tab. 6. Vývoj počtu obyvatel v obcích Hlučínska a Osoblažska v létech 1991 – 2015, zdroj: ČSÚ, ÚAP ORP Hlučín, Krnov, Kravaře

Tab. 7. Vývoj míry nezaměstnanosti v létech 2001 – 2015, zdroj: ÚAP ORP Hlučín, Krnov, Kravaře

Tab. 8. Přehled aktuálních schválených územních studií pro město Hlučín dle Evidence územně plánovacích činností, zdroj: www.uur.cz

Tab. 9. Přehled aktuálních schválených územních studií pro obec Sudice dle Evidence územně plánovacích činností, zdroj: www.uur.cz

Tab. 10. Přehled aktuálních schválených územních studií pro obec Osoblaha dle Evidence územně plánovacích činností, zdroj: www.uur.cz

Tab. 11. Přehled aktuálních schválených územních studií pro obec Slezské Rudoltice dle Evidence územně plánovacích činností, zdroj: www.uur.cz

Tab. 12 – porovnání pořizování územních plánů vybraných obcí Hlučínska, zdroj: (archiv pořizovatelů ÚP)

Tab. 13 – porovnání pořizování územních plánů vybraných obcí Osoblažska, zdroj: (archiv pořizovatelů ÚP)

14 Seznam příloh

P1 - současný stav železniční a silniční dopravy na Hlučínsku a blízkého okolí, zdroj: vlastní

P2 - současný stav dopravní infrastruktury na Osoblažsku, zdroj: www.msk.cz

P3 - ÚP Hlučín - Koordinační výkres, zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín

P4 - ÚP Sudice - Koordinační výkres, zdroj: www.msk.cz

P5 - ÚP Osoblaha – Hlavní výkres, zdroj: www.msk.cz

P6 - ÚP Slezské Rudoltice - Koordinační výkres, zdroj: www.msk.cz

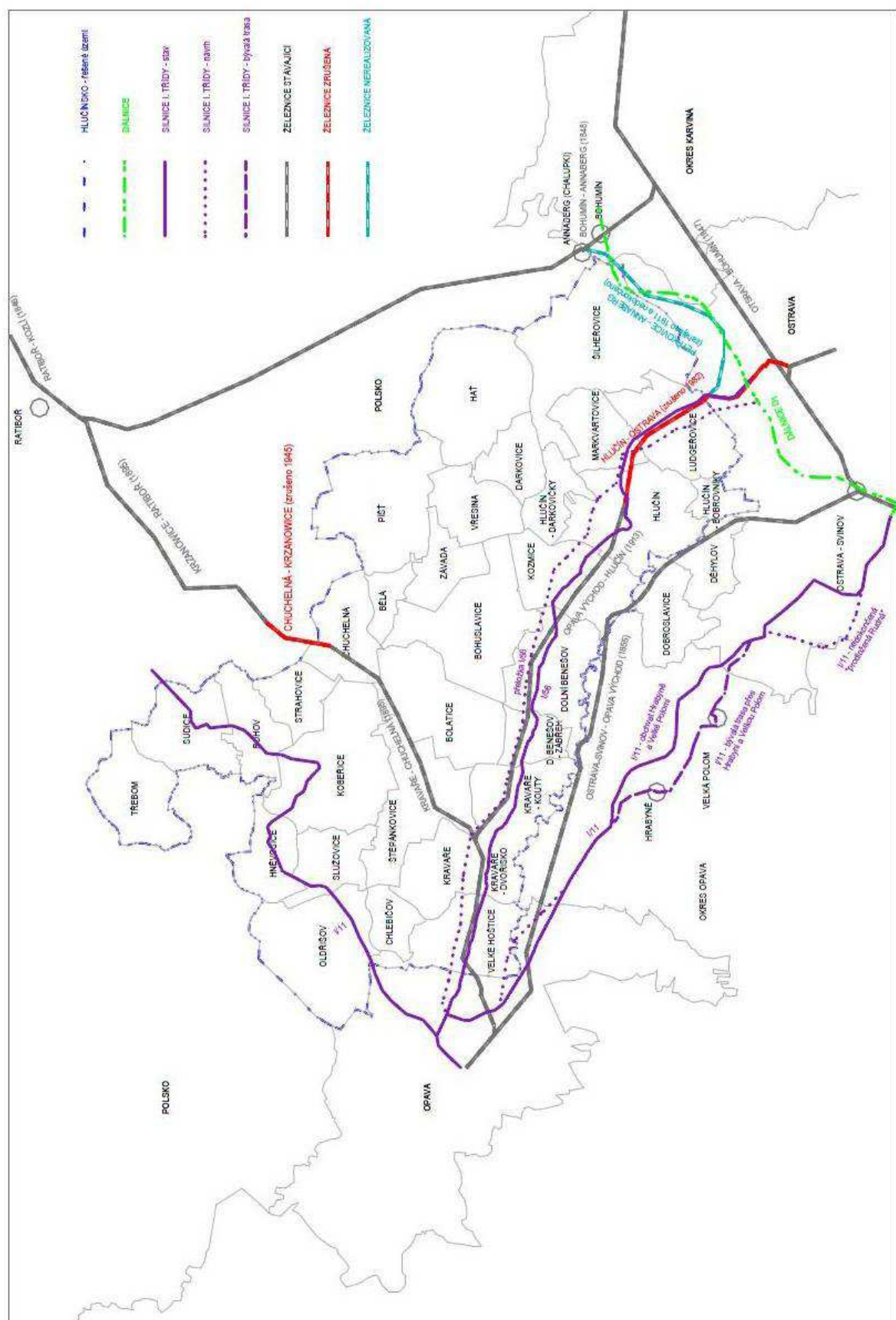
P7 – Fotografie z vybraných měst - Hlučín, zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín

P8 – Fotografie z vybraných měst - Sudice, zdroj: vlastní

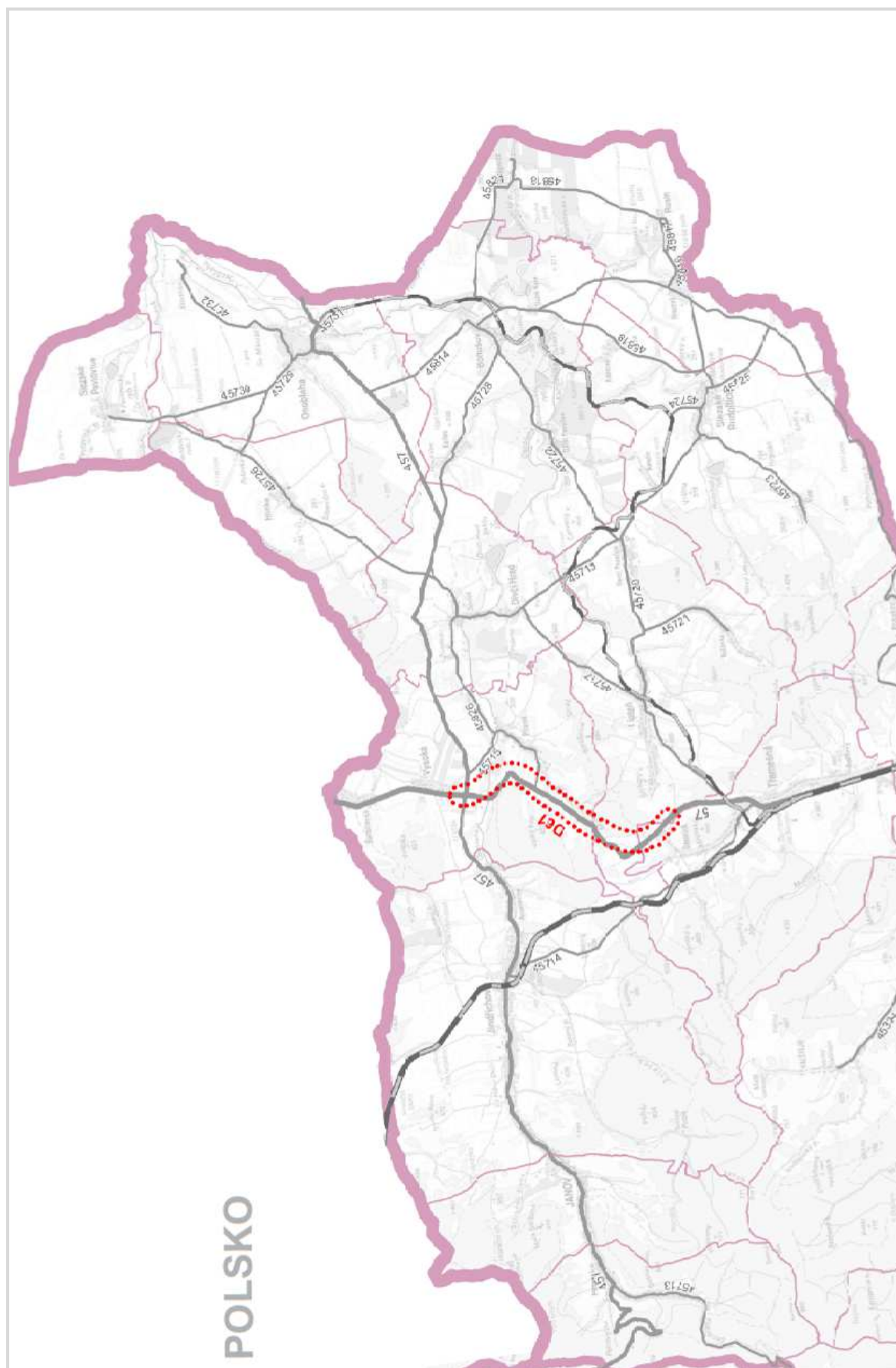
P9 – Fotografie z vybraných měst - Osoblaha, zdroj: vlastní

P10 – Fotografie z vybraných měst – Slezské Rudoltice, zdroj: vlastní

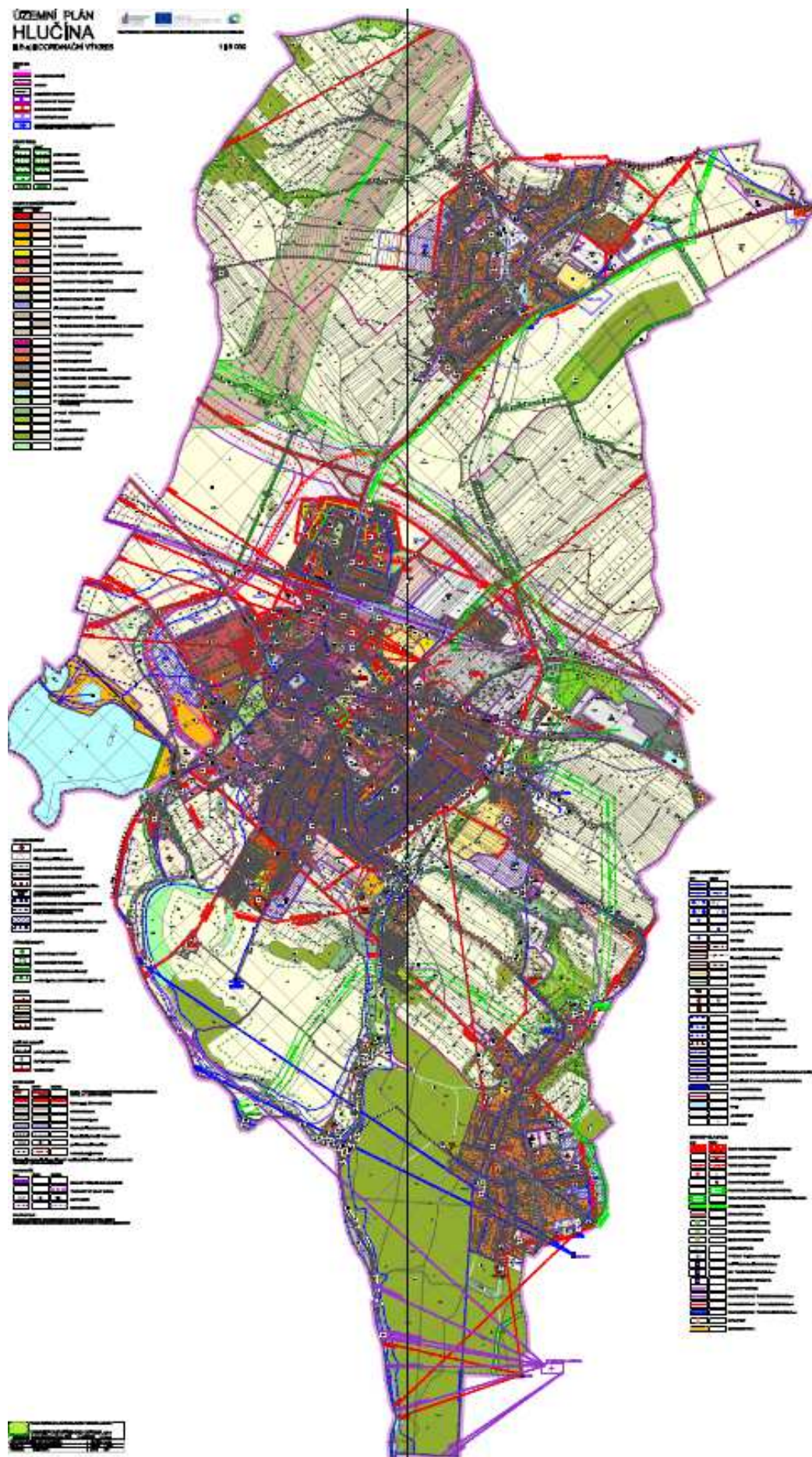
Přílohy:



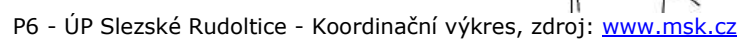
P1 - současný stav železniční a silniční dopravy na Hlučínsku a blízkého okolí, zdroj: vlastní



P2 - současný stav dopravní infrastruktury na Osoblážsku, zdroj: www.msk.cz



P3 - ÚP Hlučín - Koordinační výkres, zdroj: Archív Městského úřadu Hlučín



P7 – Fotografie z vybraných měst - Hlučín, zdroj: www.hlucin.cz



01 – Hlučín se sportovně rekreačním areálem, zdroj: www.hlucin.cz



02 – sportovně rekreační areál, zdroj: www.hlucin.cz



03 – centrum města se silničním obchvatem, zdroj: www.hlucin.cz



04 – autobusové nádraží, zdroj: www.hlucin.cz



05 – kostel Sv. Jana Křtitele, zdroj: www.hlucin.cz



06 – červená kaple (bývalý evangelický kostel), zdroj: www.hlucin.cz

P8 – Fotografie z vybraných měst - Sudice



01 - celkový pohled na Sudice, zdroj: vlastní



02 – jihovýchodní kout náměstí (1935), zdroj: [12]



03 – jihovýchodní kout náměstí, zdroj: vlastní



04 – základní škola, zdroj: vlastní



05 – severozápadní kout náměstí (před rokem 1945), zdroj: [12]

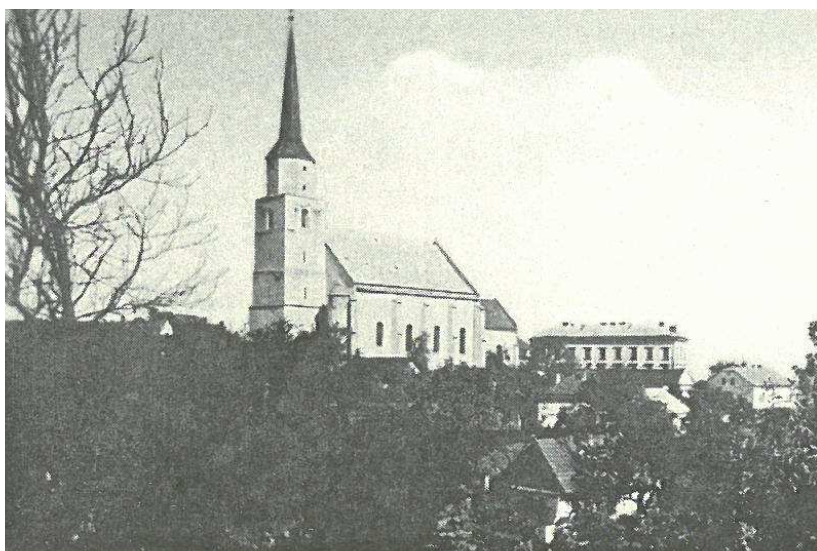


06 – severozápadní kout náměstí, zdroj: vlastní

P9 – Fotografie z vybraných měst - Osoblaha



01 – nádraží v Osoblaze, zdroj: vlastní



02 – kostel Sv. Máři Magdalény a fara (před rokem 1938), zdroj: [12]



03 – prostor po bývalém kostele Sv. Máři Magdalény, zdroj: vlastní



04 – budova Obecního úřadu Na Náměstí, zdroj:



05 – jihovýchodní strana náměstí s radnicí (1907), zdroj: [12]



06 - náměstí v Osoblaze, zdroj: vlastní

P10 – Fotografie z vybraných měst – Slezské Rudoltice



01 – kostel Sv. Kateřiny, zdroj: vlastní



02 – náměstí (před rokem 1958), zdroj: [12]



03 – náměstí, zdroj: vlastní



04 – veřejné prostranství v západní části, zdroj: vlastní



05 – severní část zámku (1990), zdroj: [12]



06 – severní část zámku, zdroj: vlastní